

FÜZESGYARMAT

FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSÉNEK PROGRAMJA

LOCAL AGENDA 21

2015-2018

A programot Füzesgyarmat Város Önkormányzat Képviselő-testülete

_____számú határozatával hagyta jóvá.

jegyző

Témavezető:

.....
Kober Tamás
környezetmérnöki és vízépítési csoportvezető
Kamarai nyilv. szám: 13-10405
SZKV-1.1, SZKV-1.2, SZKV-1.3, SZKV-1.4

A dokumentációt összeállították:

.....
Frankovits György István
műszaki munkatárs

.....
Hamkó Barbara
műszaki munkatárs

.....
Veres Dóra
műszaki munkatárs

Lektorálta:

.....
Varga Tarhos Klára
belső ellenőr

Tartalomjegyzék

1. BEVEZETÉS	5
2. HÁTTÉR, KÖRNYEZET, HELYZETELEMZÉS.....	10
2.1. Érintett földrajzi terület bemutatása, a terület közigazgatási lehatárolása, területi egységek.....	10
2.2. A terület természeti környezete	10
2.3. A környezet állapota	13
2.3.1. Levegő	13
2.3.2. Felszíni és felszín alatti vizek	16
2.3.4. Hulladékgazdálkodás.....	28
2.3.5. Zaj és rezgés elleni védelem.....	31
2.3.6. Környezetbiztonság.....	32
2.4. Települési környezet	33
2.4.1. Jellemző településszerkezet.....	33
2.4.2. Társadalmi környezet.....	34
2.4.3. Gazdasági helyzetelemzés.....	42
3. SWOT- analízis	48
4. KÉRDŐÍVEK	51
5. A FENNTARTHATÓSÁGI FEJLŐDÉSI PROGRAM CÉLKITŰZÉSEI ÉS FELADATAI.....	59
5.1. A Fenntarthatósági Program társadalmi célkitűzései és feladatai	60
5.1.1. Társadalmi szemléletformálás	60
5.1.2. Intézményi működés hatékonyságának növelése	61
5.1.4. Szociális helyzet fejlesztése.....	64
5.1.5. Oktatás, képzés fejlesztése	65
5.1.6. Kulturális élet fellendítése	66
5.1.7. Esélyegyenlőségi jogok biztosítása	67
5.1.8. Közösségi közlekedés fellendítése	69
5.2. A Fenntarthatósági Program környezetvédelmi célkitűzései és feladatai.....	69
5.2.1. Környezet ismerete, környezettudatosság	70
5.2.2. Települési és épített környezet védelme	73
5.2.3. A lakókörnyezet védelme a káros emisszió kibocsátásoktól (levegő, víz, zaj)	75

5.2.4. Infrastrukturális helyzet javítása, fejlesztése	80
5.2.5. Energiafelhasználás hatékony és megújuló lehetőségeinek kihasználása.....	82
5.2.6. Zöldterületek védelme, fenntartása – növény és állatvilág fenntartása	84
5.2.7. Hulladékgazdálkodás.....	85
5.3. A Fenntarthatósági Program gazdasági célkitűzései és feladatai	88
5.3.1. Az Önkormányzat és az önkormányzati intézmények hatékony működéséhez szükséges gazdasági feltételek megteremtése	89
5.3.2. Ipar fejlesztése	90
5.3.3. Mezőgazdaság fejlesztése	92
5.3.4. Gazdasági szektor (kereskedelem, szolgáltatás) fejlesztése	94
5.3.5. Vendéglátás, idegenforgalom, turizmus fellendítése	96
6. MONITORING JAVASLAT.....	99
Cselekvési terv	99
Indikátorok.....	101
7. MEGVALÓSÍTÁS	109
7.1. Az önkormányzat szerepe a helyi fenntarthatóság megvalósításában	109
7.2. A fenntartható fejlődés érvényesítésének lépései	110
8. IRODALOMJEGYZÉK	111

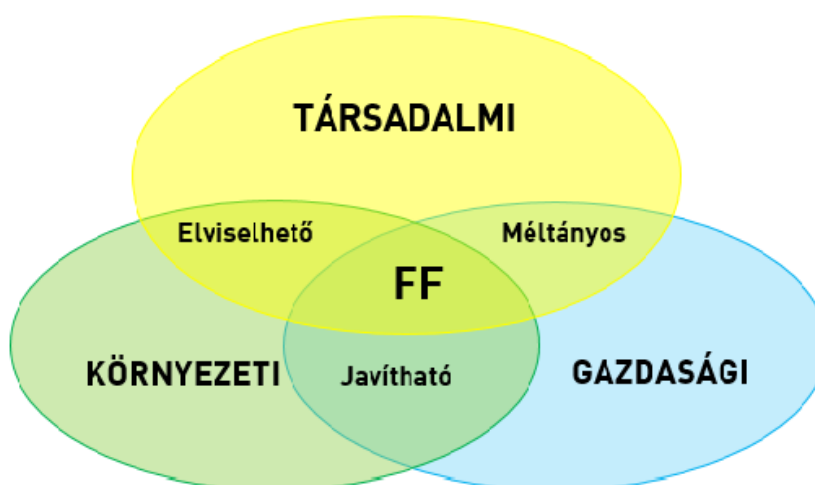
1. BEVEZETÉS

A nyolcvanas évek elején jelent meg a "fenntarthatóság" vagy a "fenntartható fejlődés" kifejezés a nemzetközi szakirodalomban.

1983-ban az ENSZ Közgyűlés határozata alapján megkezdte munkáját az ENSZ Környezet és Fejlődés Világbizottsága, amelyet Gro Harlem Brundtland norvég miniszterelnöknő vezetett. A Bizottság 1987-ben „Közös jövőnk” címmel kiadott jelentésében a gazdasági növekedés olyan új korszakának lehetőségét vázolta fel, amely a fenntartható fejlődés globális megvalósítására épít, megőrzi a természeti erőforrásokat, s amely megoldás lehetne a fejlődő országok nagy részében elhatalmasodó szegénység leküzdésére is.

A jelentés nagyon röviden és tömören határozta meg a fenntartható fejlődés fogalmát: "a fenntartható fejlődés olyan fejlődés, amely kielégíti a jelen szükségleteit, anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő nemzedékek esélyét arra, hogy ők is kielégíthessék szükségleteiket."

A fenntartható fejlődés három alappilléren nyugszik: a szociális (társadalmi), a gazdasági és a környezeti pilléreken és mindhármát együttesen, kölcsönhatásaik figyelembevételével mérlegelni kell a különböző fejlesztési stratégiák, programok kidolgozása során, illetve a konkrét intézkedésekben, cselekvésekben. A fenntartható fejlődés, mint általános stratégiai cél "bevonult" a nemzetközi konferenciák, szervezetek dokumentumaiba és a nemzeti kormányok cselekvési programjaiba.

A Fenntartható Fejlődés alappillérei

A fenntartható fejlődés célja mindezek értelmében az emberi társadalom fenntartása. Ebben az állandó feladatban a környezet feltételként jelenik meg, amely azt jelenti, hogy addig a mértékig használhatjuk természetes környezetünk erőforrásait, amíg nem sértjük annak megújulási lehetőségét, azaz eltartóképességét. A gazdaság a társadalom fenntartásának, és ezen keresztül a környezet használatának eszköze. Ezt az eszközt bölcsen, a társadalom hasznára, a környezet sérelme nélkül kell használnunk. Nem lehet megengedni, hogy a gazdaság öncélúvá váljon olyan mértékig, hogy működésével sértse társadalmi, környezeti érdekeinket. A fenntartható fejlődés célja a növekedéssel ellentétben nem az, hogy nagyobbak legyünk, hanem az, hogy „jobbak”. Amíg a fejlesztés megvalósítása visszahat a környezet minőségére, addig a környezetünk erőforrásai, és állapota meghatározza, hogy az emberiség mit és mennyit vehet el a környezetből fejlődéséhez.

A fenntartható társadalom alapvető követelményei: szociális igazságosság, amelynek az alapja a lehetőségekhez való hozzáférés esélyegyenlőségének biztosítása, és a társadalmi terhekből való közös részesedés; az életminőség javítására való törekvés; a természeti erőforrások fenntartó használata, amelynek megvalósításához a társadalom környezet-tudatos és környezet-etikus magatartása szükséges; és a környezetminőség megőrzése.

A Világ Tudományos Akadémiáinak Nyilatkozata megfogalmazásában: "A fenntarthatóság az emberiség jelen szükségleteinek kielégítése, a környezet és a természeti erőforrások jövő generációk számára történő megőrzésével egyidejűleg." (Átmenet a fenntarthatóság felé; Világ Tudományos Akadémiáinak Nyilatkozata, Tokió, 2000).

Az EU a tagállamok mellett felkért társult országokat is, hogy az EU stratégiával összhangban készítsék el saját stratégiájukat. A Bizottság a fenntartható fejlődés stratégiáját meghatározó alapelvekről szóló, 2005-ben született deklarációja szerint az Unió elkötelezett a fenntartható fejlődés mellett, amely minden politikáját és cselekedetét meghatározza. Az Unió megújított Fenntartható Fejlődés Stratégiájának jóváhagyása a 2006. júniusi Európai Tanács napirendjén szerepelt. 1992-ben Rio de Janeiróban rendezett ENSZ Környezet és Fejlődés Konferencián elfogadott „Local Agenda 21” program („LA 21”) értékelése kapcsán fogalmazódott meg a fenntartható fejlődés helyi, lokális programja. Ezzel a modellel a cél az, hogy elveket (vezérfonalat) fogalmazzon meg a helyi önkormányzat(ok), valamint a helyi lakosok, közösségek számára a fenntarthatóság tennivalóinak, helyi programjának kidolgozása, megvalósítása érdekében.

A Magyar Köztársaság Kormánya 2007. június 29-én elfogadta a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégiát és a hozzá kapcsolódó Tagállami jelentést az Európai Unió megújított fenntartható fejlődési stratégiájának végrehajtásáról. Ebben a Magyar Kormány, tárcaközi egyeztetéseket követően, megfogalmazta az országos léptékű tennivalókat. A dokumentum mindenekelőtt pontosan meghatározta a fenntartható fejlődés fogalmát:

„A fenntartható fejlődés a tágan értelmezett életminőség javulását szolgálja, amely nem szűkíthető le az anyagi jólétre, hanem magában foglalja a környezet minőségét, a demokratikus jogok érvényesülését, a természeti erőforrásokhoz valamint a társadalom nyújtotta szolgáltatásokhoz és intézményekhez való hozzáférést, a teljes testi, lelki egészséget, a szabadidőt, a biztonságot is. A társadalmi jólét a környezetminőség és a társadalmat alkotók életminőségének együttes megnyilvánulása.

A természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodásnak együtt kell érvényesülnie a jólét elérését, megtartását elősegítő gazdasági fejlődéssel és a társadalmi igazságossággal, esélyegyenlőséggel.

A természeti erőforrások vonatkozásában ez azt jelenti, hogy hosszú távon a természeti környezet eltartó-képességével összhangban lehet csak a társadalom reális szükségleteinek a kielégítéséről gondoskodni; a környezet eltartó képessége egyben az igények kielégítésének korlátja is. Ennek megfelelően van szükség a természeti erőforrások fenntartható használatára, amelynek megvalósításához a társadalom környezettudatos és környezet-etikus magatartása szükséges. Ennek a megvalósulásához szükséges, hogy a jövő nemzedékének szakmailag megalapozott, megfelelően előkészített környezettudatos nevelése a családban és az oktatás valamennyi területén nagyobb teret kapjon.

A fenntarthatóság elvei szerint élő társadalomban többek között érvényesül a szociális igazságosság, amelynek az alapja a lehetőségekhez való hozzáférés esélyegyenlőségének biztosítása, és a társadalmi terhekből való közös részesedés; az életminőség folytonos javítására való törekvés. E cél elérése érdekében olyan erkölcsi normarendszert szükséges a társadalom tagjai felé közvetíteni, amely ezeket a folyamatokat támogatja, illetve elősegíti.

A méltányos életkörülmények, a megfelelő életminőség, jólét biztosítását kifejező célkitűzés mindenkire – a jövő nemzedékekre is – vonatkozik. A fenntartható fejlődés tehát elismeri és céljának tekinti az egymást követő nemzedékek megfelelő életminőséghez való egyenlő jogának biztosítását, s az ezzel összefüggésben álló köteleességek teljesítését. A fenntartható fejlődés tehát olyan fejlődés, amely lehetővé teszi a jelen generációk szükségleteinek kielégítését úgy, hogy ez nem veszélyezteti a jövő generációk azon lehetőségét, hogy szükségleteiket kielégítsék.

A jelenlegi társadalmi-gazdasági folyamatok, illetve hatásaik jelentős részben ellentétesek a fenntartható fejlődés követelményeivel. E trendek ismeretében elkerülhetetlen egy olyan fejlődési pályára való áttérés, amely hosszú távon biztosítja a társadalmak és köztük a magyar társadalom fenntartható fejlődését.”

LOCAL AGENDA 21

A „LA 21” program az általános érvényű fenntartható fejlődés konkrét, gyakorlati megvalósítását a helyi adottságok, érdekek alapján, az önkormányzat és a helyi lakosok, közösségek széleskörű együtt munkálkodásával javasolja folytatni. Az alapfeladat itt a helyi hatáskörben befolyásolható fejlődés (beruházások, fejlesztések, felújítások, intézkedések, szabályozás stb.) olyan irányú alakítása, amely mind jobban előtérbe helyezi „a helybeni” életminőség, környezeti állapot javítását, valamint a helyi erőforrások - talaj, vízkészlet, energia, emberi- és jövedelemtermelő erőforrások stb.- tartamos, azaz nem kimerítő kiaknázását. További fontos elvárás, hogy valamennyi nem helyi erőforrásra támaszkodó, de helyi felhasználásban szerepet játszó beruházó-fejlesztő, termelő-szolgáltató- és fogyasztó törekedjen a fenntarthatóságot figyelembe vevő megoldások, eljárások igénybe vételére, szokások kialakítására. Ennek megvalósíthatóságát a megfelelő politikai akarat megléte és helyi társadalmi-közösségi kultúra jellege együttesen szabja meg és egy racionális tervezési folyamat útján kimunkált stratégia foglalja rendezett keretbe.

Az említett fenntartható fejlődés nemzeti stratégia globális összefüggéseket is tükröző, nemzeti szintű prioritásai és fókuszai - az előzőekkel is összefüggésben - a következők:

- a gazdaság anyag- és energiaigényességének racionalizálása;
- a fenntarthatatlan társadalmi folyamatok kezelése és szabályozása;
- környezeti rendszerek fenntartható hasznosítása.

A Program főbb célkitűzései

Az ember és környezete harmonikus kapcsolatának kialakítása, a környezet egészének, valamint elemeinek és folyamatainak magas szintű, összehangolt védelme, a fenntartható fejlődés biztosítása.

A környezet igénybevétele, terhelése és szennyezése csökkentése, károsodásának megelőzése, a károsodott környezet javítása, helyreállítása.

Az emberi egészség védelme, az életminőség környezeti feltételeinek javítása. A természeti erőforrások megőrzését, fenntartását, az azokkal való ésszerű takarékos és az erőforrások megújulását biztosító gazdálkodás elősegítése.

A helyi környezetvédelmi és az egyéb önkormányzati feladatok közötti összhang megteremtése.

A helyi (civil) szerveződések, intézmények és a polgárok minél szélesebb körű bekapcsolása a környezet védelmére irányuló tevékenységbe, az együttműködés feltételeinek megteremtése környezetünk állapotának felmérésére, megismerésére, megőrzésére és javítására irányuló közös munkában.

A program felépítése a következő részekből tevődik össze:

1. Helyzetelemzés: a LA21 program bemutatása, a Város bemutatása (földrajzi, történeti természeti, környezeti, infrastrukturális, társadalmi és gazdasági helyzetének áttekintésével).
2. Helyzetértékelés, a tapasztalatok kiértékelése, SWOT analízis.
3. Kérdőív kiértékelése
4. Stratégia: fenntarthatósági célok megfogalmazása, prioritás sorrendjének meghatározása és a várható hatások megfogalmazása.
5. Megvalósítás: a LA21 3 fő pillérét figyelembe véve a célok megvalósítására vonatkozó programok,

részprogramok meghatározása

6. Monitoring: célok és indikátorok meghatározása a fejlesztések tükrében 20 éves időtartamra.

A Local Agenda 21 megvalósításának lépései

1. Külföldi és hazai példák feltárása, az LA 21 folyamat eddigi eredményeinek értékelése

- A Local Agenda 21 lépéseinek, eszközeinek meghatározása

2. Jogi, társadalmi, gazdasági, környezeti helyzetelemzés

- Az LA21 jogszabályi háttérének feltárása és más tervekhez, dokumentumokhoz való kapcsolódásának (illeszkedésének) vizsgálata.
- A Város gazdasági, társadalmi és környezeti állapotának, folyamatainak elemzése statisztikai adatok segítségével.
- A fenntarthatósággal, ezen belül a környezetvédelemmel, a közvetlen környezettel kapcsolatos kérdőíves kutatás elvégzése.
- A statisztikai indikátorok kiválasztása a változások követéséhez.

3. Partnerség, bevonás

- A lakosság, valamint a szakmai és civil szervezetek bevonása a programba, konzultációk lefolytatása és további információ, adatgyűjtés, kérdőív módszerrel.

4. Stratégiai csoport felállítása

- A helyi önkormányzati döntéshozókból, szakmai szervezetek és az oktatási intézmények képviselőiből, valamint a LA 21 folyamatot vezető szervezet tagjaiból álló stratégiai csoport megalakítása.

5. Akciótervezés

- A stratégiai dokumentum részét képező akciók pontos meghatározása.
- A tervezés felügyelete, koordinációja.
- A korábbi ágazati tervek beépítése a LA 21 folyamatba.

6. Kommunikáció

- Az interneten, valamint a helyi nyomtatott sajtón keresztül történő kommunikáció.
- A lakosság valamint a szakmai, civil szervezetek visszajelzésének megfelelő fogadása.

7. Végtermék

- A gyakorlatban kettős végtermékről beszélhetünk. Egyrészt létrejön egy stratégiai dokumentum, ami a helyzetelemzés mellett tartalmazza a stratégiai akciókat, és konkrét javaslatokat tesz, lépéseket fogalmaz meg a Város hosszú távú, fenntarthatóság felé mutató működésére. Másrészt a feljebb ismertetett lépések megfelelő koordináció esetén egy folyamatot indítanak el, ami a környezettudatosság növelésében, a lakossági és intézményi (pl. vállalati, önkormányzati) döntésekben jelenik meg.

8. Monitoring

- Mivel egy hosszú távú folyamat elindításáról van szó, ezért a LA 21 megalapozását és a stratégiai dokumentum létrejöttét követően is komoly szükség van a Local Agenda 21 folyamat működésének nyomon követésére. A monitoring csoport felállítása a stratégiai csoportban helyet kapó intézményi képviselők feladata.

Füzesgyarmat Fenntartható Fejlődésének Programja (FFP)

Atársadalom-környezet-gazdaság komplex rendszerének elemzését és a fenntartható fejlődés elérését szolgáló cél- és eszközrendszer foglalta magában. A fenntartható fejlődés megvalósítása csak úgy lehetséges, ha a fenti rendszerek állapotával, kölcsönhatásaival tisztában vagyunk, és megteesszük azokat a Fenntartható Fejlődés Programban megfogalmazott lépéseket, melyek szükségesek a folytonos szociális jobblét eléréséhez környezetünk állapotának veszélyeztetése nélkül.

A FFP legteljesebb értelmezése szerint a FFP maga a gondolkodásmód, gazdálkodási mód, életforma és politikai kultúra, amelyet a fenntartható fejlődés elve hat át.

Ki kell emelni, hogy a sikeres megvalósítás csak az érintett helyi társadalmi és gazdasági szereplők bevonásával, aktív részvételével lehetséges. Jelentősen segítheti vagy gátolhatja azonban a folyamatot a nemzeti kormányzat és az Európai Unió hozzáállása is (jogszabályi és pénzügyi feltételek biztosítása stb.).

Hangsúlyozzuk, hogy a FFP fő célkitűzésének eléréséhez (a fenntartható fejlődés helyi szintű megvalósításához) kiemelten fontos a dokumentum rendszeres aktualizálása, frissítése, mivel akörnyezeti, társadalmi és gazdasági környezet folytonosan változik.

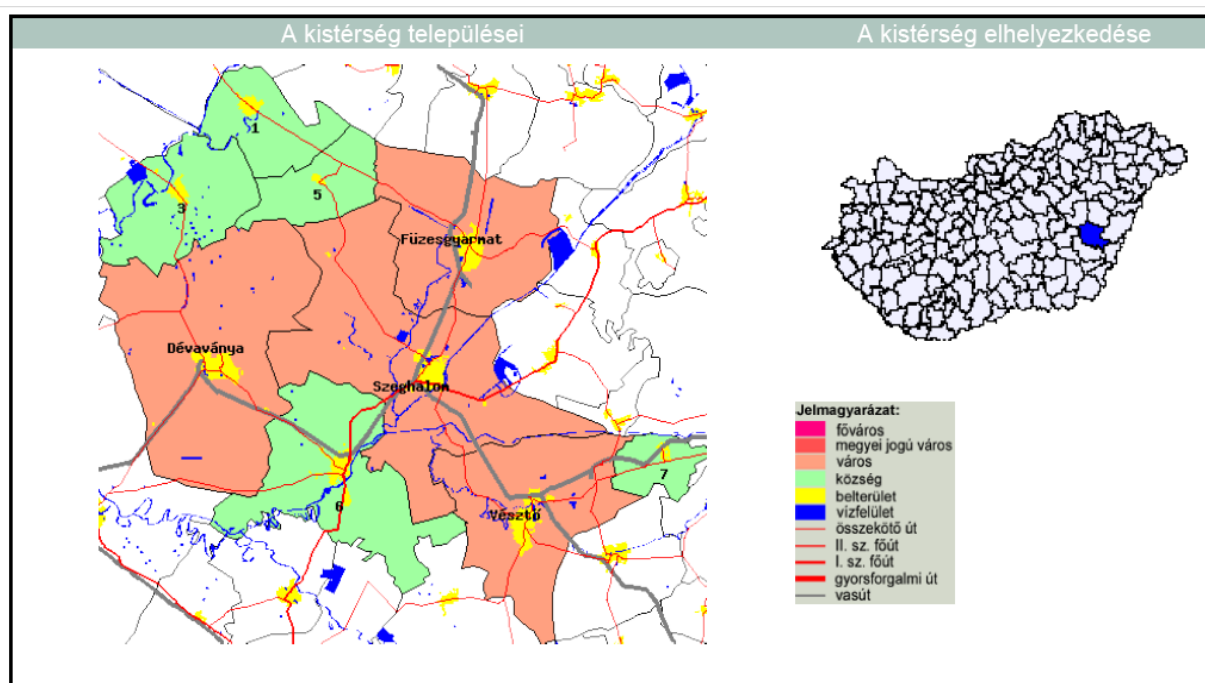
Az FFP illeszkedik a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégiának és az Európai Unió Fenntartható Fejlődési Stratégiájának jelenlegi kereteihez. A dokumentum összhangban van Füzesgyarmat Város Környezetvédelmi Programjával, Városfejlesztési Stratégiájával és Esélyegyenlőségi Programjával.

2. HÁTTÉR, KÖRNYEZET, HELYZETELEMZÉS

2.1. Érintett földrajzi terület bemutatása, a terület közigazgatási lehatárolása, területi egységek

Füzesgyarmat a Dél-Alföldi régióban, Békés megyében, a Szeghalmi (más helyeken Szeghalomi) kistérségben található.

A kistérség és a város környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi hatósághoz, illetve környezetvédelmi és vízügyi igazgatósághoz való tartozását a többször módosított 347/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet a környezetvédelmi, természetvédelmi, vízügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló rendelet szabályozza úgy, hogy Füzesgyarmat a Tiszántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőséghez, mint zöldhatósághoz, illetve a Körös-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatósághoz tartozik.

Szeghalmi kistérség

2.2. A terület természeti környezete

Egykor a térség folyói, az erek, és a Sárrét mocsárvilága határozta meg Füzesgyarmat táji arculatát. Ez a kép a múlt századi folyószabályozások után drasztikusan átalakult, a térségben nagy területek váltak árvízmentessé, ami a mezőgazdaság hatékonyságát növelte, de a vízi biotópok teljesen megszűntek. Kialakult az ártéri növényvilág, az ősgyepek helyén pedig a szikes puszták. Ennek ellenére a korábbi táji értékekből sok fellelhető, emellett a kialakult a kultúrtáj is rendelkezik olyan jellegzetességekkel, amelyek révén védelemre érdemes.

A természeti, és táji értékek, a természeti területek, a természeti örökség és a biológiai sokféleség a nemzeti és a helyi vagyon pótolhatatlan részei. Fenntartásuk, kezelésük, állapotuk javítása, a jelen és a jövő nemzedékek számára való megőrzése, valamint az ember és a természet közötti harmonikus kapcsolat biztosítása a környezettermészetvédelmi tevékenység fontos feladata.

A település természeti értékek között egyaránt találunk országos és helyi védettségű területeket.

Országos jelentőségű védett területek

A Körös-Maros Nemzeti Park (továbbiakban: NP) egy kis része Füzesgyarmat közigazgatási területének nyugati határán húzódik. Az itt található szikes sztyepp terület kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési terület (Dévaványa környéki gyepek HUKM 20014, Csökmői gyepek HUHN 20105).

Dévaványa környéki része kiváló élő- és táplálkozási helye a tűzokoknak (Dévaványai tűzokrezervátum), így kiemelt védelme indokolt.

A természetvédelem szempontjából értékes területek a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján kijelölt gyepterületek, erdők és nedves élőhelyek. A Natura 2000 -es területek közé tartozik a madártani jelentőséggel bíró Bihari-síkság (HUHN 10003) amely a darvasi út mentén húzódik.

E természeti területek környezeti adottságai, élővilága a NP gyepterületeihez, nedves élőhelyeihez hasonló, területükön Magyarország ritka, értékes társulásaival találkozhatunk. A természeti területek értéke a ritka növény- és állatvilág mellett a biológiai sokféleség fokozásában és a kedvező tájképi megjelenésben rejlik.

Az érzékeny természeti területekre vonatkozó szabályokról szóló 2/2202 KöM- FVM rendelet (továbbiakban ÉTT r.) értelmében Füzesgyarmat település az ÉTT r. 1. számú melléklete szerint a kiemelten fontos ÉTT-ek és a 2. számú melléklet szerint érzékeny természeti területekkel érintett településlista része (9.1.1 Békés 12256 Füzesgyarmat).

A természeti területként nyilvántartott területek az intenzíven művelt szántóföldek közé ékelődve, szigetszerűen maradtak fenn. Fennmaradásukat annak köszönhetik, hogy ezek a területek általában a szántóföldi gazdálkodást megnehezítő, kedvezőtlen talajadottságokkal (szikes talaj) rendelkeznek, ezért a szántók térhódításának nem estek áldozatul. Sajnos e területek éppen szigetszerű elhelyezkedésük és kis méretük miatt erősen veszélyeztetettek.

Tájtörténeti, tájképi és kulturális szempontból értékes emlékek a kunhalmok, melyek a törvény erejénél fogva (Ex lege) védett területek. Előzetes felmérések szerint (Szelekovszky László: Békés Megye kunhalmjai, 1999) Füzesgyarmat közigazgatási területén 41 db található. Bár a kunhalmok jegyzéke még nem készült el, a Természetvédelmi törvény erejénél fogva a település közigazgatási területén található kunhalmok országos jelentőségű védettséget élveznek.

Helyi jelentőségű védett területek

A közigazgatási terület DK-i határán, a 0351-0379 hrsz. alatti ingatlanokon mintegy 260 hektárnyi védett terület található.

A védett terület egy részét a 1989 óta védetté nyilvánított Hosszúí erdő foglalja el, amely a Szeghalom belső-csikéri legelőtől a volt erdészház vonaláig tart.

A hosszúí erdő, mely telepített vízparti erdő, igen értékes élővilágnak ad otthont, madárvilága és aljnövényzete értékes ritkaság. Ilyen a védett lappantyú, az erdei pinta, a citromsármány és a barát poszáta. A fenyvesben karvaly és egerészölyv költ. A folyó közelsége párásabb klímát biztosít egyes páfrányféléknek, tavasszal virít a nyúlank sárma, és néhány orchideaféle, így a békakonty, a fehér- és a kardos madársisak.

Az erdő jellemző növénytársulása kocsányos tölgyes és a kőrises- kocsányos tölgyes ligeterdő, ahol nemcsak a koronaszint, de a cserjeszint és az aljnövényzet is igen gazdag és értékes. 3 védett növényfaj él itt.

- fehér madársisak (*Cephalanthera damasonium*),
- kardos madársisak (*Clongifolia*),
- békakonty (*Listera ovata*).

Meg kell említeni az itt előforduló páfrányfajokat is, melyek hegyvidéki hangulatot árasztanak.

- erdei pajzsika (*Dryopteris filix-mas*),
- hölgypáfrány (*Dryopteris filix-femina*),
- szálkás pajzsika (*Dryopteris carthusiana*),
- erdei deréce (*Chamaenerion angustifolium*).

Természetvédelmi szempontból a gyakran belvíz alatt álló területek kedveznek a vízi madaraknak. Szintén a település egyik csatornájában találtak rá az egyik kipusztultnak hitt rovarfogó növényünkre, az Aldrovandára (*Aldrovanda vesiculosa*).

Aldrovanda (forrás: <http://www.sarracenia.com/photos/aldrovanda/aldrovesic014.jpg>)

A város másik helyi védelem alatt álló emléke a Tüzefa (*Quercus Robur*), melynek korát kb. 350 évre becsülik. A Bucsa felőli dűlőúton, már messziről látszik a magányos, idős, kocsányos tölgy faóriás, melyet a környék lakói „tüzefának” ismernek. Az elnevezés arra utal, hogy a méretes fába már nem egyszer belecsapott a villám.

Zöldfelületek

A zöldterületeknek fontos funkciói vannak. A légszennyező anyagok megkötése, a zaj tompítása mellett védik a talajt az eróziótól, miközben a parkok, egyéb zöldterületek a pihenés színterei.

A környezeti tényezők közül ez az a - talán legfontosabb - elem, melynek fejlesztése illetve fenntartás magas színvonalra jótékony, javító hatással van a többire. A megcélzott turisztikai fejlesztések, és a kellemes, vonzó lakókörnyezet kialakítása megkívánja a település parkosítását, a bel- és külterület fásítását, mely a szerkezetileg különálló településrészek egységes szerkezetbe rendezésének egyik eszköze.

A város zöldfelületi rendszere funkcióját és fajgazdagságát tekintve egyaránt fejlesztésre szorul. A fejlesztés egyrészt a meglévő elemek felújítására, másrészt új elemek létrehozására irányul.

A település zöldfelületi ellátottságát a viszonylag kis területű közkertek, közparkok illetve a magánkertek adják.

E típusú zöldfelületek között a legjelentősebb a strandfürdő 2,4 ha területe. A park területén gondozott virágágyások, nagy gyepfelületek, és változatos fás növényzet jellemzi.

A település Béke utcai játszótere 2007-ben, pályázati forrásból került felújításra. Az új játszótér megfelel a jelenlegi vonatkozó jogszabályoknak és EU normáknak: a játszótéren csúszda, hinta, őrház, padok, rugós játékok kerültek elhelyezésre.

Füzesgyarmat utcafásításáról elmondható, hogy a legtöbb utca fásított, a gyümölcsfák és az akácok telepítése a leggyakoribb.

Közhasználatú zöldfelületek közé soroljuk a templomkereteket is. A református templom kertje igen változatos növényállománnyal büszkélkedhet, megtalálható itt az ezüstfenyő, a lucfenyő, a nyírfa, a hársfa, és a vérszilva is.

A város sporttelepe is jelentős zöldfelület, rendezett képet mutat, bár fásítása nem megfelelő.

Meg kell említeni a település 3 temetőjét, amiből már 2 lezárásra került. A lezárt temetők közül az egyik, amely a város keleti részén a lakóterület közvetlen közelébe található, gazos és gondozatlan, míg a másikban alig található növény.

Az üzemelő temetőben tiszafa, lucfenyő és egyéb örökzöldek találhatók. A város zöldterületei egyébiránt gondozottak és rendezettek, az Önkormányzat sokat tesz a főbb utcák „virágosításáért”.

Közhasználat elől elzárt zöldfelületek

Ebbe a kategóriába tartoznak a magánkertek, úgymint a lakókertek és a kertgazdasági területek, illetve a zárt vállalati kertek. A gyarmati lakókertek többsége haszonkert, de az utóbbi években kezdenek megjelenni a díszkertek is.

2.3.A környezet állapota

2.3.1. Levegő

Az utóbbi két évszázadban a földön a levegő összetétele jelentősen megváltozott, egyes légköri nyomgázok és aeroszol részecskék légköri mennyisége világszerte rohamosan emelkedik.

A globális folyamatok mellett helyi szinten nem elsősorban az üvegházhatású gázok, hanem az emberi egészséget, az ökológiai rendszert és az épített környezetet is fenyegető légszennyező anyagok okoznak komoly gondokat. A légszennyező anyagok szilárd (por, korom, pernye), gáz (kéndioxid, nitrogén oxidok, kénhidrogén, ammónia, szénmonoxid, metán) és gőz (üzemanyag gőz) halmazállapotúak lehetnek. Ezen anyagok egy része a légkörben rövid élettartamú, így csak a kibocsátási pont szűkebb környezetében (néhány 100 m - néhány km) van jelentős hatásuk, azonban egyes anyagok (pl. savas oxidok) regionális, mások (freonok, perzisztens szerves vegyületek) globális szinten is kifejtik káros hatásukat.

A települési programban nagy figyelmet kell fordítani a légszennyezők e csoportjába tartozó anyagok csökkentésére is, mivel ezek lokálisan és rövidtávon hatnak mind a lakosság egészségi állapotára, mind pedig az élővilágra és az épített környezetre.

A város levegőtisztasági helyzete a lakosság életét, közérzetét közvetlenül érintő, befolyásoló tényező. A település levegő-állapotát globális és helyi tényezők egyaránt alakítják. Feladatunk elsősorban a helyi tényezők meghatározása és vizsgálata.

A település légszennyezettsége

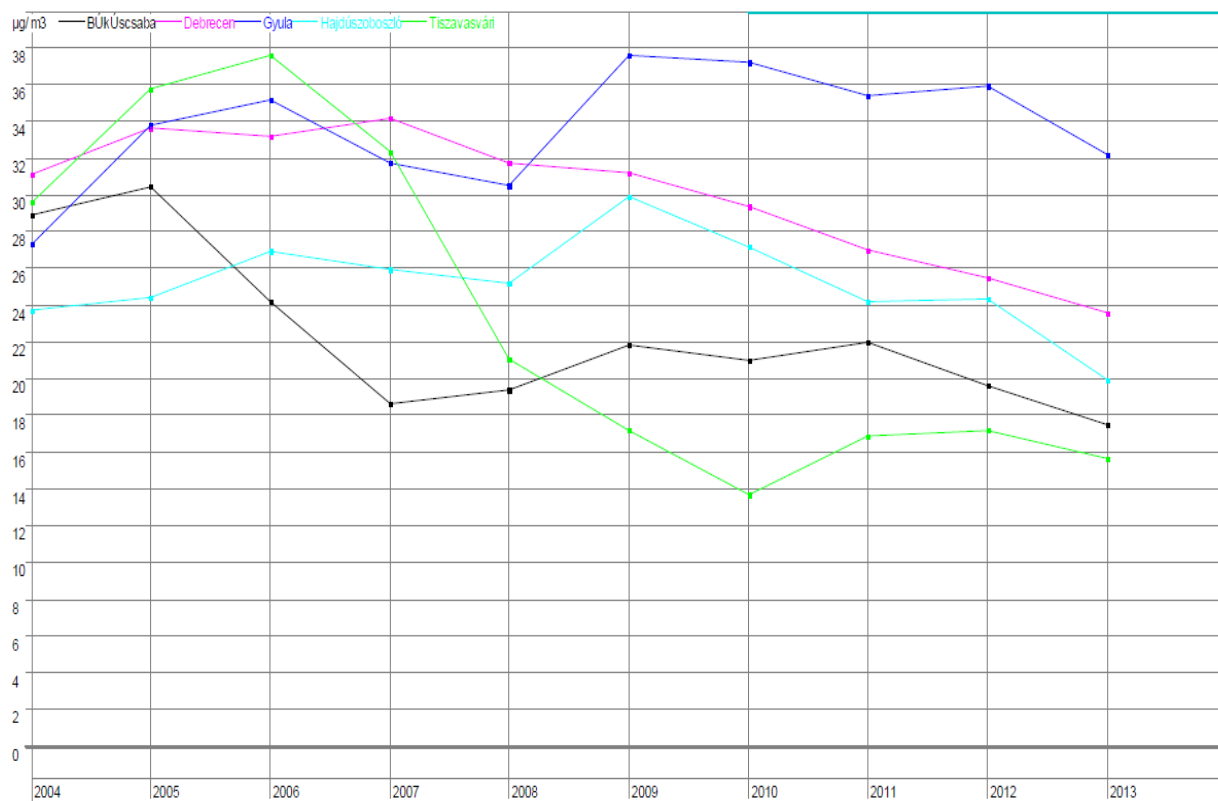
A levegő állapotára a helyben működő ipari-mezőgazdasági és szolgáltató szervezetek, valamint az átmenő- és helyi gépjármű forgalom van a legnagyobb hatással.

A település lakosai elsősorban mezőgazdasággal foglalkoznak, de az ipari tevékenység is egyre jobban előtérbe kerül.

A térségben a környezeti levegő állapotát mutató imissziós adatokat a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériumhoz tartozó Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat méri. Mérőhely a településen, illetve közvetlen környezetében nem található, így mérési adatok nem állnak rendelkezésre.

Tájékoztató jelleggel a közelben található települések imissziós adatait mutatjuk be.

NO ₂ Év	Békéscsaba	Debrecen	Gyula	Hajdúszoboszló	Tiszavasvári
2004.	28.89	31.11	27.31	23.77	29.63
2005.	30.47	33.68	33.81	24.45	35.74
2006.	24.20	33.19	35.20	26.96	37.62
2007.	18.60	34.18	31.72	25.93	32.36
2008.	19.42	31.74	30.55	25.21	21.04
2009.	21.85	31.17	37.58	29.90	17.20
2010.	21.00	29.39	37.20	27.15	13.67
2011.	22.01	26.99	35.43	24.19	16.87
2012.	19.61	25.46	35.90	24.38	17.21
2013.	17.50	23.58	32.23	19.90	15.69

Légszennyezettségi (NO_x) értékek a megfigyelt településeken (Tiszántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség területe)

(Forrás: KvVM, Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat, 2014.)

Füzesgyarmaton az elmúlt években megjelent gazdasági telephelyeken egyéb logisztikai illetve szolgáltató tevékenységet folytatnak, így ezen a területeken elsősorban a - fűtés illetve a melegvíz előállításához szükséges - vezetékes gáz felhasználásához kapcsolódó káros anyag kibocsátás nőtt. A levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról szóló 14/2001.(V. 9.) KöM-EüM-FVM rendeletben meghatározott légszennyezettségi határértékeket egyetlen telephely kibocsátása sem lepi túl.

Az ipari tevékenység szempontjából a Mol NyRt. tevékenységéből eredő gázkitermelés emelendő ki, melynek során a különböző gázok emissziójával kell számolni.

Meg kell még említenünk a Golden Pallet Kft is, ahol faipari feldolgozó tevékenység folyik, itt elsősorban porszennyezés keletkezhet. Füzesgyarmaton baromfikopasztó üzem is működik, ami jelentős szaghatással bír.

A levegőminőségre gyakorolt hatás szempontjából meghatározó a mezőgazdaságból eredő szennyezés. Itt kell említést tenni az állattartásról, a gyepgazdálkodásról és a szántóföldi növénytermesztésről.

Az állattenyésztés (baromfi, sertés, szarvasmarha) légszennyező hatása elsősorban a bűz kibocsátásban nyilvánul meg, ami jelentős a térségben, de az állattartás nem hasznosítható, illetve nem kezelt melléktermékei (hígtrágya, szennyezett trágya, takarmánymaradék, stb.) által okozott emisszió hatásával is számolni kell.

Ide kapcsolódik az elhullott állatok szakszerűtlen tárolása, hasznosítása során jelentkező környezetszennyezés is.

A bűzzel járó tevékenység során az elérhető legjobb technológiát kell alkalmazni.

A keletkező bűz az alkalmazott termelési rendszerek helyes megválasztásával, a tartási és takarmányozási technológiák elemeinek módosításával, a keletkezett hulladékok szakszerű tárolásával, kezelésével valamint hasznosításával mérsékelhető.

Az állati tetemek, és állattartási maradékok kezelése során különbséget kell tenni a hasznosítható (pl. szárított állati takarmány készítésére alkalmas), valamint a veszélyes (pl. fertőzött, bomlásnak indult) hulladéknak minősülő, ezért végleges ártalmatlanításra, megsemmisítésre kerülő tetemek között.

Füzesgyarmaton a korábbiakban a települési döngkút területén vermeléses módszerrel elföldelték az elhalt egyedeket, de a települési előírások alapján ezt 2005. december 31.- i hatállyal megszüntették, az azóta eltelt idő alatt a természetes degradáció következtében megszűnt a szennyező forrás.

Jelenleg csak konténeres tárolás folyik, az összegyűjtött állati hulladékot az ATEV FehérjefeldolgozóZRt. szállítja el.

Füzesgyarmat térsége az ország legszárazabb területei közé tartozik, ezért igen jelentős légszennyező paraméterként jelentkezik a szálló és az ülepedő por mennyisége.

Leginkább a mezőgazdasági munkák idején, csapadékhiányos időszakban, az uralkodó széljárások idején növekszik meg a levegőben lévő porok mennyisége, amihez még a talajdefláció és a szélrózsió is társul, illetve hozzájárul még a zöldterületek csekély aránya és a település periferiájának nagyarányú burkolatlan úthálózata.

A mezőgazdaságból eredő porszennyezés csökkentését szolgálná az uralkodó szélirányba telepített a település környéki véd- és rekreációs erdőterületek növelése.

A földhasználat rendezése is megoldást nyújthat, ha a rendezés során legelővé minősített területek gyepesítése minél előbb megkezdődik (a meglévő gyepek egy része is felújításra szorul), mivel a legelőterület növelése csökkenti a szélrózsiót, a kiporzást (egyúttal lehetőséget teremt a legeltető állattenyésztés bővítésére is).

A tarló és a növénytermesztéssel összefüggésben keletkező hulladék égetése is a mezőgazdasági tevékenységből eredő légszennyezés körébe sorolandó, mely tevékenységet a 21/2001. (II. 14.) Korm. rendelet tiltja.

Nem szabad elfeledkeznünk a pollenallergiát okozó (pl. parlagfű, nyárfa) növényekről sem, melyek a légszennyezés sajátos forrásai. Az egyre nagyobb számban előforduló allergiás betegségek okozója ellen megfelelő védekezést a gyomok terjedésének visszaszorítása, irtása jelentene.

A magánterületen terjedő gyomok irtására helyi jellegű szabályozást kell megalkotni, illetve szükség esetén szankcionálást kell alkalmazni.

A közlekedés, mint légszennyező forrás e térség összes települését érinti.

Füzesgyarmat belterületi úthálózatának burkoltsága a közepesnél jobb, viszont a porszennyezés mértékét kedvezőtlenül befolyásolja az útszegélyek kiépítettségének hiánya. A város belterületén nem megoldott az utak takarítása, pormentesítése, ami az út menti fasorok hiányával, és az időszakosan megnövekvő járműforgalommal egyetemben megnöveli a porszennyezettséget.

Légszennyező tényezőként számolni kell a szálló- és ülepedő porral, a kéndioxiddal és a nitrogén-oxidokkal, melyek mennyiségére légköri viszonyok mellett befolyással van a forgalom nagysága is.

A közlekedési eredetű légszennyezés csökkentésére az úthálózat fejlesztése, rendszeres karbantartása, az előregedett mezőgazdasági géppark forgalomból való kizárása és út menti fasorok telepítése nyújthatna lehetőséget.

A város lakosságának életmódja, a fűtési módok, fogyasztói szokások, a szilárd- és folyékony hulladék gyűjtése, tárolása, szállítása, valamint a kerti hulladékok szabálytalan égetése kommunális eredetű levegőszennyezést okozhat.

Meghatározó szerep jut a levegőminőség alakulásában a háztartási tüzelőberendezésben történő papírhulladék és veszélyesnek nem minősülő fahulladék elégetésének, mely tevékenység a jogszabály által engedélyezett. Problémát jelent azonban, hogy a háztartási hulladék mellett egyéb hulladék is elégetésre kerül, valamint az is, hogy a mezőgazdasági termelésben jelen levő fólia alatti növénytermesztés során sok esetben rossz minőségű, fosszilis tüzelőanyagot égetnek el, ami szintén jelentős szennyezéssel járhat.

A levegőminőség állapota szempontjából fontos pozitív tényezőként mutatkozik, hogy a város épületeinek kb. 90%-a rá van kötve a gázhálózatra, bár nem mindenütt fűtenek vele.

A települési kommunális folyékony hulladék nem jelen terhelést a levegő minőségére nézve, mivel kis része szennyvízcsatornába kerül, jelentős hányada pedig műtárgyba való gyűjtése után a helyi szennyvíztisztító telepre kerül beszállításra, ebből adódóan csak kisebb szaghatással kell számolni.

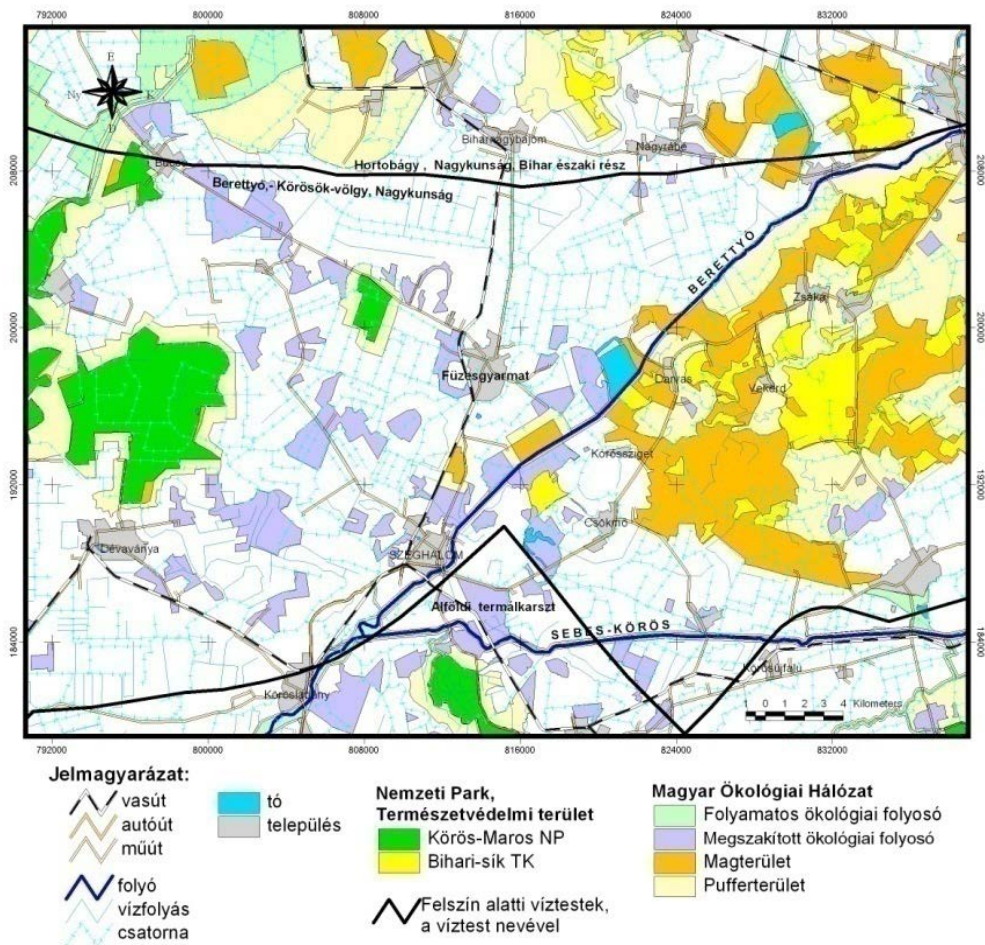
A szilárd kommunális hulladék gyűjtése 120 l-es edényzetekbe történik, szállítása rendszeres. A szabálytalan lerakások, illetve a hulladék mennyiségének csökkentése érdekében történő égetések járhatnak kisebb környezeti szennyezéssel.

2.3.2. Felszíni és felszín alatti vizek

Ny-on a Hortobágy—Berettyó (163 km, 5776 km²) Bucsa és Túrkeve közötti 30 km-es szakasza, K-en a Berettyó (204 km, 6095 km²) Darvas és Szeghalom közötti 16 km-es szakasza határolja. A két folyó között összetett, egymással a vízállás és az igények szerint összefüggésbe hozott, ill. elkülöníthető csatornahálózatot találunk. Ennek nevezetesebb tagjai: Felsőréhelyi-csatorna (22 km, 85 km²), Csurgó—Alsóréhelyi-csatorna (27 km, 74 km²), Kengyelréti-csatorna (8 km, 25 km²). Malomzug—Simafoki-csatorna (13 km, 111 km²), amelyek a Hortobágy—Berettyóba vezetik időszakos vizeiket. A másik oldalon a Berettyóba vezették a Szeghalmi-főcsatornát (12 km, 267 km²), amelynek nagy mellékveze a Fűrjéri-csatorna (20 km, 137 km²). Száraz, gyér lefolyású, erősen vízhiányos terület.

$L_f = 1 \text{ l/s.km}^2$; $L_t = 6\%$; $V_h = 140 \text{ mm/év}$.

Az árvizek rendszerint a hóolvadással, de a Berettyón a kora nyári esőkkel is kapcsolatban állnak. A kisvizek időszaka az év második fele. A vízminőség a Berettyón II., a Hortobágyon III. osztályú. A mélyen fekvő hajdani árteret sűrű csatornahálózat (több mint 400 km) mentesíti.

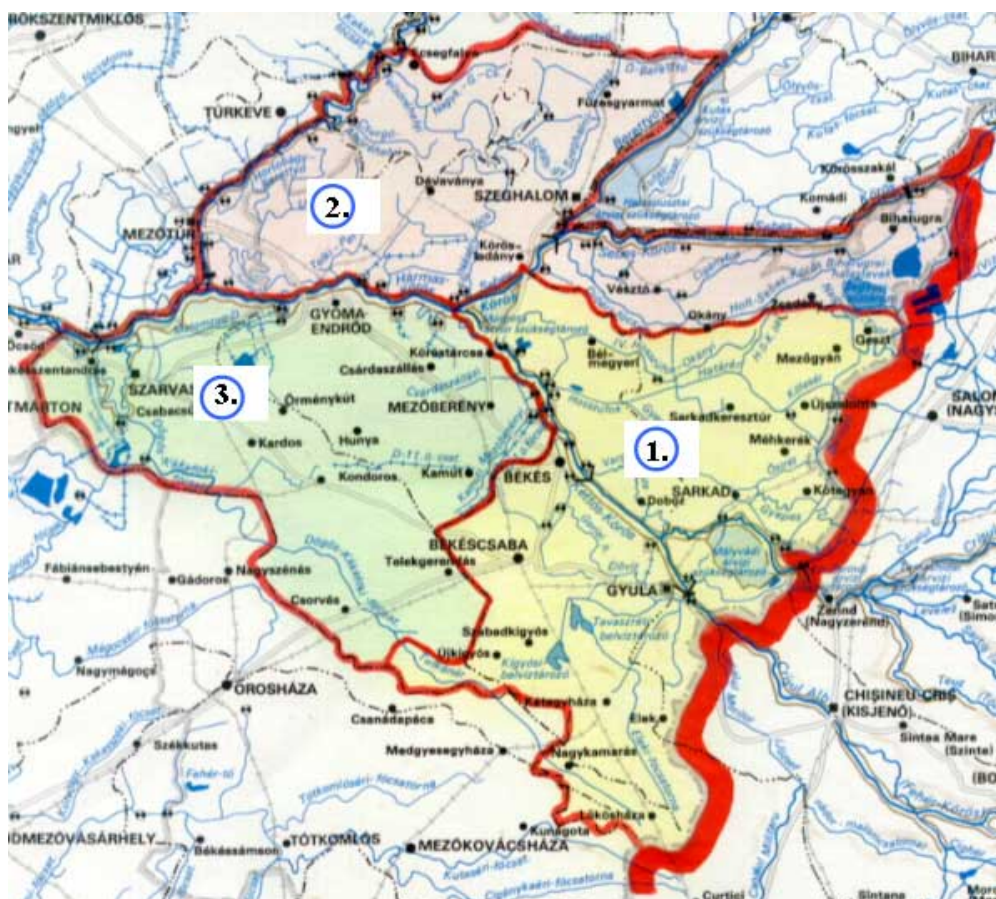
Víztestek és Nemzeti Parkok (forrás KvVM)

Állóvíze mindössze négy van; természetes jellegűek, alig 7 ha össz. felszínnel.

A város a 2. sz. Vízhatalom kárelhárítási körzet (Szeghalmi Szakasztechnikus) területén található. A körzet a Hármas-Körös jobb oldali vízgyűjtőterületét foglalja magába.

A talajvíz a peremek felé emelkedik. A két határos folyó völgyében 2 m felett van. Mennyisége hasznosítás szempontjából nem számottevő. Kémiai jellegében a nátrium-hidrogénkarbonátos típus az uralkodó. Keménysége a táj Ny-i felében 25 nk° alatt, K-en és a települések körzetében 45 nk° felett van.

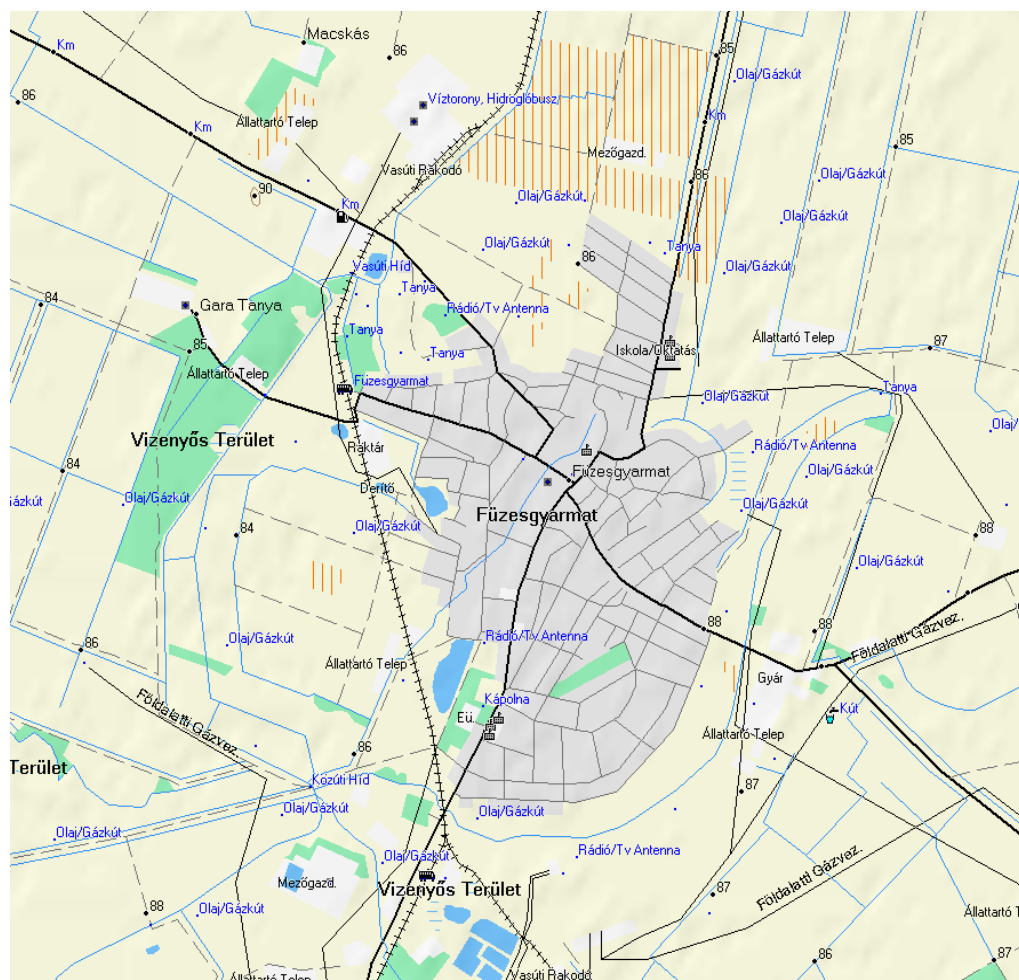
A szulfáttartalom általában 60—300 mg/l közötti, de a települések alatt a 600 mg/l-t is meghaladja.

Vízminőségi kárelhárítási körzet (forrás KÖR-KÖVIZIG)

A térség belvízveszélyes, magas vízállású időszakban a víz a felszínen mérhető.

Külterületen a magas vízállású területeken a népsűrűség ~ 0 fő/km², mert jelentős tanya nem található. Kb. 49 fő külterületi lakos él közvetlenül a zártkerti határrészen a belterülethez közvetlen csatlakozva.

Magas vízállású területek (forrás: GarminMapSource)

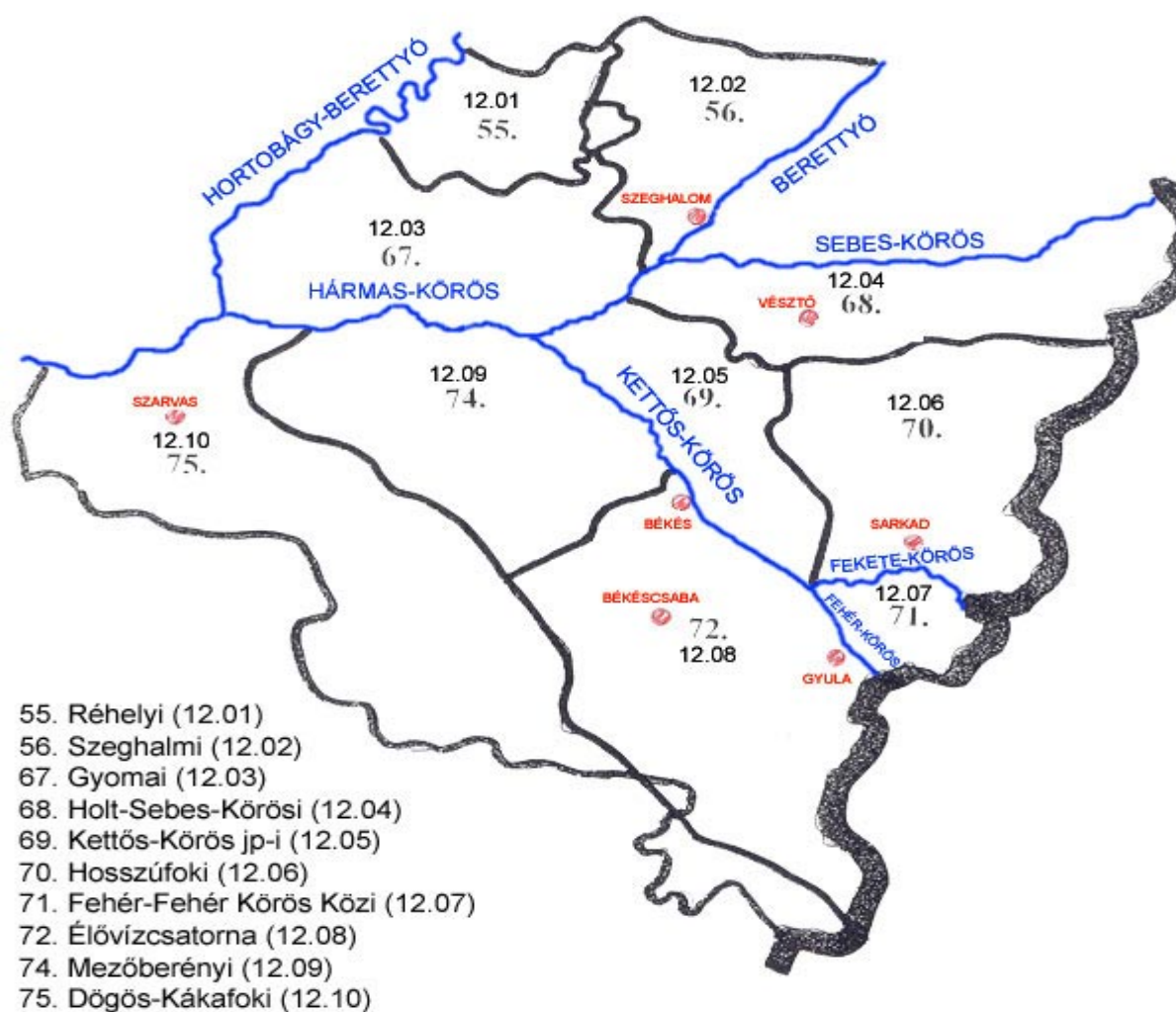
Jelmagyarázat

	Mezőgazdasági terület		Vizenyős terület
	Belterület		Külterület
	Erdősáv		Vasút
	Közút		Földút
	Tó		Vízfolyás, vízelvezető csatorna
	Olajkút/gázkút		Földalatti gázvezeték

KÖRÖS-VIDÉKI KÖRNYEZETVÉDELMI ÉS VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG

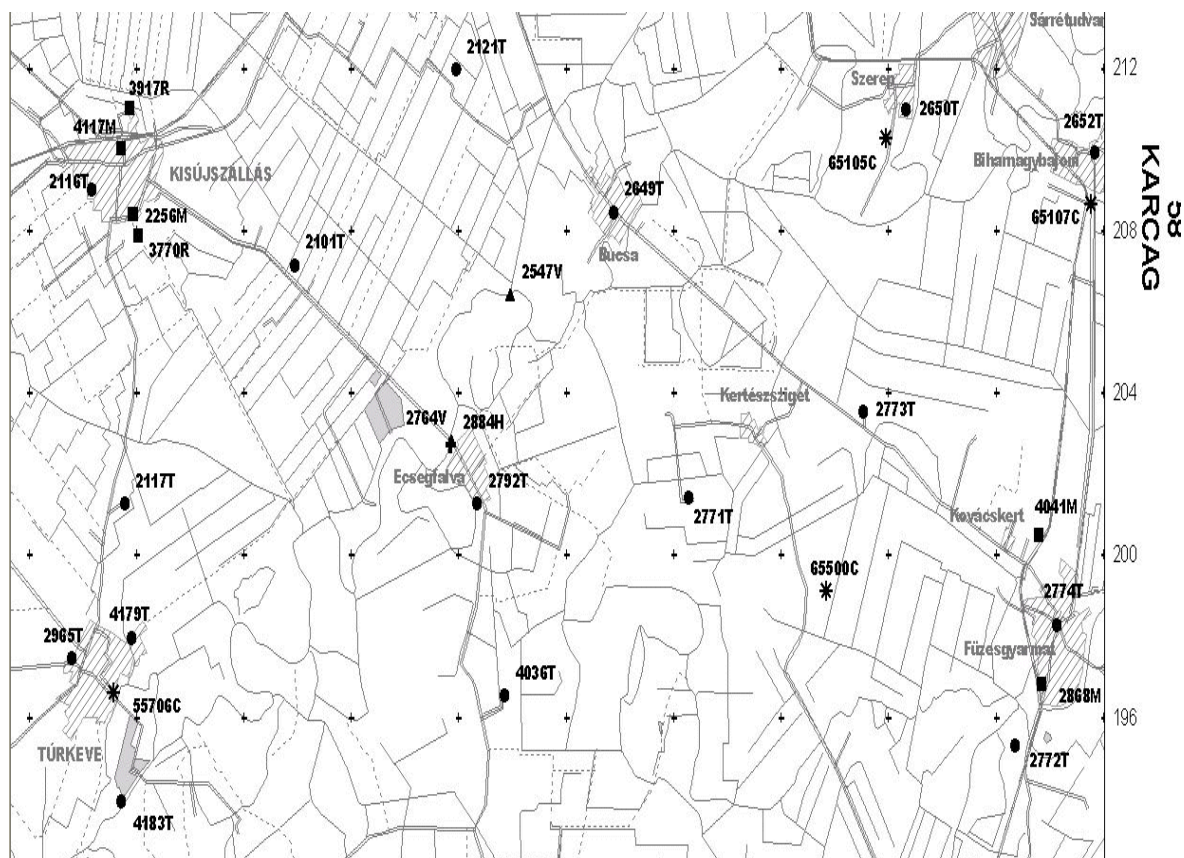
Gyula

Belvízrendszerek, belvízvédelmi szakaszok

Belvízvédelmi szakaszok (forrás KÖR-KÖVIZIG)

Füzesgyarmat belterületén 1 db talajvízszint észlelő kút található, törzsszáma: 2774. A kút talpmélysége 645 cm, a kút kiállása 46 cm.

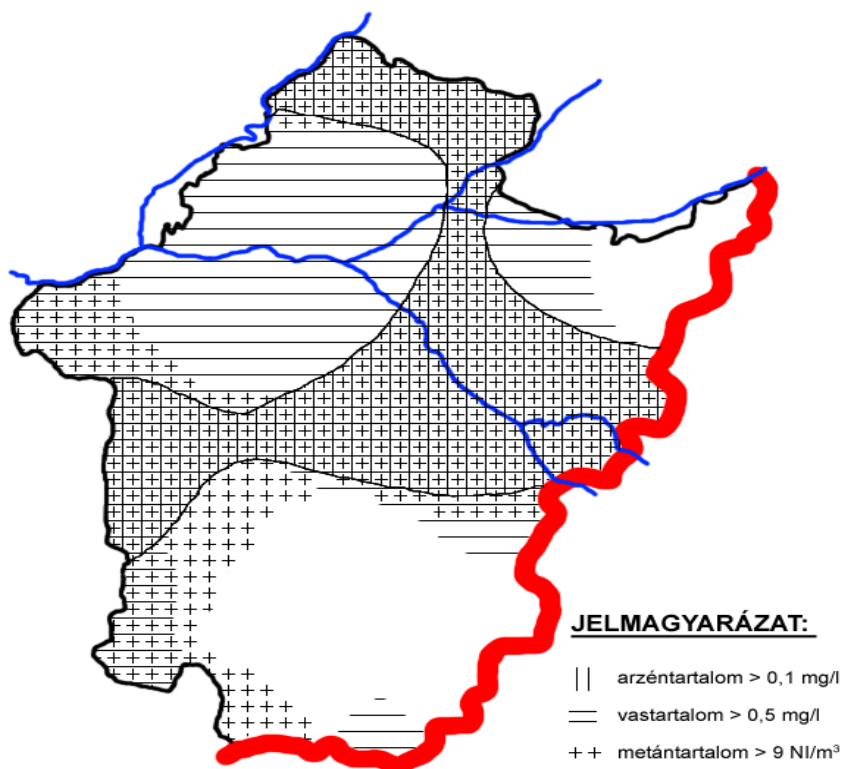

2774T Talajvízszint észlelőkút (forrás: Vízügyi adatbank)

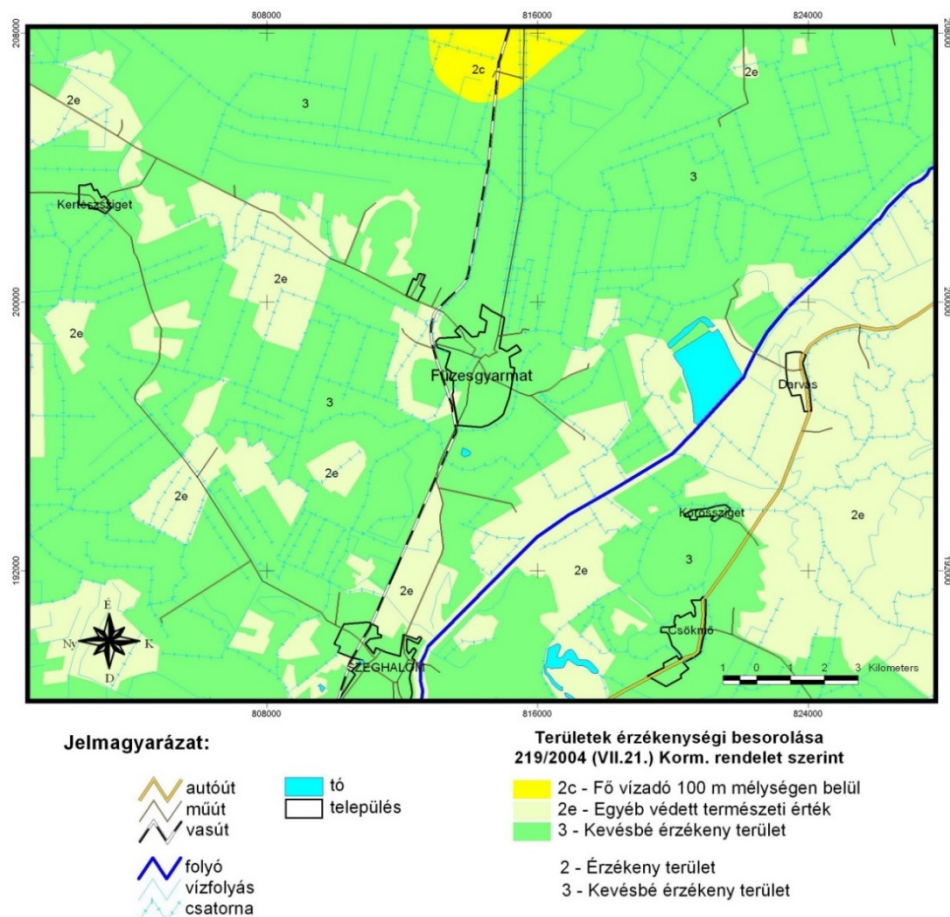
év	Maximum (cm)	Minimum (cm)	Átlag (cm)
1988	310	231	278
1989	291	224	262
1990	304	234	262
1991	256	207	236
1992	306	122	237
1993	334	218	281
1994	340	235	289
1995	369	255	316
1996	293	163	250
1997	198	131	165
1998	326	220	255
1999	267	174	234
2000	315	198	260
2003	334	198	273
2004	286	221	251
2005	285	217	250
2007	346	251	298
2008	322	238	282

Minimális, maximális és átlagos talajvízszint a terephez viszonyítva

Rétegvizek vas-, metán-, és arzéntartalmának területi megoszlása

Rétegvizek minősége (forrás KÖR-KÖVIZIG)

Területérzékenység a 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet szerint

A rétegvíz mennyiségét alig 0,5 l/s/km²-re becsülik. A számos artézi kút mélységének átlaga meghaladja a 100 m-t, de a vízhozamuk nem éri el a 200 l/p-et. Füzesgyarmat rétegvizeinek vas, arzén és metántartalma meghaladja a határértéket.

A városban termálvizet tártak fel, amit a fürdő hasznosít.

A 27/2004 (XII. 25.) KvVM rendelet besorolása szerint a város érzékeny besorolású területen található.

A felszíni víz minőségvizsgálata Füzesgyarmat térségében jellemzően adathiányos, mely a Vízügyi-gazdálkodási Tervben is rögzítésre kerül. Jelenleg a város térségében két helyen kerül öntözési szezonban mérésre a felszíni víz vízminősége, melynek eredményeit a táblázat mutatja be.

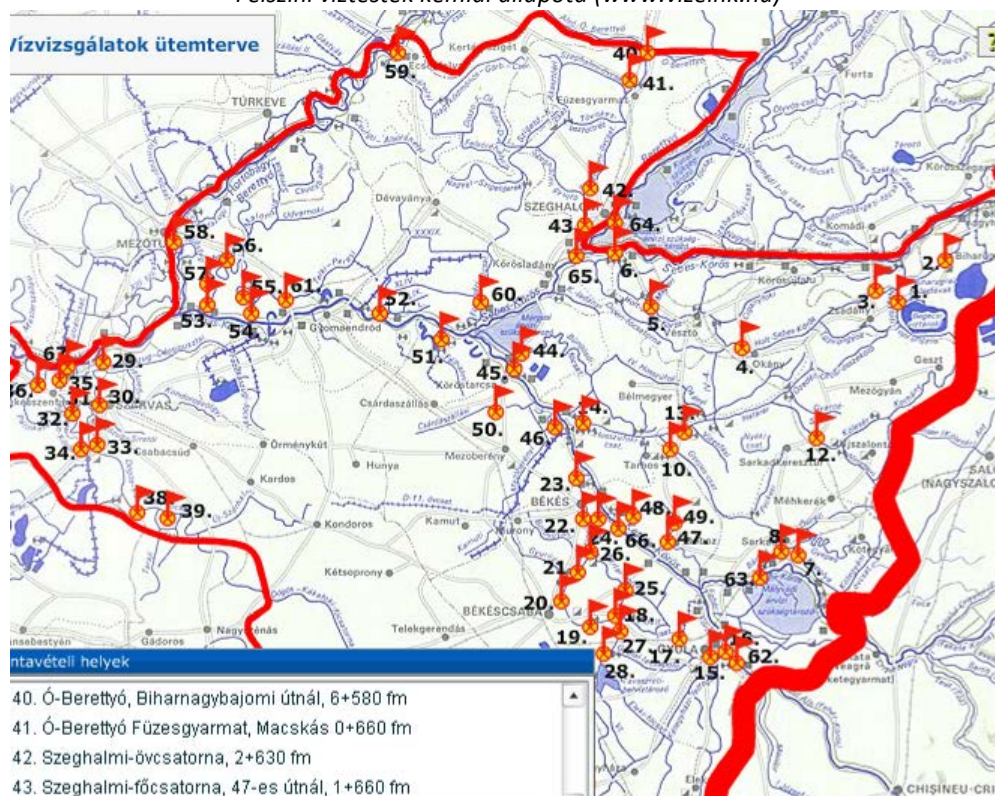

Jelmagyarázat

	tervezési terület határa		Kémiai állapot
	alegységhatár		jó
	országhatár		nem éri el a jó állapotot
			adathiány

Felszíni víztestek kémiai állapota (www.vizeink.hu)

Felszíni vízminőség mérőpontok (www.korkovizig.hu)

Vízminőségi jellemzők		41. Ó-Berettyó Füzesgyarmat Macskás 0+660fm			
Vizsgálat dátuma		2008.04.21.			
A csoport:oxigénháztartás			2008. 07.02.	2009.04.28.	2009.07.16
Oldott oxigén	mg/l	9,31 I			
Oxigéntelítettség	%	96,6 I	0,8 V	3,6 IV	0,3 V
Kémiai ox.ig. KOI _k	mg/l	29 III	9,0 V	36 IV	4 V

Vízminőségi jellemzők		41. Ó-Berettyó Füzesgyarmat Macskás 0+660fm			
Vizsgálat dátuma		2008.04.21.			
A csoport:oxigénháztartás			2008. 07.02.	2009.04.28.	2009.07.16
B csoport: N-P háztartás			24 III	38 III	40 III
Ammónium NH_4 -N	mg/l	0,87 III			
Nitrit NO_2 -N	mg/l	0,003 I	0,57 III	0,27 II	0,82 III
Nitrát NO_3 -N	mg/ l	0,4 I	0,000 I	0,014 II	0,017 II
Foszfátion PO_4^{3-}	ug/l	130	0,2 I	0,8 I	0,9 I
Ortofoszfát (PO_4 -P)	ug/l	43 II	860	340	450
D csoport: mikroszennyezők			287 V	113 IV	150 IV
Cianid	ug/ l				
E csoport: egyéb jellemzők					
pH		7,68 I			
Fajlagos vezetés	uS/cm	1513 IV	7,22 I	7,53 I	7,07 I
Összes oldott anyag	mg/ l	1089 III	1317 IV	830 III	820 III
Vas Fe^{3+}	mg/ l		948 II	597,6	590
Mangán Mn^{2+}	mg/ l			0,1 I	0,31 III
Víz hőmérséklet	$^{\circ}\text{C}$	16		0,4 IV	1,4 V
Levegő-hőmérséklet	$^{\circ}\text{C}$		21,3	15	23,4
T.keménység	mg/l				
Kalciumoxid CaO	mg/ l			288	287
Ö.keménység	nk ⁰			161,28	160,72
Kalcium-keménység CaCO_3	mg/ l			16,13	16,07
Kalciumion Ca^{2+}	mg/ l			165	213
Kalciumeé.	mg/ l			66	85,2
Magnéziumion Mg^{2+}	mg/ l			3,3	4,26
Magnézium eé.	mg/ l			66,39	18,07
Magnézium	%			5,46	1,49
Káliumion K^{+}	mg/ l				
Kálium eé.	mg/l				
Nátriumion Na^{+}	mg/l				
Nátrium eé.	mg/ l				
Nátrium	%				
M-lúgosság	mval/ l	6,6			
P-lúgosság	mval/ l		6,8	5,3	4,3
Kloridion Cl^{-}	mg/ l				
Szulfátion SO_4^{2-}	mg/ l	84 I			
Szulfidion S^{2-}	mg/ l		234 II	114	153
Hidrogénkarbonátion	mg/ l	402,6 I			
Öntözővíz minősítése			414,8 I	457,5	262,3
kémiai mutatók alapján (MI-10-172/9-1990)		III		II.	II.

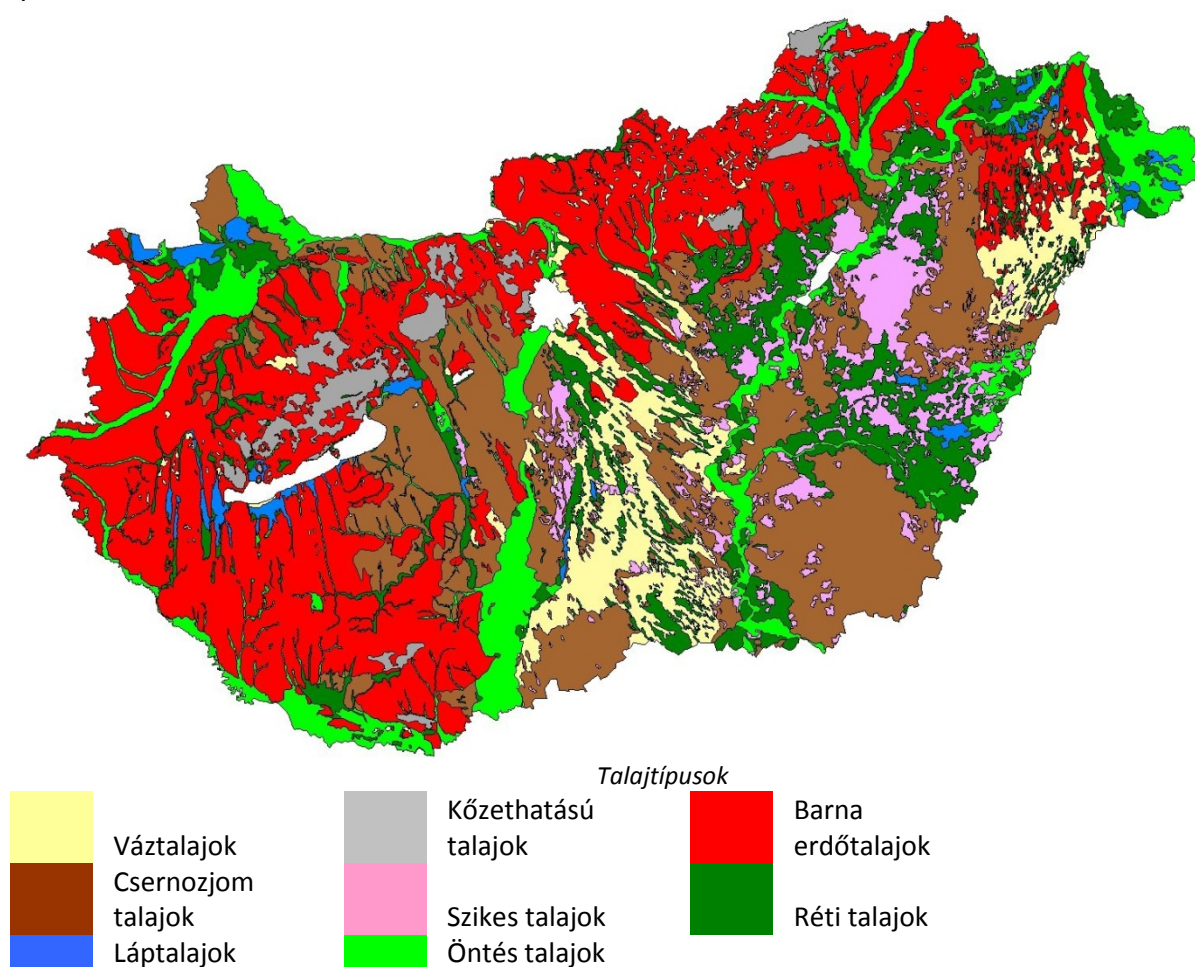
Vízminőségi adatok Ó-Berettyó Füzesgyarmat Macskás 0+660fm szelvényében (www.korkovizig.hu)

Vízminőségi jellemzők	Mérték- egység	42. Szeghalmi övcsatorna 2+630 fm			
Vizsgálat dátuma		20008.04.21.	2008. 07 2.	2009.04.28.	2009.07.16
A csoport: oxigénháztartás					
Oldott oxigén	mg/l	7,68 I	10,8 I	19,5 I	3,4 III
Oxigéntelítettség	%	79,2 II	130,0 III	198 IV	41 IV
Kémiai ox.ig. KOI_k	mg/l	42 IV	47 IV	45 IV	39 III
B csoport: N-P háztartás					
Ammónium NH_4 -N	mg/l	4,68 V	0,40 II	0,36 II	0,47 II
Nitrit NO_2 -N	mg/l	0,092 III	0,041 IV	0,033 III	0,016 II
Nitrát NO_3 -N	mg/l	2,1 II	0,6 I	1 I	0,8 I
Foszfátion PO_4^{3-}	ug/l	680	1980	210	2330
Ortofoszfát (PO_4 -P)	ug/l	267 V	660 V	70 III	777 V
D csoport: mikroszennyezők					
Cianid	ug/l				
E csoport: egyéb jellemzők					
pH		7,87 I	8,22 I	8,35 II	7,81 I
Fajlagos vezetés	uS/cm	1553 IV	1232 IV	1536 IV	779 III
Összes oldottanyag	mg/l	1118 III	887 II	1105,9	561
Vas Fe^{3+}	mg/l			0,16 II	0,16 II
Mangán Mn^{2+}	mg/l			0,7 V	0,6 V
Víz hőmérséklet	$^{\circ}C$	16,2	24,1	16,2	25,8
Levegő-hőmérséklet	$^{\circ}C$				
T.keménység	mg/l			421	153
Kalciumoxid CaO	mg/l			235,76	85,68
Ö.keménység	nk°			23,58	8,57
Kalciumkeménység $CaCO_3$	mg/l			264	134
Kalciumion Ca^{2+}	mg/l			105,6	53,6
Kalciumeé.	mg/l			5,28	2,68
Magnéziumion Mg^{2+}	mg/l			97,04	4,64
Magnézium eé.	mg/l			7,98	0,38
Magnézium	%				
Káliumion K^{+}	mg/l				
Kálium eé.	mg/l				
Nátriumion Na^{+}	mg/l				
Nátrium eé.	mg/l				
Nátrium	%				
M-lúgosság	mval/l	7,9	8,6	7,5	6,7
P-lúgosság	mval/l				
Kloridion Cl^{-}	mg/l				
Szulfátion SO_4^{2-}	mg/l	249 II	198 II	296	46
Szulfidion S^{2-}	mg/l				
Hidrogénkarbonátion	mg/l	481,9 I	524,6 I	323,3	408,7
Öntözővíz minősítése kémiai mutatók alapján (MI-10- 172/9-1990)		III	II	III.	II.
				V.	V.

A felszíni vízkészletek kihasználtságát 80%-ra, a felszín alattiakét 20%-ra becsülik. A kutak kapacitásának a terhelése 60% körül van. A Berettyó mértékadó vízhozamának 57%-át külföldi készletlekötés terheli.

A felszínt a magassági viszonyoktól függően ártéri, mocsári agyag, lösziszap, illetve elszikesedett infúziós lösz fedi. Ez utóbbiakhoz Dévaványán és Füzesgyarmaton lokális jelentőségű téglagyag-készlet ($0,4 \text{ Mm}^3$) kapcsolódik. A térség a pleisztocén eleje óta dinamikus süllyedő medence, az É-ről, K-ről érkező folyók helyi erózióbázisa és üledékgyűjtője. A 2–10 m mélységben általánosan elterjedt iszapos homok, homokos iszap és homokrétegek anyaga folyóvízi eredetű. Potenciális max. szeizmicitása 6°MS.

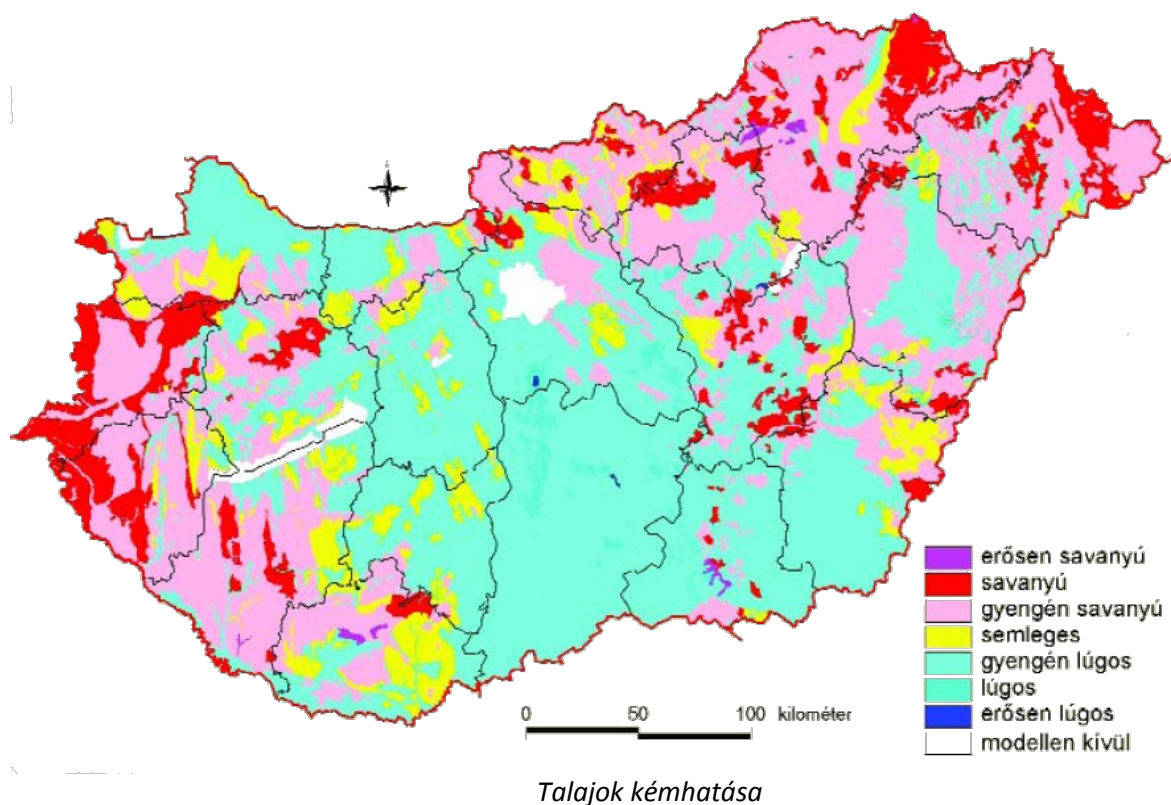
A négyféle talajtípus viszonylag nagy kiterjedésű egységekben jelenik meg. A mezőgazdasági termelésre csak javítást követően alkalmas, vagy arra alkalmatlan szikes talajok a kistáj több mint 60%-ára terjednek ki

A löszös üledékeken és a kistáj K-i határa közelében öntésanyagon képződött nehéz mechanikai összetételű (agyagos vályog és agyag) talajok közül a leginkább szikes réti szolonyecsek 17%-ot, a sztyepesedő réti szolonyecsek 32%-ot, a szolonyecsesréttalajok 14%-ot tesznek ki. A sófelhalmozódás maximumának a talaj mélyebb rétegei felémozdulásával egyidejűleg a talaj termékenysége javul, így a sztyepesedő réti szolonyecské IX., a szolonyecses réti talajoké pedig VII.

A nem szikes agyagos vályog és agyag mechanikai összetételű, szikes talajokéval egyezően nem felszíntől karbonátos réti talajok kiterjedése jelentős (37%). A gyengén savanyú változataik termékenysége az V., az erősen savanyú változatoké pedig a VI. talajminőségi kategória. A kistáj mezőgazdasági potenciálja a

szükség miatt kicsi.

Békés Megyei Ivóvízminőség-javító program

Az emberi fogyasztásra szolgáló ivóvíz minőségéről szóló 98/83 EK irányelvben előírt határértékek és határidők hazánkra nézve is kötelezőek. A dél-békési vízbázison található vízkitermelő kútcsoporthoznál a kitermelt ivóvíz arzéntartalma magasabb az előírásoknál, literenként tíz mikrogramm felett van, ezért a szabályozásból adódóan 65 Békés megyei településen nem felel meg az ivóvíz minősége az előírtaknak.

A projekt keretében új kutakat fúrnak a Körös-Maros hordalékkúp alatt található Dél-Békési egészséges ivóvízbázison. A kútcsoporthoz korszerű szűrőberendezésekkel látják el. Az érintett településeket, köztük Füzesgyarmatot is bekapcsolják az egységes hálózati rendszerbe.

2.3.4. Hulladékgazdálkodás

Életünk természetes velejárójaként "keletkeznek" olyan anyagok, eszközök, melyeket tovább már nem tudunk, vagy nem akarunk használni, illetve hasznosítani, melyek a technológia adott fejlettségi szintjén terméké nem alakíthatók. Ezek a hulladékok, melyek jellegük, jellemzőik alapján lehetnek veszélyes, vagy nem veszélyes hulladékok.

A hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény (továbbiakban: Hgt.) pontosan meghatározza, hogy a jogszabály szerint mely anyagokat kell hulladéknak tekintenünk.

Ennek megfelelően „hulladék: bármely tárgy vagy anyag, amelyről birtokosa megválnak, megválni szándékozik, vagy megválni köteles”.

A hulladékok a kedvezőtlen esztétikai hatáson kívül környezetünket is veszélyeztetik. Talaj-, víz- illetve légszennyező hatással bírnak, különböző megbetegedéseket okozhatnak. Azonos fajtájúnak tekinthető az olyan hulladékok együttes tömege, amelyben a benne található egyedi hulladékok lényeges kémiai és

fizikai tulajdonságai hasonlóak, és így együtt kezelhetők. Közös jellemző tulajdonságaik szempontjából hasonló hulladék fajták együttese a hulladéktípus.

A hazai szabályozásnak és a gyakorlatnak megfelelően a hulladékok három fő típusát különböztethetjük meg: termelési, települési és veszélyes hulladékok. A települési hulladékokon belül megkülönböztetünk települési szilárd, illetve folyékony hulladékot.

A Hgt. szerint a hulladékgazdálkodás ma kitűzendő célja "a természeti erőforrásokkal való takarékoskodás, a környezet hulladék által okozott terhelések minimalizálása, szennyezettségének elkerülése érdekében a hulladékkezelés megelőzése (a természettől elsajátított anyag minél teljesebb felhasználása, hosszú élettartamú és újrahasználatú termékek kialakítása), a képződő hulladék mennyiségének és veszélyességének körforgásban tartása, a nem hasznosuló, vissza nem forgó hulladék környezetkímélő ártalmatlanítása".

Szilárd kommunális hulladék

A települési önkormányzat kötelezően ellátandó közszolgáltatásként az ingatlantulajdonosoknál keletkező települési hulladék kezelésére hulladékkezelési közszolgáltatást szervez. Ezt a tevékenységet a hulladékgazdálkodási törvényben foglalt követelmények alapján önkormányzati rendeletben szabályozza. A település hulladékgazdálkodási tervvel rendelkezik, amely a 126/ 2003. (VIII. 15.) Korm. rendelet figyelembevételével készült el, a településrendezési tervvel összhangban. A hulladékgazdálkodási terv jelen környezetvédelmi program kialakításával párhuzamosan, a program célkitűzéseinek megfelelően felülvizsgálatra, aktualizálásra kerül.

A helyi hulladékkezelési közszolgáltatás kiterjed a településen alkalmazott gyűjtőedényben összegyűjtött hulladék rendszeres elszállítására, valamint folyékony hulladék esetében az ideiglenes tároló (közműpótló) műtárgyak kiürítésére és a szennyvíz folyékonyhulladék ártalmatlanító telepre történő beszállításra.

A települési önkormányzatok feladata a közszolgáltatásra vonatkozó helyi rendeleteikben a közszolgáltatási díj kérdését az egységes alkotmányosság követelményeinek megfelelően, a joggyakorlatban alkalmazható módon megállapítani.

Füzesgyarmat szilárd kommunális hulladék lerakó telepe, amely a település belterületével határos 0606/5 hrsz. alatti ingatlanon található, 2003. április 1. óta nem fogad települési szilárd hulladékot, csak zöld hulladék és építési törmelék kerülhet a telepre. A hulladéklerakó működési ideje alatt beszállított hulladék becsült mennyisége ~ 93. 000 m³.

A működési engedéllyel rendelkező hulladéklerakót az Önkormányzat üzemelteti. A hulladéklerakással, valamint a hulladéklerakókkal kapcsolatos egyes szabályokról és feltételekről szóló 20/2006. (IV. 5.) KvVM rendelet 19. §-a szerint a hulladéklerakó (mivel műszaki paraméterei nem felelnek meg a rendelet által előírt követelményeknek) 2009. 07. 16.-ig üzemelhet.

Füzesgyarmat Város Önkormányzata a Délkelet-Alföld Regionális Hulladékgazdálkodási Rendszer Létrehozását Célzó Önkormányzati Társulással közösen kívánja megoldani az önkormányzati hulladékgazdálkodási és közszolgáltatási rendszer kialakítását, szervezését, működtetését és fejlesztését. A hulladéklerakó rekultivációjának elvégzésére a DAREH Önkormányzati Társulás KEOP pályázatot nyújtott be, mely kedvező elbírálásban részesült. A munkálatok a támogatási szerződés mellékletét képező útvonalterv alapján 2011-ben kezdődhetnek meg. A hulladékgazdálkodási és közszolgáltatási rendszer kialakítására is pályázatot kíván benyújtani a DAREH Önkormányzati Társulás, amely kedvező elbírálás esetén megoldást jelentene a településen keletkező zöldhulladék és építési törmelék elhelyezésével kapcsolatban.

A településen a szilárd hulladékkal kapcsolatos köztisztasági feladatokat az önkormányzattal kötött megbízási szerződés keretén belül a Karcag Térségi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. látja el, aki a Karcagihulladéklerakóba szállítja a településen keletkező kommunális hulladékot. Az ingatlantulajdonosok az ingatlanukon keletkező települési szilárd hulladékot a környezet szennyezését megelőző módon kötelesek gyűjteni. A települési hulladék gyűjtése és tárolása csak megfelelő gyűjtőedényben történhet, valamint a közszolgáltató által rendszeresített köztisztasági zsákok használhatók erre a célra. A családi házas övezetekben 120 l-es edényzetek, a lakótömbök és közületek esetén 120 l - 4 m³ kapacitású gyűjtőedényzetek vannak kihelyezve a nem veszélyes szilárd hulladékok gyűjtésére. A háztartási szilárd hulladékot hetente egy alkalommal szállítják el.

A településen 2004. 01. 01. óta folyik szelektív hulladékgyűjtés. Korábban a város öt pontján elhelyezett hulladékgyűjtő szigetein volt lehetőség a színes üveg, fehér üveg, műanyag palack és papír szelektív gyűjtésére. Jelenleg a műanyag szelektív hulladékgyűjtés házhoz menő rendszerrel van megoldva, a szolgáltatást a Nagykunsági Környezetvédelmi Kft látja el. A színes üveg, fehér üveg gyűjtése továbbra is a településen kihelyezett gyűjtőkonténerekben zajlik.

A hulladékgyűjtő szigetek kialakítása mellett a „háztól-házig” való gyűjtés bevezetése is indokolt.

A szelektív hulladékgyűjtő edényekben lévő másodnyersanyagot a békéscsabai Városüzemeltetési Kft. telepére szállítják, ahol válogatás után bálázzák, és újrahasznosítás céljából további, erre szakosodott felhasználónak adják tovább (papír esetében a Dunapack Rt. - Dunaújváros, műanyag esetében Lamba Rt. - Győr, míg az üveg esetében az Avermann-Holvex Kft. - Miskolc).

Szelektív hulladékgyűjtés kezdete	2004. 01. 01.
Szelektív gyűjtőszigetek száma	5 db
Szelektív gyűjtőszigetek helye	Strand Mátyás u. 2. Piac Klapka u. Széchenyi u.
Külön gyűjtött frakciók	Papír, üveg műanyag
Konténerek térfogata	1,1 m ³
Üritések	Papír- kétheti szállítás Műanyag- heti szállítás Üveg- havi szállítás

Lomtalanítás

Az Önkormányzat szervezésében minden évben 2 alkalommal, tavasszal és ősszel lomtalanítás történik, amely során elszállításra kerülnek a már nem használt háztartási eszközök és bútorok.

A vadlerakás nem jellemző, maximum néhány esetben fordul elő a város külterületén.

Folyékony kommunális hulladék

Az ingatlan tulajdonosok az ingatlanukon keletkező települési folyékony hulladékot műszakilag megfelelő (zárt) tartályban kötelesek gyűjteni, és azt a begyűjtésre jogosult hulladékkezelőnek átadni. Az illetékes önkormányzat határozza meg, hogy a települési folyékony hulladék elhelyezésére melyik szennyvíztisztító telep vehető igénybe.

Az önkormányzat köteles közszolgáltatást működtetni a települési folyékony hulladék begyűjtésére, és a közszolgáltatást helyi rendeletben megnevezni. Az önkormányzat felelőssége a kiválasztás során vizsgálni azt, hogy a szükséges engedélyekkel rendelkezik-e a szolgáltató, és csak azt választhatja, amelyik az összes jogszabályi feltételnek megfelel. A hulladékszállítás engedélyköteles tevékenység, melyet a környezetvédelmi előírások betartása mellett a hulladék sajátosságait figyelembe vevő speciális szállítójárművel lehet végezni. A hulladékszállítás végzése megfelelő szaktudást és felszereltséget igényel. A szállítást végző felelőssége, hogy a birtokában lévő hulladékot engedéllyel rendelkező kezelőnek adja át további kezelésre.

Veszélyes hulladékok

Az állati hulladékokkal kapcsolatos intézkedéseket a 71/2003. (VI. 27.) FVM rendelet szabályozza.

A lakosságnál és a közterületen keletkező állati eredetű veszélyes hulladékokat 2004. január 1.-ig a települési dögkúton helyezték el. Azóta állati tetem tárolására a dögkút területe nem használható, az állati tetemeket az ATEV ZRt. szállítja el további kezelésre, a debreceni telepére. Az üzemelés folyamán a dögkúton deponált hulladék mennyiségéről nincs adat.

Füzesgyarmat 0188/2 hrsz-on található a Kőolajkutató Rt. (Szolnok) tulajdonában álló fúrasi iszaptároló. A két kazettából álló, monodepóniaként üzemelő iszaptároló névleges kapacitása 100. 000 t, az elhelyezett veszélyes hulladék jelenlegi mennyisége 95. 000 t. A tároló határozatlan ideig érvényes működési engedéllyel rendelkezik, de az utolsó beszállítás 1988-ban történt. 2008-ban a Profes Kft. a területet biztonsági okokból bekerítettette.

Az iszaptároló rekultivációjára vonatkozóan 76/04/2008. számon készült terv, melyet 45055-1-1/2007 sz. fogadott el az Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség Gyulai Kirendeltsége. Ez alapján 2010. december 31-ig elvégzik a végleges zárórétég kialakítását, a felszín alatti vizekre gyakorolt környezeti hatás nyomon követésére 3 db monitoring kút kerül kialakításra. A monitoring és utógondozás várható időtartama 30 év.

Egészségügyi hulladékok

Az Egészségügyi Központban keletkező egészségügyi veszélyes hulladékot a Sapexpro Kft. szállítja el. Ennek éves mennyiségéről nem áll rendelkezésre adat.

Az egészségügyi intézetekben keletkező hulladékok kezelése: éles eszközöket szilárd falú, szúrássálló edényzetben, más hulladékot folyadékzáró, mechanikai sérülésnek ellenálló, megtelés után lezárt és már ki nem nyitható eszközökben kell gyűjteni. A gyűjtőeszközöket a sárga (fertőzésveszély) színkóddal és a nemzetközi „biológiai veszély” jellel kell ellátni.

Engedélyes neve	Cím	Tevékenység
Karcag Térségi Hulladékgazdálkodási Köszolgáltató Nonprofit Kft.	<i>5300 Karcag, Villamos u. 109</i>	Települési szilárd Hulladékok begyűjtése és szállítása
ATEV FehérjefeldolgozóZrt.	4002, Debrecen Pf. 106.	Állati eredetű veszélyes hulladékok gyűjtése és szállítása
Varga Sándor e.v.	5530 Vésztő Kengyel u. 2.	Települési folyékony Hulladék begyűjtése és szállítása

Füzesgyarmat területén hulladékkezelésre kiadott engedélyek

2.3.5. Zaj és rezgés elleni védelem

Környezetünket különböző eredetű zajok és rezgések befolyásolják, melyek bizonyos határértékeken túl veszélyeztetik az emberi egészséget is. A zaj- és a rezgésterhelés jelentős hatást gyakorolhat a lakók egészségi állapotára és közérzetére egyaránt. A nemkívánatos zajok diszkomfort érzést, idegi feszültséget válthatnak ki, gátolhatják a mindennapi érintkezést, sőt érzékszervi és egészségkárosodást is okozhatnak.

Az éjszakai zajártalmak is jelentősek, mivel már 35 dB nagyságú zajszint zavarhatja a pihenést, az 50 dB zajszint, pedig az emberek 50%-nál alvászavart okoz. A zajhoz nem lehet hozzászokni, ezért az alváshoz, regenerálódáshoz alacsony zajszintű feltételek biztosítása szükséges.

A környezeti zaj- és rezgésterhelés kialakulásában jelentős szerepe van a település földrajzi adottságának, települési szerkezetének és a közlekedésnek is.

Füzesgyarmat zajterhelésére hivatalos mérési adatok nem állnak rendelkezésre, ezért a helyzet megítélése a helyi tapasztalatok alapján lehetséges.

A legjelentősebb környezeti zajforrásoknak az üzemi és közlekedési tevékenységeket tekintjük, de az emberi tevékenységek részaránya is számottevő (pl. szórakoztató tevékenység, háztartási gépek használata).

A környezetből származó zajterhelés eredete szerint lehet:

- ipari-, mezőgazdasági-, építési
- közlekedési
- egyéb eredetű

Jelenleg a településen nem működik olyan ipari létesítmény, amely jelentős zajterhelést okozna. A mezőgazdaság két ágazata közül a növénytermesztés - tevékenységének helyszínéből adódóan- panaszokra okot nem, vagy csak elvétve okoz. Időszakosan (pl. szántás, betakarítás, repülőgépes növényvédelem, termék-fuvarozás) terhelik zajjal környezetüket.

Az állattartással kapcsolatban leginkább az intenzív, kis helyigényű tartás okozhat lakossági panaszokat. Az állattartás szabályozását (védőtávolság, egyedszám meghatározása, stb.) az önkormányzat helyi rendelettel megoldotta.

Nincs ipari telephelyek által okozott lakossági panaszra okot adó zaj- és rezgésterhelés.

A közlekedési zaj imisszió meghatározó tényezője a forgalom nagysága, összetétele és eloszlása. A terhelés megállapítása a forgalom összetételéből számítással történik, egységjárműre történő átszámítással.

A közúti közlekedés okozta zajcsúcs növekedése nem várható, viszont a magas zajszint időtartama növekszik. A vasúti közlekedés zaj- és rezgésterhelése nem okoz lakossági panaszt, ellenben meg kell említenünk a kulturális, szórakoztató és sporttevékenységek által keltett zajt.

A zajos tevékenységek szabályozásának keretét a 12/1983. (V. 12.) MT. Rendelet adja. A különböző rendeltetésű területek adott pontján megengedhető zaj- és rezgésterhelési határértékeket a 8/2002. (III. 22.) KöM-EüM együttes rendelete szabályozza.

Az 1991. évi XX törvény 85 § 1. bekezdése szerint az Önkormányzat képviselőtestületének feladata a területek zajvédelmi szempontból védetté nyilvánítása, a csendes övezet kialakításának elrendelése a zaj ellen fokozott védelmet igénylő létesítmény körül, és a helyi zaj- és rezgésvédelmi szabályok kialakítása egyaránt.

A településen 3 zajkeltő üzem működik, az egyik kibocsátása max. 2 dB -lel lépi túl a határértéket.

A MOL NyRt. Főgyűjtőjén, és külső gyűjtőállomásain a gázmotorokat lecserélték, így nincs határérték feletti szennyezőanyag kibocsátásuk, de a kőolaj és földgáz kitermelés továbbra is jelentős súllyal bír. A létesítmények működése környezetkárosítást, illetve határérték feletti környezetterhelést nem okoz.

A kitermelő, szállító, feldolgozó létesítmények működése környezetkímélő, ennek ellenőrzése és a törvényi szabályozás betartása a MOL feladata és kötelessége, a cég saját EBK (Egészség - Biztonság - Környezetvédelem) szabályzattal rendelkezik.

2.3.6. Környezetbiztonság

Egy település környezetbiztonsági helyzetét sokféle tényező befolyásolja. Ezek lehetnek természetes (pl. a földrengések) és mesterséges eredetűek (pl. ipari haváriák).

Ide sorolhatóak azok a rendkívüli események, amelyek a környezet állapotában, az emberi életben és életminőségben is kedvezőtlen változásokat okoznak. A bekövetkező események érinthetnek egy- vagy több környezeti elemet, lehetnek egyszeriek, vagy ismétlődőek, tartósak, vagy rövid idő alatt lejátszódóak. A település közelében több csatorna és holtág húzódik, minek következtében a talajadottságokkal együtt a környék gyengén ár- és belvízveszélyes. A terület árvízszint alatti fekvése, a talajvízszint megemelkedése, a talajjavítás visszaesése, a talajszerkezet romlása mind-mind hozzájárultak a belvízhelyzet kialakulásához.

A belvíz az utóbbi néhány évben újra súlyos problémaként jelentkezett Füzesgyarmat közigazgatási területén. A főként a hirtelen és szokatlanul csapadékos időjárásnak köszönhető esemény komplex védelmi-elhárítási feladatként jelentkezik az önkormányzat számára. Megjelenésének nemcsak természetes okai vannak, hanem többek között az elvezető csatornák elhanyagoltsága, sőt gyakran hiánya is nagyban hozzájárul kialakulásához.

Békés megye a földtani viszonyaiból kiindulva földrengéstani szempontból hazai viszonylatban mérsékelten veszélyeztetett. Füzesgyarmat környékén, ami az Észak -Békési kistérséghez tartozik, a terület süllyedő térszínen található, szeizmológiailag aktív, több törésvonal (pl. Elek- Békéscsaba- Békés- Füzesgyarmat) észlelhető, emiatt korlátozott veszéllyel kell számolni.

A város környezetében a MOL NyRt által folytatott szénhidrogén kitermelés jelent fokozott környezeti kockázatot. Az esetleges haváriák megelőzése, a kárelhárítás és enyhítés a MOL szakembergárdájának a feladata, ők végzik nagy hatékonysággal.

Füzesgyarmaton az egészséges és biztonságos környezet megteremtése és megtartása fokozott jelentőséggel bír a hévízvagyonra épülő turizmus tekintetében.

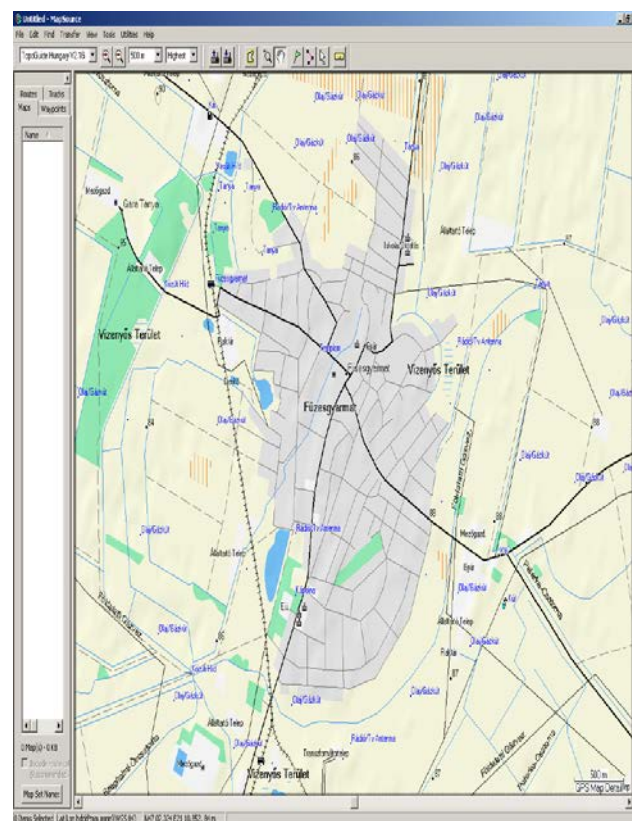
2.4. Települési környezet

2.4.1. Jellemző településszerkezet

Füzesgyarmat város településszerkezetileg jellegzetesen "alföldi kertes település". Jól elkülöníthetők az alföldi kertes településekre jellemző utca- és térszituációk, mint az utcás terek, útelágazások terei, zsákutcák, tölcser-, csillag-, sarok-, tömb- tér formációk. A beépítettség karaktere falusias. A település központi területén a népsűrűség 560 fő/km², míg a belterület többi részén 510 fő/km². Az összesített népsűrűség 535 fő/km².

Füzesgyarmat átnézeti helyszínrajza I.

Átnézeti helyszínrajz II.

A település legfontosabb üdülőkörzete a Kastélypark fürdő környékén található.

A város belterületi és külterületi határvonalán zártkerti övezetek találhatóak, az egész települést körülveve.

A településen az infrastruktúra kiépítettsége a térségi átlagnál magasabb. A vezetékes víz, gáz, elektromos áram már kiépítésre került. Megvalósult a szelektív hulladékszállítás, szélessávú internet, vezetékes telefonhálózat, valamint a különféle mobilszolgáltatások (adótorony).

Füzesgyarmat a Szeghalomi Kistérségben helyezkedik el, amely hátrányos helyzetű kistérség volt korábban is, mint azt mutatta a ma már nem hatályos 64/2004. (IV.15.) Korm. rendelet 3.sz. melléklete. A 240/2006. (XI.30.) Korm. rend. melléklete szerint az országos átlagot legalább 1,75-szörösen meghaladó munkanélküliségű települések közé tartozik, de társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból nem számít elmaradott településnek.

2.4.2. Társadalmi környezet

Füzesgyarmat	Belterületen	Külterületen	Összesen
Lakosszám (fő)	6 225	49	6 274
Lakások száma (db)	2 394	24	2 418
Egyéb lakóegységek száma (db)	75	-	75

Demográfia, lakások és övezeti besorolásra vonatkozó adatok (2008) forrás: KSH

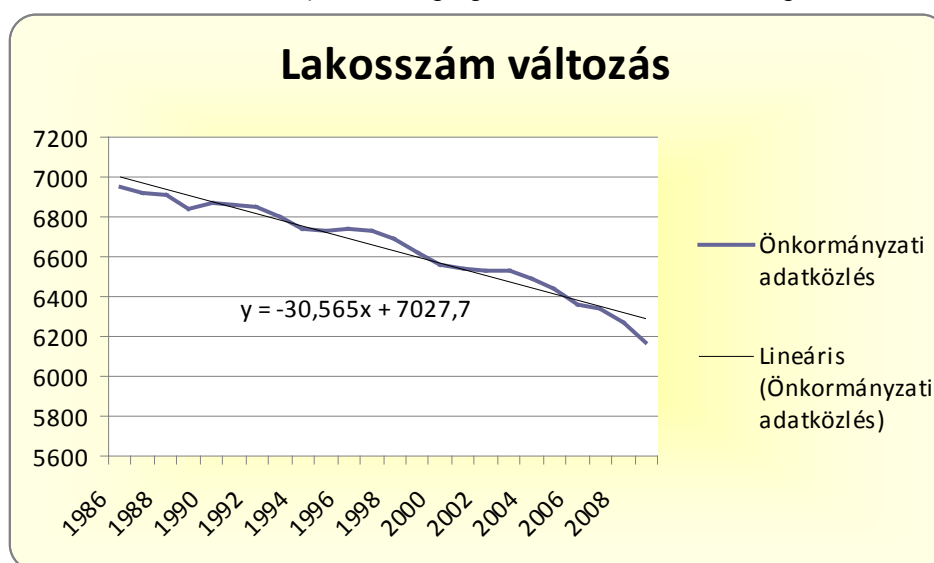
A demográfiai és lakáshelyzetre vonatkozó adatokat a fenti táblázat mutatja.

A lakosság száma a mind a külterületen, mind a belterületen csökkenő tendenciát mutat az elmúlt 20 év adatai alapján. A következő ábra ábrázolja a változást, amely lineáris trenddel közelíthető meg a legjobban.

év	Lakosságszám (fő)			
	Központi belterületen	Egyéb belterületen	Külterületen	Összesen
1988	6838	-	75	6913
1989	6768	-	75	6843
1990	6807	-	62	6869
1991	6796	-	62	6858
1992	6792	-	62	6854
1993	6735	-	62	6797
1994	6682	-	62	6744
1995	6667	-	62	6729
1996	6680	-	60	6740
1997	6669	-	60	6729
1998	6627	-	60	6687
1999	6562	-	57	6619
2000	6499	-	57	6556

	Lakosságszám (fő)			
év	Központi belterületen	Egyéb belterületen	Külterületen	Összesen
2001	6488	-	54	6542
2002	6480	-	54	6534
2003	6473	-	53	6526
2004	6443	-	50	6493
2005	6388	-	50	6438
2006	6316	-	49	6365
2007	6292	-	49	6341
2008	6225	-	49	6274
2009	6125	-	49	6174
2010	6033	-	49	6082

Lakosság számának alakulása 1986-2008 (Forrás Közigazgatás és Elektronikus Köszolgáltatások Központi Hivatala)

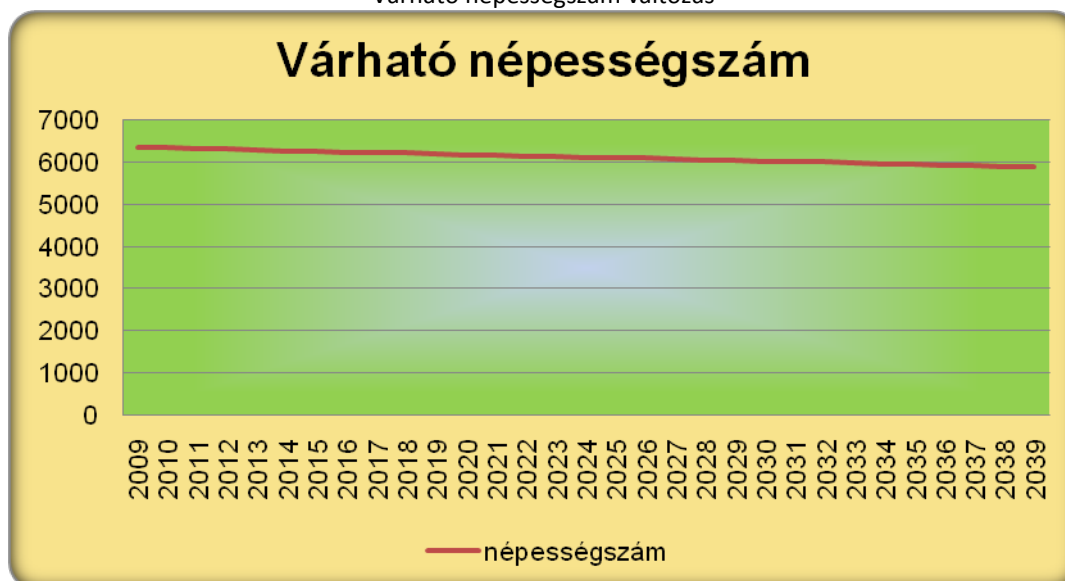
Lakosság számának alakulása és trendvonal forrás: KSH

A bemutatott korábbi lakosságszámokat és az ezek alapján meghatározott trendvonalat ($y_i = -30,565 \cdot x_i + 7027,7$) az előző ábra mutatja be. A trendvonal alapján a lakosságszám alakulásának előrejelzését a következő táblázat tartalmazza. A lakosságszám előrejelzését az óvatos becslés módszerét alkalmazva a trendanalízis eredményéből kiindulva határozták meg. A 2008-as alapadatokból elvégzett trendanalízis alapján felállított egyenletből kiszámolható, hogy fejlesztés nélkül a lakosság csökkenése a távlatban tovább folytatódik.

év	lakosságszám	év	lakosságszám
2020	5958	2031	5622
2021	5927	2032	5591
2022	5897	2033	5561
2023	5866	2034	5530
2024	5836	2035	5499
2025	5805	2036	5469
2026	5775	2037	5438
2027	5744	2038	5408
2028	5713	2039	5377

év	lakosság	év	lakosság
2029	5683		
2030	5652		

Várható népességszám változás

Népességszám alakulása

A következő táblázat a lakosság számát mutatja korösszetétel szerint az 1986 és 2007 közötti időszakra vonatkozóan. Az ábrán jól látható a lakosság számának fogyása, amely az 1986-os 6951 főről 2008-ra 6274-re csökkent, ami a lakosság számának 9%-os csökkenését jelent. Az adatokat részletesebben vizsgálva megfigyelhető, hogy a vizsgált időszak elején, 1986-tól 1990-ig folyamatosan csökken a népesség, ezután kisebb növekedés és stagnálás figyelhető meg 1993-ig. 1993 és 1995 között ismét csökken a népesség száma. 1995-től 1999-ig ismét kicsit növekszik. Ezt követően a lakosság száma folyamatosan csökken.

A csökkenés mellett kiemelendő még a korösszetétel változása. A vizsgált időszakban a 0-17 éves korosztály aránya 25%-ról 20%-ra csökkent. A legnagyobb arányú változás az aktív keresők korosztályában figyelhető meg, ez 47%-ról 62%-ra emelkedett. Az idős korosztály aránya 28%-ról 19%-ra csökkent. A változás viszonylag egyenletesnek mondható, hiszen a fiatal és az idős lakosság arányának csökkenése folyamatos, míg a keresőképes lakosság aránya ezzel fordított arányú, egyenletes változása figyelhető meg.

A településen 0-18 éves korosztály aránya kisebb, mint a kistérségi, és országos átlag, azonban megegyezik a megyei és régiós átlaggal. Ezzel ellentétben a 19-59 éves korosztály Füzesgyarmaton a legmagasabb arányú, 3%-al magasabb a régiós és kistérségi átlagnál, 4%-al magasabb a megyei átlagnál, és 6%-al magasabb az országos átlagnál. Az idősebb korosztály ugyanúgy, mint a fiatal réteg itt a legkisebb arányú.

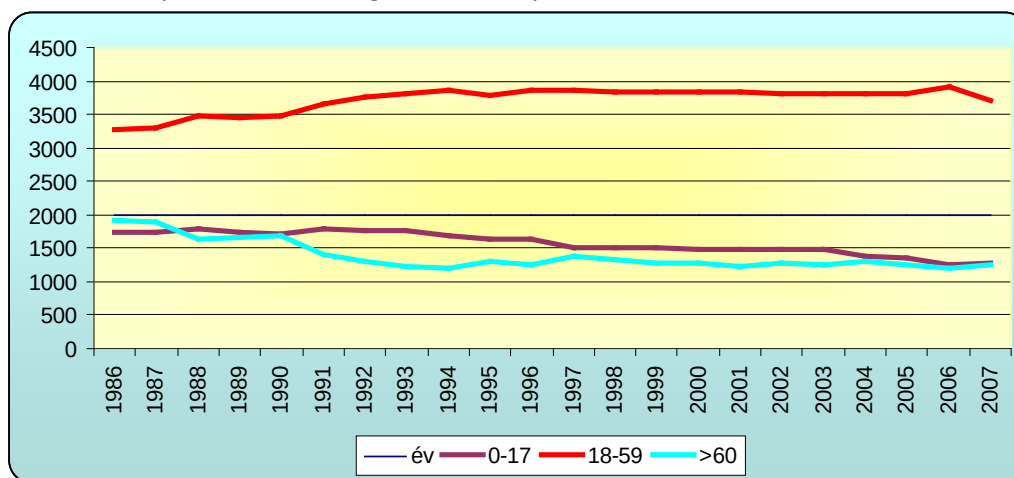
A korösszetétel, illetve a korábban bemutatott népességi adatok alapján elmondható, hogy Füzesgyarmaton a lakosság hasonló mértékben csökken és öregszik, mint az országos átlag.

Év	Élve születettek száma	Elhunytak száma	Korösszetétel						
			0-17	18-59	>60	Összesen	0-17	18-59	>60
1986	116	87	1745	3284	1922	6951	25%	47%	28%
1987	81	112	1733	3290	1897	6920	25%	48%	27%
1988	71	85	1796	3489	1628	6913	26%	50%	24%
1989	104	119	1742	3443	1658	6843	25%	50%	24%
1990	87	99	1711	3467	1691	6869	25%	50%	25%
1991	91	111	1788	3658	1412	6858	26%	53%	21%
1992	87	132	1776	3763	1315	6854	26%	55%	19%

Év	Élve születettek száma	Elhunytak száma	Korösszetétel						
			0-17	18-59	>60	Összesen	0-17	18-59	>60
1993	102	116	1768	3805	1224	6797	26%	56%	18%
1994	51	99	1683	3849	1212	6744	25%	57%	18%
1995	91	104	1639	3780	1310	6729	24%	56%	19%
1996	74	113	1630	3861	1249	6740	24%	57%	19%
1997	68	95	1501	3856	1372	6729	22%	57%	20%
1998	66	106	1499	3848	1340	6687	22%	58%	20%
1999	73	121	1520	3825	1274	6619	23%	58%	19%
2000	73	98	1479	3800	1277	6556	23%	58%	19%
2001	67	93	1479	3837	1226	6542	23%	58%	19%
2002	68	79	1469	3802	1263	6534	22%	59%	19%
2003	69	93	1478	3800	1248	6526	23%	58%	19%
2004	59	104	1376	3824	1293	6493	21%	59%	20%
2005	64	89	1364	3815	1259	6438	21%	59%	20%
2006	63	77	1255	3912	1198	6365	20%	61%	19%
2007	61	79	1245	3903	1193	6341	20%	62%	19%
2008	64	81	1291	3718	1265	6274	21%	59%	20%

Születések, halálozások és korösszetétel főben kifejezve

A fenti táblázat az elhunytak száma oszlopa nemcsak Füzesgyarmat népesség fogyását jelzi, hanem tartalmazza a városban üzemelő Békés megyei Hajnal István Szociális Szolgáltató Centrum helyi részlegében elhunyt időseket is, melyek döntő többségben nem helyi lakosok.

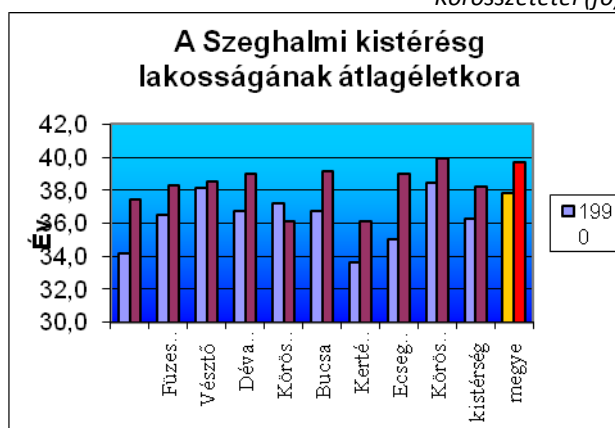

Korösszetétel alakulása (fő) Forrás: KSH

	Összesen	0-19	20-59	>60	0-19	20-59	>60
Füzesgyarmat	6341	1291	3718	1265	20%	62%	19%
Szeghalmi kistérség	42 009	9620	23707	9182	23%	56%	21%
Békés megye	389 590	79 600	219 550	90 440	21%	55%	23%
Dél-Alföld	1 354 938	278 828	775 630	300 480	21%	57%	22%
Magyarország	10 198	3 262 50	5 198 54	1 605 11	32%	52%	16%

	315	1	1	8			
--	-----	---	---	---	--	--	--

Korösszetétel (fő) (2007. évi adatok, KSH)

Kistérség átlagéletkor (év)(forrás KSH)

	Öregedési index		Változás
	1990	2001	
Szeghalom	0,62	0,93	0,31
Füzesgyarmat	0,83	1,04	0,21
Vésztő	1,01	1,08	0,08
Dévaványa	0,85	1,22	0,37
Körösújfalu	0,82	0,75	-0,07
Búcsa	0,86	1,07	0,21
Kertészsziget	0,53	0,94	0,41
Ecsegfalva	0,68	1,14	0,46
Körösladány	1,05	1,31	0,26
kistérség	0,81	1,05	0,25
megye	1,03	1,34	0,31

Szeghalmi kistérség öregedési indexe (forrás KSH)

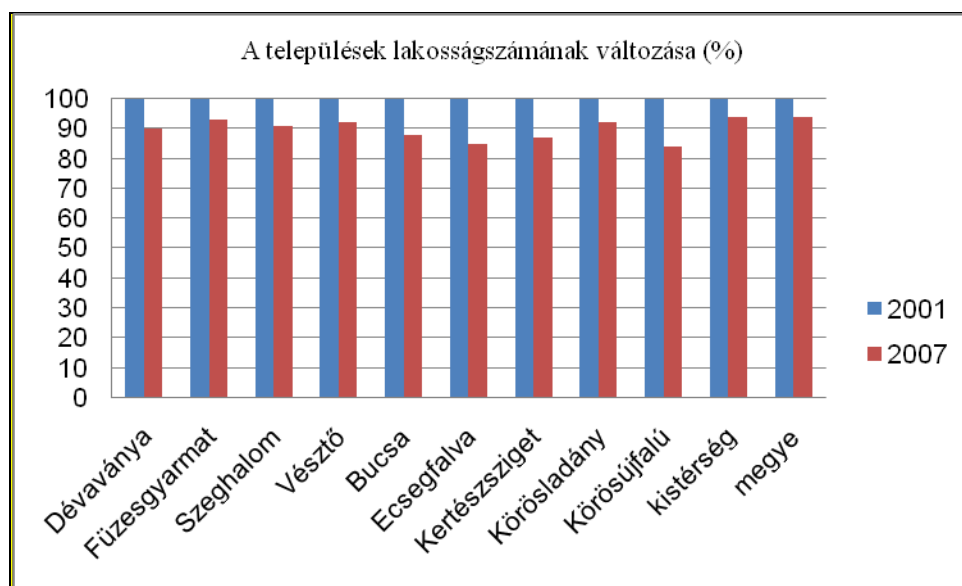
A kistérség településeinek átlagéletkor változását az 1990-es és 2001-es népszámlálási adatok alapján a táblázatok mutatják.

	Dél-Alföld	Kistérség	Füzesgyarmat
Terület (km ²)	18 337	1010,19	127,41
Népesség (ezer fő)	1 354,938	42,009	6,341
Népsűrűség (fő/km ²)*	72,7	42	535
Városi népesség aránya (%)	67,7	na	100
Az eltartott népesség rátája	47,4	50,4	31,4

Népsűrűség (2007. évi adat); na=nincs adat; *átlagos népsűrűség

A fenti táblázat a népsűrűséget és az eltartott népesség arányát mutatja. A régiós és kistérségi helyzetnél jobb az eltartott népesség rátája a településen.

A lenti ábra jól mutatja, hogy a népesség fogyása minden településre jellemző. Füzesgyarmaton rosszabb a helyzet, mint a megye és a kistérség átlagában. Azonban a kistérség települései között a legkisebb mértékű csökkenés Füzesgyarmatra jellemző.

A kistérség településeinek lakosságszáma 2007-ben, 2001-hoz képest (forrás KSH)

A településen az utóbbi 22 évben a külterületen a lakások száma nem változott. Belterületen 1998-ig folyamatosan épültek az új lakások, míg 1998 és 2003 között csökkenés volt jellemző. A 2003-as mélypont után újra növekedésnek indult a lakásszám és közelít a 1998-as csúcs felé.

év	Lakások száma (db)		
	Belterületen (központi és egyéb)	Külterületen	Összesen
1986	2277	24	2301
1987	2281	24	2305
1988	2287	24	2311
1989	2300	24	2324
1990	2315	24	2339
1991	2358	24	2382
1992	2365	24	2389
1993	2371	24	2395
1994	2389	24	2413
1995	2395	24	2419
1996	2402	24	2426
1997	2406	24	2430
1998	2411	24	2435
1999	2398	24	2422
2000	2391	24	2415
2001	2395	24	2409
2002	2377	24	2401
2003	2377	24	2401
2004	2379	24	2403
2005	2382	24	2406
2006	2384	24	2408
2007	2392	24	2416
2008	2394	24	2418

Lakások számának alakulása

2007	Háztartások száma
Magyarország	3 809 947
Dél-Alföld régió	521 130
Békés megye	144 868
Szeghalmi kistérség	16 157
Füzesgyarmat	2 418
ebből belterületen	2 394

Háztartások száma (db)

A háztartások arányát az országos, régiós, megyei, kistérségi adatokhoz az előző táblázat mutatja, ebből megállapítható, hogy a település háztartásai nem térnek el az átlagos háztartás létszámától. A város övezeti besorolását a következő táblázat mutatja.

Előforduló övezeti besorolások		
Központi belterületen	Egyéb belterületen	Külterületen
2001 előtt OTÉK szerint IV. számú építési övezetbe tartozott településünk.		
2001 után		
TV, KÜ-VI	kertvárosias lakóterület (KEL)	kü-h, kü-ho,
településközponti	FALUSIAS:	kü-tk,
vegyes terület,	történeti szerkezetű (FL-T, FL-A)	ig-sz, t-ig
vízművek, ivóvíz ellátásához szükséges üzemi terület	szabályos osztású (FL-Sz)	e-v, e-vő,
	szabályos laza (FL-L)	e-va, e-g,
	központi fekvésű (FL-K)	e-t,
	szabálytalan osztású (FL-R)	m-ám,
	üdülőövezet	m-km,
	üü-1, üü-2,	ig-m, m-gy
	különleges terület	
	kü-v1, kü-v2, kü-sp, kü-t, kü-kp, kü-st.	
	KÜ-SZ, VT-H, VT-K, V-TERM, KP, E,M-K.	
	kereskedelmi szolgáltató terület	
	KG-1, KG-2	
	ipari terület	
	IG-2, IG-KÖ, IG-SZ, T-IG	

Előforduló övezeti besorolások

A lakások számának várható száma az alábbiak szerint alakul:

év	lakásszám	év	lakásszám	év	lakásszám
2012	2394	2023	2394	2034	2394
2013	2394	2024	2394	2035	2394
2014	2394	2025	2394	2036	2394
2015	2394	2026	2394	2037	2394
2016	2394	2027	2394	2038	2394
2017	2394	2028	2394	2039	2394
2018	2394	2029	2394		
2019	2394	2030	2394		

Belterületi lakások számának előrejelzése

Füzesgyarmat az ország leghátrányosabb helyzetű kistérségében található. Hátrányos helyzetének oka elsősorban a megközelíthetőség. Távol fekszik a fővárostól, s a modern közlekedési hálózat hiánya miatt a legnagyobb igyekezete mellett sem tudott bekapcsolódni a hazai nagy gazdasági folyamatokba. A

településen egy háztartás havi jövedelme átlagosan 200 000 forint/hó, míg az egy főre eső havi belföldi jövedelem 76 923 forint/fő.

A rendszerváltás utáni másfél évtizedes lemaradást nehéz behozni, a kisváros mégis vállalkozott arra, hogy gyógy-idegenforgalmi pontként bekerül a köztudatba. Ezt erősíti a 2007-ben elfogadott megyei integrált esélyegyenlőségi terv is. A település a tervben szereplő „zászlóshajóprogramok” IV. egészségipari klaszterében található. A termálturizmus fejlesztésére fordított százmilliók, mára kezdik meghozni az eredményt: a fürdőfejlesztéssel párhuzamosan potenciális, tőkeerős befektetők is megjelentek az ágazatban. Több panzió épült a fürdő környékén, és új, az idegenforgalommal összefüggő szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások jelentek meg a városban. Magántőkéből megújult a hajdani Gara Szálló, ahol modern fizioterápiai részleget is kialakítottak. Közel százmillió forintból, pályázati pénzek segítségével európai színvonalú kemping létesült a fürdő mellett, ahol már külföldi vendégek is megjelentek. Az idegenforgalmi környezet, az infrastruktúra tudatos továbbfejlesztése és összekapcsolása a településfejlesztéssel a kisváros számára valós esélyt jelent arra, hogy valóban számon tartott dél-alföldi termál-idegenforgalmi célpont legyen. A gyógy-idegenforgalomra építve a lovas és a falusi turizmusban (aktív turizmus) is van érzékelhető fejlődés Füzesgyarmaton és környékén. A városban 13 étterem és cukrászda, 1 étkezde valamint 15 bár található. Látható, hogy bár a vendégéjszakák száma változó, mégis a vendégek száma évről-évre növekszik.

év	2004	2005	2006	2007
szállóhelyek száma	14	15	17	16
vendégek száma	7216	7930	9696	9787
vendégéjszakák száma	20725	25150	27068	23667

Turizmus adatok (db)

Ám az idegenforgalom önmagában nem oldja meg a város problémáit. A foglalkoztatási gondokra csak a helyi, illetve a szeghalmi kistérségi gazdasági élet élénkülése jelenthet megoldást, valamint újabb befektetők és beruházók megjelenése. A kisváros jövője függ attól is, hogy a helyi vállalkozások milyen léptékben és mennyire gyorsan tudnak bekapcsolódni a helyi befektetők által generált piaci folyamatokba. Füzesgyarmat és a Szeghalmi kistérség megközelíthetősége a 44-es főút modernizációjával lényegesen javult, s ez a gazdaságban is éreztetni fogja a hatását. A város és a térség erre a lehetőségre már most tudatosan készül, legjobb példa erre a megyei integrált esélyegyenlőségi terv.

A város fejlett oktatási és kulturális intézményrendszerrel rendelkezik. Az önkormányzat városi könyvtárat és közművelődési intézményt működtet, mely 2004. május 31-én az e-Magyarország ponthoz csatlakozott. 2006. február 1-jén a könyvtár épületében megnyílt a Teleház, amely 6 db hálózatba kötött új számítógéppel és egy multifunkcionális lézernyomtatóval látja el feladatát. Továbbá 2006 februárjától a könyvtárban működik a FIP-pont, amely lehetőséget ad a munkanélküliek számára, hogy helyben keressenek állást az Interneten. Ezen kívül az önkormányzati működtetésű intézmények közé tartozik az Általános és Alapfokú Művészeti Iskola, a Napközi-otthonos Óvoda, Bölcsőde, valamint az Idősek Napközi Otthona.

A település járó beteg ellátását, valamint a szakrendeléseket a helyi Egészségügyi Központ látja el, mely 2005-ben került akadálymentesítésre.

A szakképzés modernizációja és a jól képzett munkaerő jelenléte a gazdasági növekedés elengedhetetlen feltétele. Ezért a kistérség önállóan hozza létre – EU-támogatás segítségével – saját térségi integrált szakképző központját Szeghalomban. A betanított munkára alapozott termelés a magas élőlomunka-kiadások miatt a jövőben látványosan nem fog bővülni Magyarországon, ezek a befektetők a kistérség helyett várhatóan az olcsóbb munkabérek költségű országokat választják. Ám a modern iparágak és a rájuk épülő

szolgáltatói ágazat lehetőséget jelent a város és a térség számára, ha megfelelő szellemi munkaerő áll rendelkezésre.

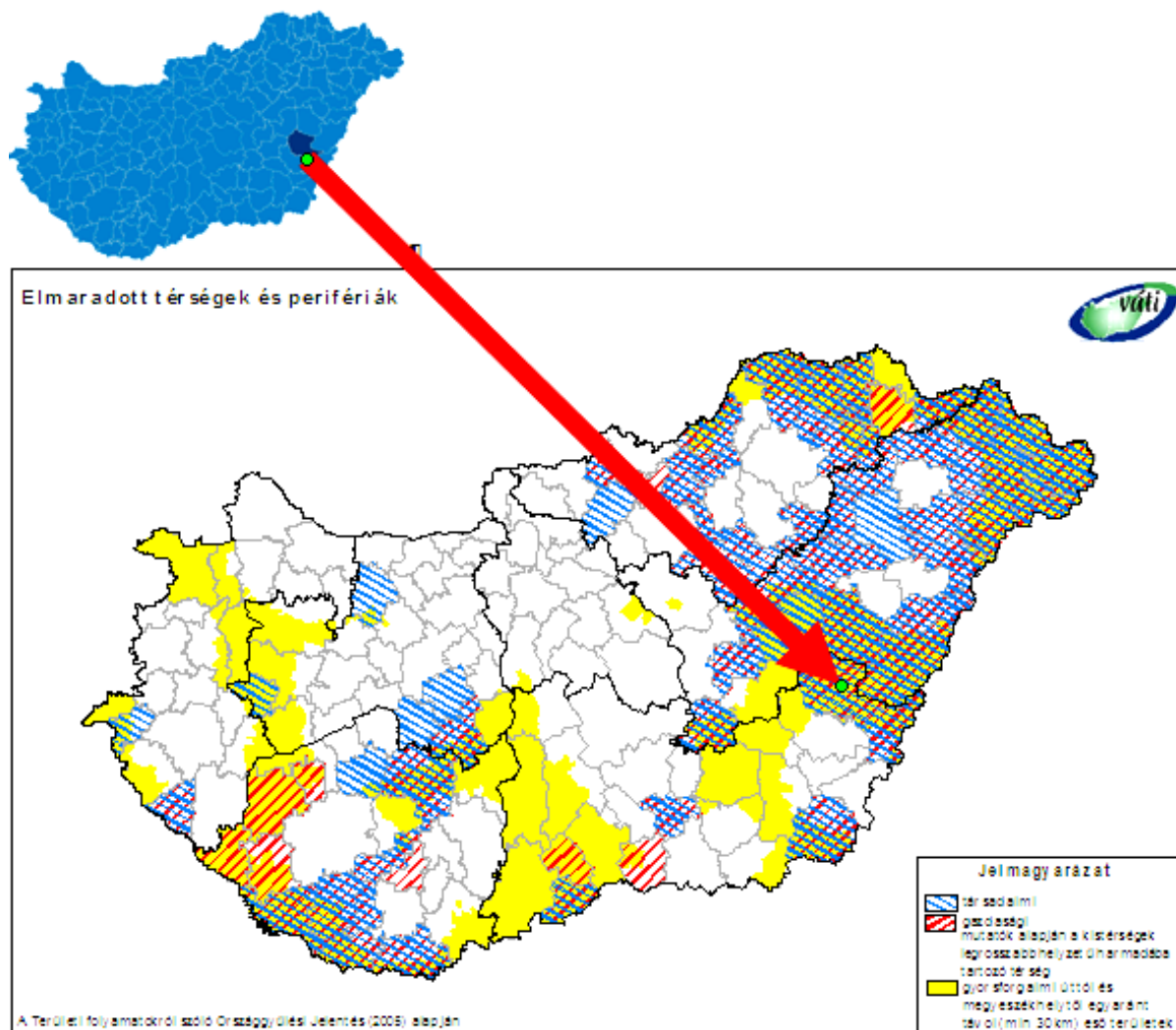
A helyi társadalom építésében igen fontos szerepet játszanak a kultúra területén, valamint a települések jövőjéért tevékenykedő egyesületek, alapítványok. Ezen közösségek segítenek a hagyományok, tradíciók megőrzésében. A mozgalomban kiemelkedő szerepet játszik a Füzesgyarmati Nők Egyesülete (5525 Füzesgyarmat, Aradi u. 15.)

Az egyesület célja: a nők képviselete a családon keresztül, a családok képviselete a nőkön keresztül. További célja a sárréti hagyományok ápolása, annak megőrzése, példát állítani és felhívni a figyelmet a régi családmodellre. Feladatának tartja a környezete megvédését, annak szépítését, hogy minél egészségesebb környezetben nevelhesse a következő generációt.

2.4.3. Gazdasági helyzetelemzés

Egy térség gazdasági helyzetét és versenyképességét számtalan tényező befolyásolhatja. A tényezők mindegyike egymással szoros összefüggésben van, így egymás hatásait erősíthetik, illetve gyengíthetik. A Szeghalmi kistérség helyzete társadalmi és gazdasági szempontból elmaradottnak mondható), mely állapot kialakulásában az alábbi tényezők játszották a fő szerepet:

- kedvezőtlen közlekedésföldrajzi helyzet,
- infrastrukturális hiányosságok,
- fejlett térségi központ hiánya,
- a térség gazdaságának előnytelen szerkezete (rurális helyzet),
- humán erőforrás képzetlensége,
- alacsony vállalkozási aktivitás,
- a megfelelő felvevőpiac távolsága, hiánya,
- a térségből kikerült termékek alacsony feldolgozottsági foka.

Elmaradott térségek és perifériák (Forrás OTK 2005. június 6. munkaverzió)

A térségben működő vállalkozások alapvetően tőkeszegények. Mindhárom szektorban az 50 millió Ft árbevétel alatti vállalkozások dominálnak. Ez azt is jelenti, hogy a vállalkozások többségének a fejlesztésekre már igen kevés forrása marad, így fejlődésük és a piacon való megjelenésük, vagy ott tartósan való megmaradásuk komoly korlátokba ütközik.

A város lakosságára jellemző, hogy a dolgozók több, mint fele helyben vállal munkát, az aktív népesség kb.40 %-a ingázik a környező települések és lakóhelye között.

Füzesgyarmat a szeghalmi foglalkoztatási körzethez tartozik, ahol 2008 decemberében a regisztrált munkanélküliek és a nyilvántartott álláskeresők száma 3 581 fő volt, a Békés megyében regisztráltak 15 százaléka.

2008	Munkanélküliség (fő)
Magyarország	477 351
Dél-Alföld régió	70 392
Békés megye	23 325
Szeghalmi kistérség	3 581
Füzesgyarmat	568

Munkanélküliségi adatok 2008-ban

A településen az álláskeresőknél közel a fele pénzbeli ellátásban részesül. A munkanélküli-, álláskeresői járadékon, illetve álláskeresői segélyen lévők aránya a nyilvántartottak 24 százaléka. Meglehetősen magas a tartósan, egy éven túl regisztráltak aránya, 39%. A település a lakosság 5%-át részesíti szociális segélyben. A Szeghalmi kistérségben működő vállalkozások száma alatta marad a Békés megyei átlagnak. A társaságok zöme tőkeszegény, fejlesztésekre alig van forrása. A kistérségben a városokban van a legtöbb vállalkozás. A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint az ezer főre jutó vállalkozások aránya Füzesgyarmaton 45 és 50 közötti, de nem éri el a megyei átlagot. Az alacsony vállalkozási kedv oka főleg a tőkeszegénység és az, hogy a vállalkozások között a térségben nincs együttműködés.

Az országos tendenciákhoz hasonlóan a vállalkozások számának alakulása Füzesgyarmaton és a térségben – az elmúlt években – csak kisebb ingadozást mutatott. Az egyéniek száma a legmagasabb, sok a kényszervállalkozás. Füzesgyarmaton alig több mint fél tucat korlátozott felelősségű társaság működik. A gyenge helyi vállalkozások miatt Füzesgyarmat gazdasága csak újabb külső tőkebefektetések segítségével vehet lendületet. A több mint hatezer lakosú kisvárosban csaknem ötszáz egyéni vállalkozás működik, hatvan körüli betéti társaság és néhány szövetkezet van, alacsony tőkeellátottsággal.

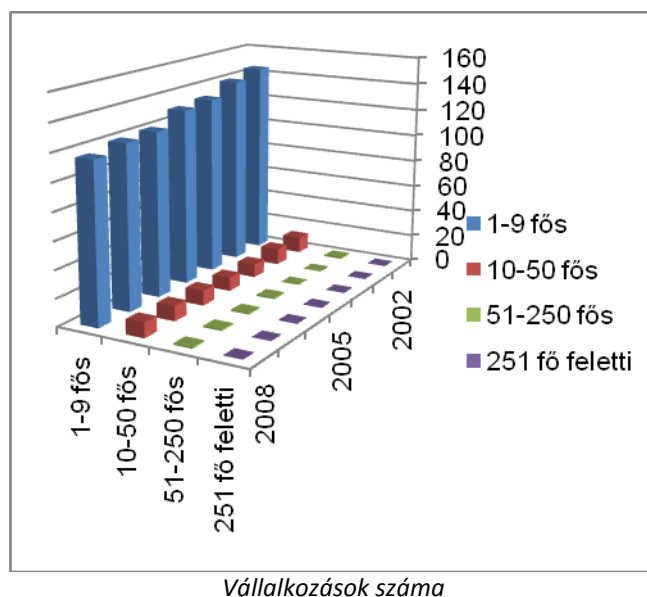
Füzesgyarmaton nem nő a munkanélküliség, főként annak köszönhetően, hogy új befektetők települtek az ipari parkba, és a jól prosperáló helyi vállalkozások is bővítették tevékenységüket az elmúlt években.

A település gazdaságát korábban meghatározó olajipar és mezőgazdaság egyre kevesebb embert foglalkoztat, ezért tartja az önkormányzat fontosnak az újabb és újabb munkahelyteremtő és -megőrző beruházásokat. Az élelmiszeripar válsága is érintette a települést. A mezőgazdaságból is folyamatosan felszabadul a munkaerő az alacsony jövedelmezőség és a technológia modernizációja következtében. A foglalkoztatásban a kilencvenes évek elején még meghatározó szövetkezetből több kisebb társaság jött létre, közülük ma már mindössze néhány prosperál, többségük a felszámolás sorsára jutott. Az ágazati termelés döntő hányadát a több száz hektáros nagybirtok és a néhány száz hektáros középgazdaság reprezentálja. A modern mezőgazdasági termelés mellett a kisvárosban jelentős azoknak a családoknak a száma is, akik kis területen gazdálkodva önellátásra rendezkedtek be.

Működő vállalkozások száma							
Méret szerinti eloszlás	Vállalkozás száma (db)						
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1-9 főt foglalkoztató	145	140	132	130	121	120	116
10-50 főt foglalkoztató	12	12	10	10	11	11	11
51-250 főt foglalkoztató	1	0	0	1	1	1	1
>251 főt foglalkoztató	0	0	0	0	0	0	0

A településen található vállalkozások méret szerint (forrás Váti)

Működő vállalkozások száma az elmúlt években csökkenő tendenciát mutat. A kisvállalkozások száma csökkenő tendenciát mutat, de a csökkenés mértéke lelassult.

A munkanélküliek foglalkoztatásában nagy szerepet játszik a Polgármesteri Hivatal, ahol 2009-ben közcélú, közhasznú foglalkoztatottak száma átlagosan 130 fő/nap. A nagyszámú középkorú mezőgazdasági gépész, átképzett vasipari és textilipari végzettségű munkaképes korú lakosság potenciális célpontja lehet a munkahely-teremtési és befektetési szándékkal Füzesgyarmatra látogató bel-és külföldi befektetők számára. A lakosság képzettségét tekintve, az utóbbi időben jelentős változások következtek be. A középiskolát végzett fiatalok többsége felsőfokú intézményekben tanul tovább és szerez diplomát. Így a befektetők humán emberi erőforrás igényét magasabb szinten tudják kielégíteni, amennyiben van ilyen igény. A diplomás pályakezdekők egy része Füzesgyarmaton és körzetében próbál elhelyezkedni, de egy részük nem talál képzettségének megfelelő munkahelyet, így kénytelenek más városokba, akár nagy távolságra is elköltözni, ahol képzettségüknek megfelelő álláshoz juthatnak, amivel a letelepedés lehetősége is együtt jár. Nagy részüket sajnos már nem várhatja vissza város, hogy a megszerzett tudásukat Füzesgyarmat javára hasznosítsák.

A település déli illetve nyugati részének belterületi határvonalán található gazdasági övezetekbe települt jelentősebb ipari vállalatok. Az ide vonatkozó jogszabályi "Ipari Park" minősítést egyik övezet sem éri el.

A gazdaság felélénkítésében nagy szerepet játszik a turizmus fejlesztése. A település adottságai megfelelnek az idegenforgalmi irányú fejlesztésnek.

2.4.3.1. Közlekedés

A megközelíthetőségnek, az infrastruktúra fejlettségének kulcsfontosságú szerepe van a település kapcsolataiban, a más területekhez való integrálódásában.

A település megközelítését, a szomszédos területekhez való eljutást és az országos főúthálózattal való kapcsolatot a 4206 (Karcag - Füzesgyarmat), a 4212 (Püspökladány - Szeghalom), 4225 jelű (Füzesgyarmat - Darvas) országos közutak biztosítják. A felsorolt utak kül- és belterületi szakasza aszfaltbeton burkolattal teljesen kiépített, 6 méter szélességűek, állapotuk elfogadható. A 2 x 1 forgalmi sáv a jelenlegi forgalomnak megfelel.

Az úthálózat jelenlegi forgalma 1800- 2500 egységjármű/ nap, ami 2020-ra várhatóan eléri a 3500- 4000 egységjármű/ nap forgalmat.

Az utóbbi időszakban megfigyelhető életforma-változás eredményeként növekednek a szabadidős utazások, de a bevásárlóközpontokba való eljutás is a közlekedési igények növelése irányába hat.

A közlekedés súlyos környezeti hatásai közé tartozik a levegőszennyezés, amely elsődlegesen a nitrogénoxidok, a talajközeli ózon, és a 10 mikrométernél kisebb méretű porszemcsék kibocsátásának növekedésében nyilvánul meg, igaz, a szezonális miatt időben és területenként eltérő mértékben. A gépkocsi közlekedésnek a közösségi vagy tömegközlekedésnél, illetve a kerékpározásnál magasabb az energiaigénye,9 illetve a járművek által okozott zajterhelés, a zsúfoltság, a parkoló járművek helyfoglalása. A forgalom jelentős kihatással van a városlakók egészségére, illetve általában a városi életminőségre. E kedvezőtlen hatások kiküszöbölésére mindenhol igyekeznek növelni a tömegközlekedés, a gyalogos és kerékpáros közlekedés arányát.

Korábbi adatok szerint megállapítható, hogy Füzesgyarmat levegőjében egyik szennyező komponens koncentrációja sem haladja meg a határértéket.

Szennyező anyag	Kibocsátott mennyiség
Szén-monoxid	2,8 t/ év
Nitrogénoxidok	10,3 t/ év
Szilárd por	0, 5t/ év

Füzesgyarmat légszennyezési adatai (2007)

A helyi és az átmenő forgalom egészségkárosító légszennyező-, illetve zaj- és rezgéshatást nem okoz.

A mezőgazdasági és ipari tevékenységből, szállításból származó légszennyezés csak a nyári időszakokban okozhat problémát.

A forgalom járműfajta szerinti megoszlásában igen nagy a kerékpáros közlekedés aránya: kb. 40%. Erre a tényre eddig is nagy figyelmet fordítottak, hiszen a Mátyás út, a Szabadság tér és az Árpád utca közti szakasz és a Kossuth utca mentén kiépített, jó minőségű kerékpárút van.

Gépjármű ellátottság 2008-ban: 1461db személygépkocsi

Jelentősebb parkolási igény a városközpontban, az ott elhelyezkedő iskolánál és sportcsarnoknál van, valamint a strandnál, a sportpályánál illetve a Gara szállónál jelentkezik. A meglévő parkolók száma 80, amit a közeljövőben növelni szándékoznak az önkormányzati parkolási rendelet segítségével.

A belső úthálózat többsége aszfalt burkolattal rendelkezik, kisebb része talajstabilizált vagy zúzottkőves borítású.

A helyi közutak és járdák állapota megfelelő. A mellékutak állapota egyrészt az úttest minősége, teherbírása és azok elégtelen szélessége miatt nem kielégítő.

Különösen jó, követendő példa a lakott területen található autóbuszmegálló kialakítása, mivel túlnyomó többségük öbölben van elhelyezve, mindenhol esőbeállóval.

A településen és környékén a kerékpározók biztonsága érdekében szükség van kerékpárút-hálózat kialakítására, mely az önkormányzat tervei között szerepel, kivitelezése folyamatban van (2009. 07. 31-határidő).

A településen nincs helyi autóbusz közlekedés, a helyközi forgalom pedig Bucsa és Szeghalom irányába történik napi 8 járat sűrűséggel. Szállítási kapacitás 300-500 fő/nap.

Füzesgyarmaton nincs autóbusz pályaudvar, létesítése nincs tervbe véve, de a közlekedési forgalom lebonyolításához szükséges megállóhelyek rendelkezésre állnak.

Vasútvonal is érinti a várost, a Szeghalom -Püspökladány mellékvonal. A településnek 2 vasúti megállója van: a Füzesgyarmat vasútállomás és a Füzesgyarmatfürdő megállóhely.

A vonalon a teherszállítás nem jelentős, a személyforgalmat naponta hét vonatpár bonyolítja le, kb. 100-200 fő/nap szállítási kapacitással.

Füzesgyarmaton egy üzemanyagtöltő állomás található, működése megfelel a hatályos környezetvédelmi előírásoknak.

A földtani közeget és a felszín alatti vizeket terhelő jelentős környezeti kár, szennyeződés a település területén az utóbbi években nem történt.

3. SWOT- analízis

A SWOT elemzés segítségével feltérképeztük azokat az erősségeket, gyengeségeket, lehetőségeket és veszélyeket, amelyek jellemzik jelenlegi helyzetünket, és amelyek pozitív, vagy negatív szempontból befolyással lehetnek a meghatározott jövőkép elérésére, a kialakítandó stratégiai terv megvalósítására. A következőkben bemutatjuk a pillanatnyi helyzetképet, amely a stratégiai célok megvalósítása során, újabb szereplőknek a végrehajtásba történő bevonása, valamint az időközben bekövetkező változások hatására átalakulhat, kiegészülhet, módosulhat. A konszenzussal meghozott döntések kialakították azt a prioritási erőteret, amelyet a stratégia felállításánál figyelembe lehet majd venni.

A célkitűzések megalapozásához a Város környezeti, társadalmi és gazdasági állapotának értékelése alapján szükséges meghatározni a főbb fejlődési, fejlesztési irányokat. Ennek egy jól bevált módszere az ún. SWOT analízis, amely a belső és külső tényezők alapján vizsgálja az adott állapotot és meghatározza a kitörési irányokat.

Az egyes betűk jelentése:

S - erősségek (*strengths*)

W - gyengeségek (*weaknesses*)

O - lehetőségek (*opportunities*)

T - fenyegetések (*threats*)

Az erősségek és a gyengeségek a belső állapotot jellemzik, míg a lehetőségek és a veszélyek a külső körülményeket.

	ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Társadalmi pillér	- a Város beépítettségének kis aránya,, - értékes történelmi múlt, építészeti értékek, - Kastélypark Fürdő: gyógyvíz minősítésű termálvíz, üdülőláz, panzió, kemping - az infrastrukturális ellátottság -víz, gáz, villamos energiaellátás- megfelelő, - a védett és műemlék jellegű épületek, - civil szervezetek aktivitása - lokalpatriotizmus - együttműködési készség a lakosság részéről - évenként tartott közösségi rendezvények. - élénk kulturális tevékenység a kultúrházban, városi könyvtárban, moziban, tájházban és a képtárban	- főközlekedési utakkal és autópályákkal való viszonylag távoli kapcsolat, - szinte minden irányban rossz állapotú közutak - csökkenő gyermekvállalási hajlandóság - segélyezésre szorulóknak növekvő száma - rossz közbiztonság - kevés a biztonságos játszótér és kerékpárút a gyerekek számára
Környezeti pillér	- környezeti elemek kielégítő állapota, - termelő és szolgáltató szektor környezetterhelése alacsony, - a védett természeti területek biológiai sokfélesége jelentős, - a táji és geomorfológiai adottságok kedvezőek, - a talajok szennyezettsége csekély, - a helyi környezetvédelmi jogszabályalkotás a környezetvédelem valamennyi területét átfogja - kommunális és szelektív hulladékszállítás	- illegális hulladéklerakó helyek száma és kiterjedése jelentős, - csapadékvíz-elvezető árkok állapota csak részben megfelelő, a nagy intenzitású csapadékesemények terheléscsökkentése nem elégséges, - az infiltráció egyes területeken magas, így különösen nagy esőzésekkor jelentős mennyiségű csapadékvíz kerül a szennyvízcsatornába, - a környék mezőgazdasági

	• belvárosi zöldfelületek aránya nagy	vállalkozásainak működése időnként kellemetlen, zavaró szaghatást okoz
Gazdasági pillér	• stabil, kiegyensúlyozott önkormányzati gazdálkodás, hitelképes a város • Kastélypark Fürdő: gyógyvíz minősítésű termálvíz, üdülőház, panzió, kemping • az infrastrukturális ellátottság -víz, gáz, villamos energiaellátás- megfelelő, a fejlesztésekhez szükséges ingatlanok rendelkezésre állnak • a védett és műemlék jellegű épületek, rendelkezésre álló szakképzet munkaerő, • ipartelepítés feltételei adottak, • családi gazdaságok megléte. • jó termőképességű talajok,	• jól működő vállalkozások száma alacsony az országos és a megyei átlaghoz képest • részben kihasználatlan ipari és turisztikai lehetőségek, • meglévő szálláshelyek csekély száma, • az egykori gróf Blankenstein kastélytelpusztították.
	LEHETŐSÉGEK	FENYEGETÉSEK
Társadalmi pillér	• fiatal társadalom (35 év alatti átlagos életkor), • új társadalmi szereplők megjelenése, új civil szervezetek alakulása, lakossági összefogás • fiatalok szórakozási lehetőségeinek bővítése, • kulturális élet fellendülése, • jól kihasznált közösségi terek kialakítása, • a lakosság környezettudatosságának növelése, • szakképzés, • fiatalok képzése a helyi, térségi igényeknek megfelelően, • magasabb fokú környezeti nevelés az óvodákban és az iskolákban • figyelemfelhívó rendezvények	• elvándorlási ráta növekedése, • népességfogyás, • az öregedési index növekedése, • lokálpatriotizmus háttérbe szorulása, • társadalmi elidegenedés, • globalizáció hatása, identitástudat csökkenése, • hagyományörzés háttérbe szorulása, • életszínvonal romlása.
Környezeti pillér	• kistérségi, természetvédelmi, fejlesztési együttműködés kialakításának megszervezése • csatornázás-fejlesztési beruházások (Füzesgyarmat és Térsége Szennyvízelvezetési- és Szennyvíztisztítási Projekt), • külső források (EU, hazai) bevonása a környezet és természetvédelmi fejlesztésekbe, • helyi jelentőségű védett területek arányának növelése, • természeti és táji adottságok turisztikai szempontú érvényesítése, • környezetbarát közlekedés-fejlesztés (pl. kerékpárutak, hatékonyabb tömegközlekedés), • megújuló energiaforrások alkalmazása helyi szinten (szélenergia, napenergia, biogáz-üzem stb.), • külterületeken erdősítés, gyepesítés az	• környezetterhelő tevékenységek betelepülése a Városba, • környezeti káresemények kockázata, • a közlekedés okozta környezetszennyezés megnövekedése, • a Városi terjeszkedés kedvezőtlen tájképi hatása, • szelektív gyűjtőszigetekkel kapcsolatos lakossági ellenállás, • erőforráskészletek csökkenése, • talajszennyezettség növekedése, talajok fizikai és kémiai romlása, • mezőgazdasági túlhasznosításból adódóan talajok kimerülése • felszín alatti vizek szennyezettségének növekedése • légszennyezettség növekedése (mezőgazdasági idényben porszennyezés) • levegő allergén pollenmennyiségének

	- eredeti természeti állapot visszaállítása - gyerekbarát környezet kialakítása	- növekedése - természeti értékek pusztulása.
Gazdasági pillér	- külső források (EU, hazai) bevonása a gazdasági fejlesztésekbe, - vizi-, sport-, lovas-, horgász-, vadász-, öko turizmus fejlesztése, - új munkahelyek megteremtése, - háztáji termékek piaci pozíciójának erősödése - kerékpáros turizmus népszerűsítése - szakképzett munkaerő rendelkezésre állása, - mezőgazdaságra alapozott feldolgozó ipar.	- fiatalok elköltözése, - munkanélküliség növekedése, - a gazdasági válság hatása sokáig érezhető, - hosszú távú finanszírozási problémák, - területi különbségek fokozódása, - vállalkozási önerő hiánya.

4. KÉRDŐÍVEK

A város lakosságának környezetvédelmi, társadalmi és gazdasági szokásairól, igényeiről, hogy világos képet kapjunk egy kérdőívet állítottunk össze.

A kérdőív 3 fő részre bontható: statisztikai-, környezetvédelmi- valamint a település értékekre vonatkozó kérdésekre. A kérdőívet eljuttattuk a település önkormányzatára, akik, továbbították azt a lakosság számára.

E fejezetben a visszaérkezett kérdőíveket érkeljük ki.

Statisztikai jellegű kérdések a kitöltők személyéről

A Füzesgyarmati lakosok közül összesen 86 fő töltötte ki a kérdőívet. A kitöltők nemek szerinti megoszlása 50% nő, 50% pedig férfi. A válaszadók több mint fele középkorú, 1/3 30 év alatti és 10%-a 65 év feletti.

A kérdőívet kitöltők legmagasabb iskolai végzettsége túlnyomó részben középfokú. Szakmunkás bizonyítvánnyal a kitöltők 34% -a rendelkezik, érettségivel 37%-a. Felsőfokú végzettséggel a kitöltők 20%-a bír.

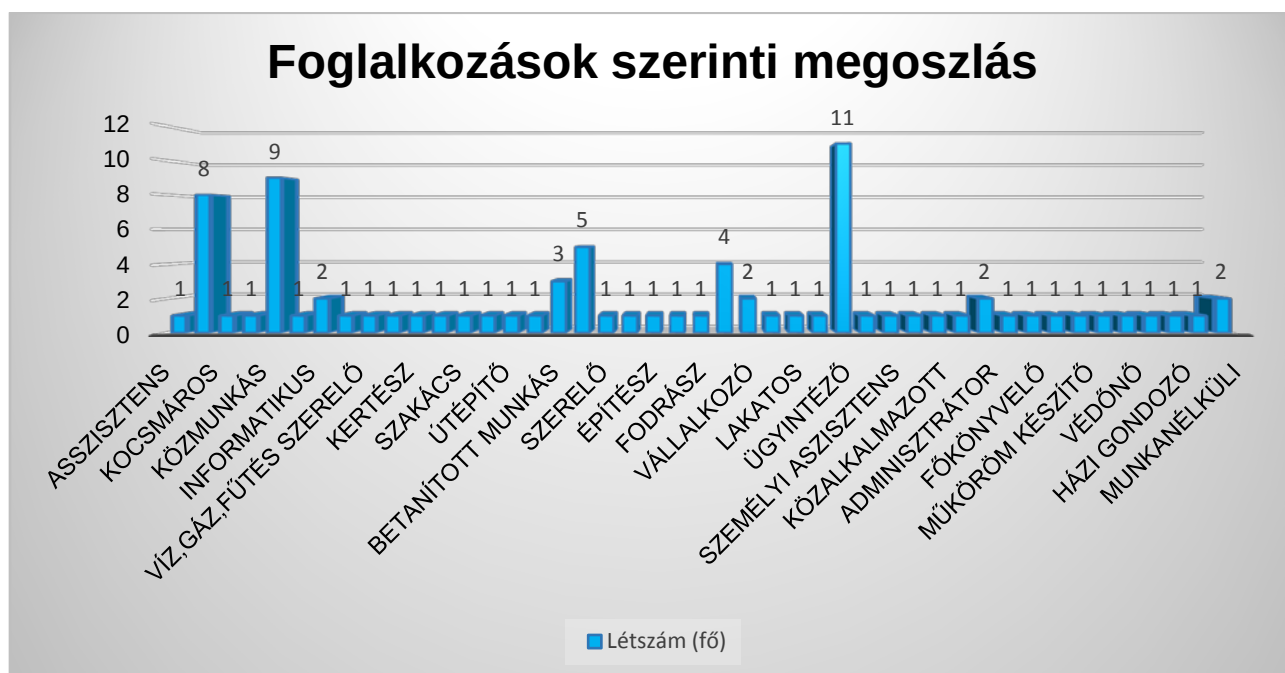

Települési értékek

A válaszadók több mint 87% már legalább egy évtizede él Füzesgyarmaton, csupán 5% az ki az elmúlt 5 évben költözött a városba. A kérdőív alapján az itt élők 90% szereti Füzesgyarmatot, szeret a városban élni.

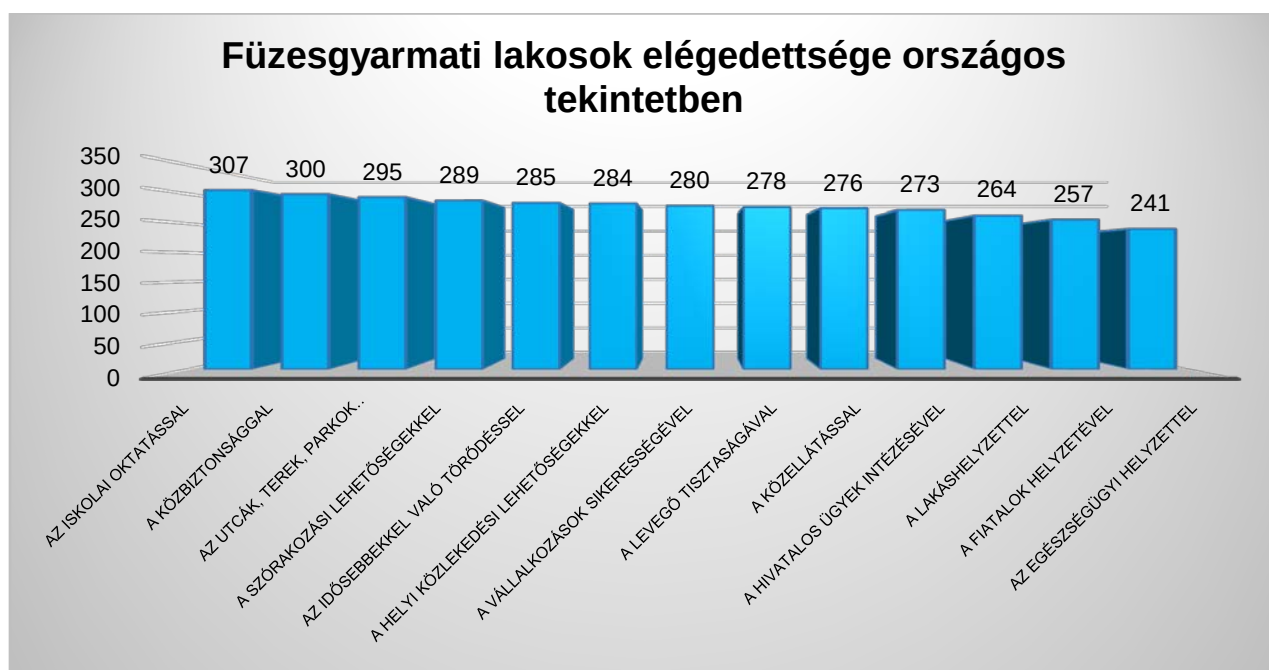
A foglalkozás szerint vizsgálva a kérdőíveket, látjuk, hogy a válaszadók közül a legtöbben ügyintézők, közmunkások és asszistensek. Továbbá több tanuló, köztisztviselő is válaszolt.

A következő kérdés arra irányult, hogy a válaszadók mennyire elégedettek az alábbi tényezőkkel (1: egyáltalán nem ;...5: nagyon) országos és helyi szinten;

- a levegő tisztaságával
- a közellátással
- a helyi közlekedési lehetőségekkel
- a szórakozási lehetőségekkel
- az iskolai oktatással
- a közbiztonsággal
- a vállalkozások sikerességével
- az idősebbekkel való törődéssel
- a fiatalok helyzetével
- az egészségügyi helyzettel
- a lakáshelyzettel
- az utcák, terek, parkok állapotával
- a hivatalos ügyek intézésével

Az országos szintű válaszadásokból egyértelműen látszik, hogy a többség minden esetben közepesen elégedett vagy elégedett választ jelölt. A leginkább az iskolai oktatással vannak megelégedve, de még a közbiztonságra is többen jó értékelést adtak. Az egészségüggyel, a fiatalok helyzetével, és a lakáshelyzettel nincsenek megelégedve.

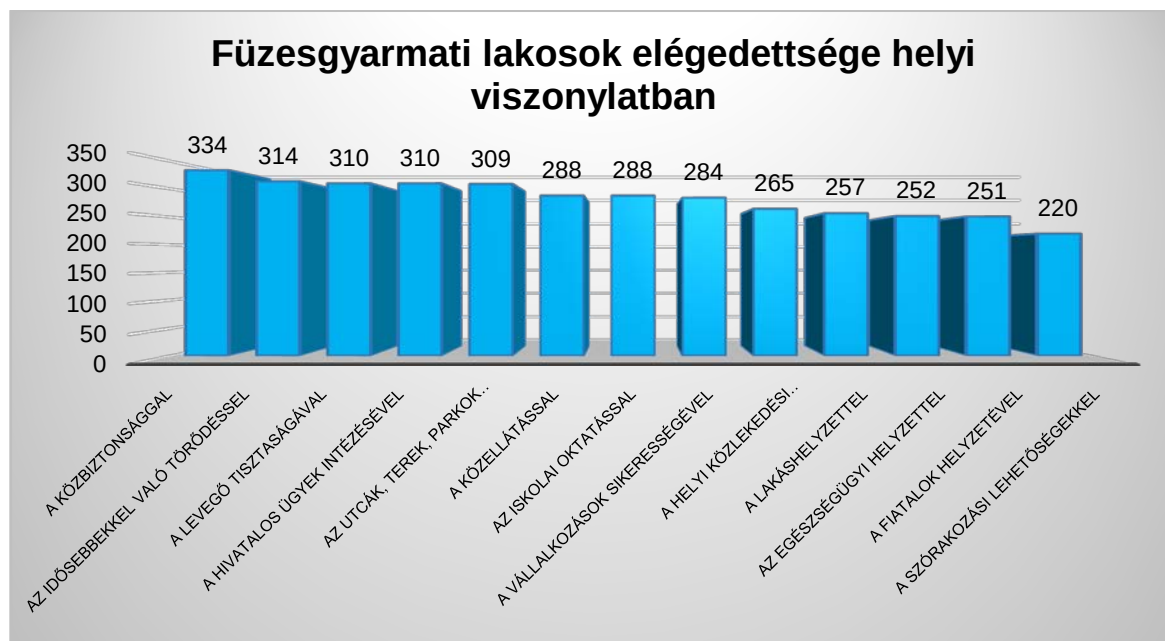

A diagramon összeadva látjuk az adott válasz lehetőségekre adott pontszámokat

A harmadik kérdésnél ugyan ezek a szempontok, ugyan ezek a kérdések helyi szinten értelmezve, azaz Füzesgyarmat területére vonatkoznak.

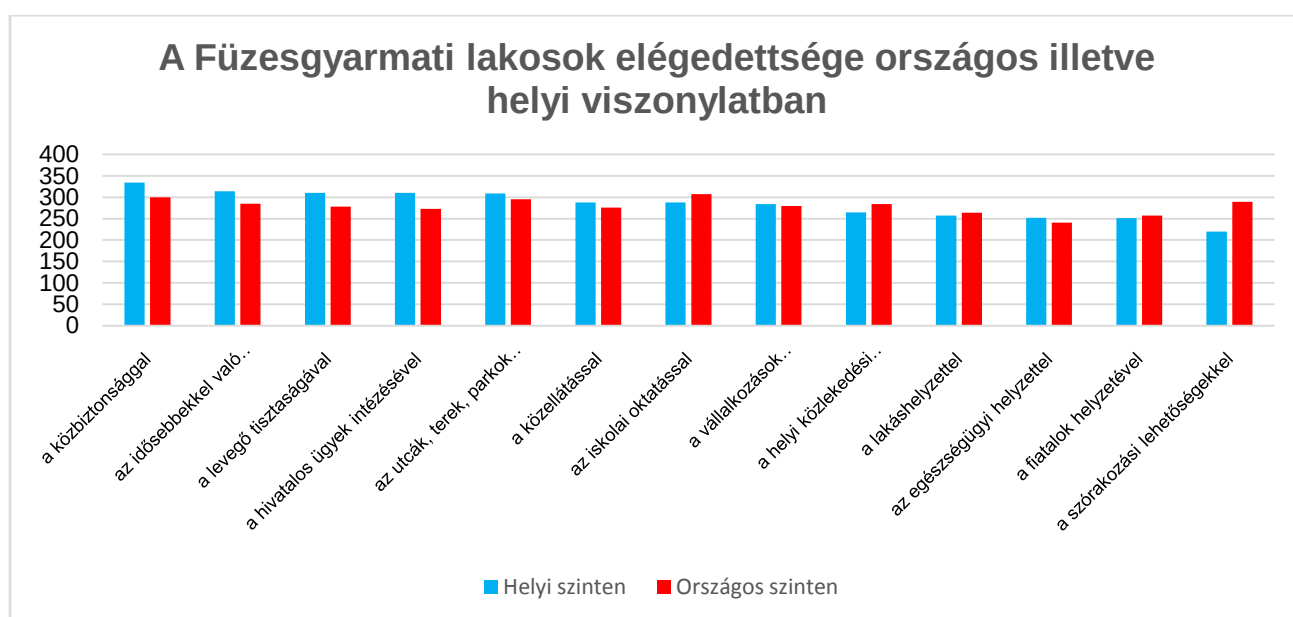
Itt leginkább a közbiztonsággal voltak megelégedve a kérdőívet kitöltők. Jó megítélésű az idősebbekkel való törődés, a hivatalos ügyek intézése, a levegő minősége és az utcák, terek állapotával is elégedettek.

A lakosok a fiatalok helyzetével a legelégedetlenebbek. Mindössze 1%-a van teljesen megelégedve, a többiek mind rosszabb értékelést adtak.

A diagramon összeadva látjuk az adott válasz lehetőségekre adott pontszámokat

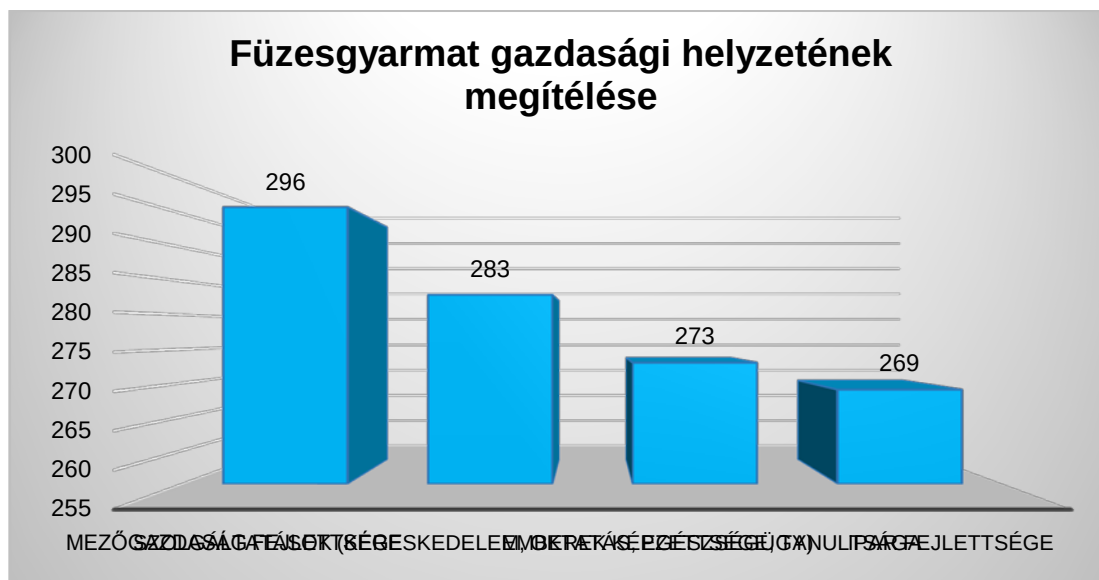
Továbbá megfigyelhető, hogy a Füzesgyarmati lakosok helyi szinten elégedettebbek a közbiztonsággal, az idősebbekkel való törődéssel, a levegő minőségével, és a hivatali ügyek intézésével, mint országos viszonylatban. A szórakozási lehetőségeknél ennek az ellenkezőjét tapasztaljuk, Füzesgyarmat város közössége elégedetlen saját kikapcsolódási lehetőségeivel.

A diagramon összeadva látjuk az adott válasz lehetőségekre adott pontszámokat

A negyedik kérdés Füzesgyarmat gazdasági helyzetére vonatkozik, a válaszadók véleménye alapján a felsorolt területek egyikével sem elégedettek, egyiket se tartják nagyon fejlettnak. Mindegyik gazdasági területen a közepes értékek vannak túlsúlyban.

Mindezek fényében a legelégedettebbek az emberek a mezőgazdaság fejlettségével. Közepesnél kevéssel jobb értékelést kapott még a szolgáltatás helyzete és az emberek képzettsége is. A legelmaradotabbnak az ipar fejlettségét tartják.

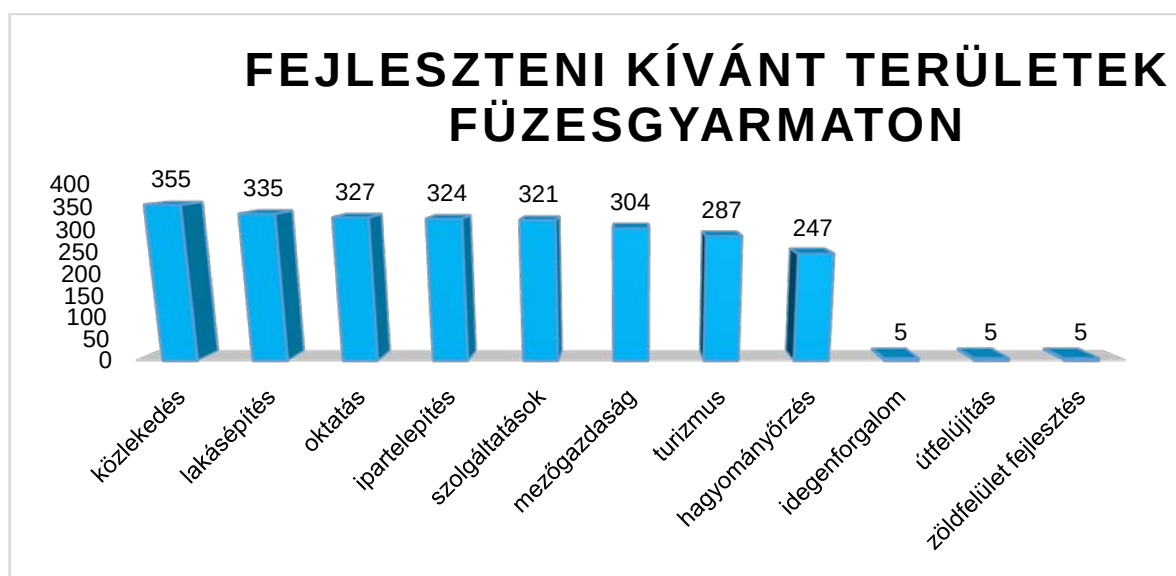

A diagramon összeadva látjuk az adott válasz lehetőségre adott pontszámokat

Az ötödik kérdés arra vonatkozik, hogy milyen terület fejlődését szeretnék leginkább elérni a városban. A válaszadók leginkább azt szeretnék, hogy fejlődjön a közlekedés.

Továbbá fontosnak tartják a lakásépítés, ipartelepítés, oktatás- és szolgáltatások fejlesztését is. Amit legkevésbé szeretnék fejleszteni az a hagyományörzés területe.

A felsorolt lehetőségeken kívül lehetőség nyílt „egyéb” megnevezésére is. Itt a válaszadók maguk adhattak meg olyan területet, ami szerintünk fejlesztésre szorul és ezt 1-5 rangsorolhatták, fontosság szerint. Így merült fel az idegenforgalom, az útfelújítás, és a zöldfelület fejlesztése is.

A diagramon összeadva látjuk az adott válasz lehetőségre adott pontszámokat

Környezetvédelmi témájú kérdések

A fenntartható fejlődés kifejezéssel a válaszadók kevesebb, mint fele (45%) találkozott már, leginkább a televízióból hallhatták (55%), illetve az interneten keresztül olvasták. Rádióból, újságból és szóban nem jellemzően.

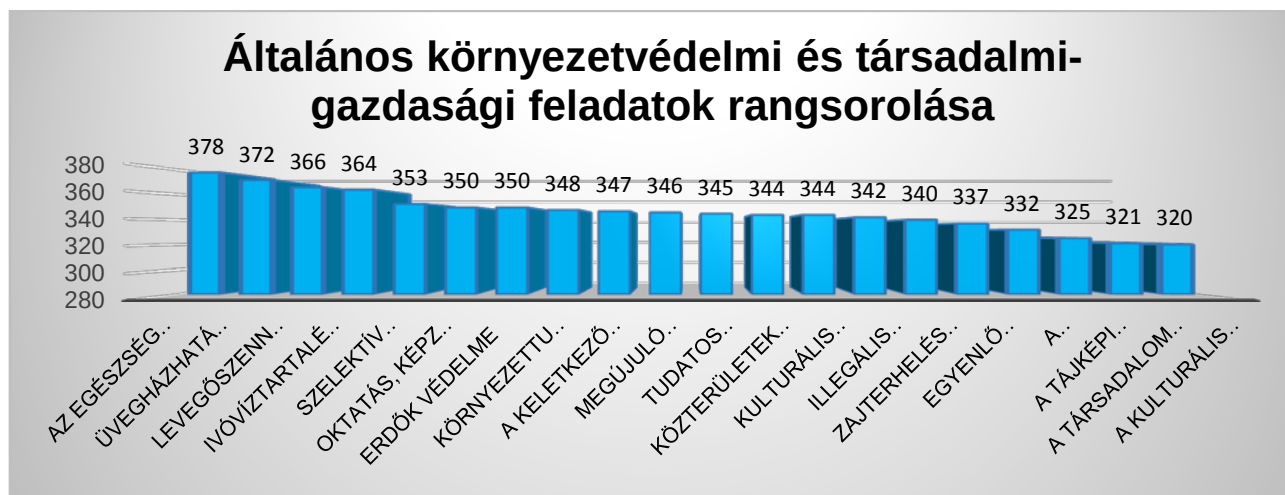
A következő kérdés a válaszadók lakásának energetikai állapotára vonatkozik, erre a kérdésre igen megosztóan válaszoltak, szinte ugyanannyian jelölték az igen-t, mint a nem-et. Ezek szerint a lakások állapota igen eltérő energetika szempontjából. Viszont ami pozitívum, hogy a válaszadók szinte egybehangzóan (89%) hajlandók lennének arra, hogy a jövőben jobban takarékoskodjanak az energiával.

A 10. kérdés egy rangsorolás, hogy melyik környezetvédelmi és társadalmi feladatot találják fontosnak, illetve mennyire (1: egyáltalán nem fontos;...5: nagyon fontos) az alábbiak közül;

- Ivóvíztartalék védelme
- Levegőszennyezés csökkentése
- Zajterhelés csökkentése
- Szelektív hulladékgyűjtés
- Környezettudatos életvitel elterjesztése a lakosság körében
- Megújuló energiaforrások (pl. nap- és szélenergia) alkalmazása
- Üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése
- Illegális szemétlerek felszámolása
- Tudatos vásárlói magatartás megismertetése
- Közterületek tisztántartása
- A keletkező hulladék mennyiségének csökkentése
- A klímaváltozás hatásaira (pl. viharok, hőség) való felkészülés
- A kulturális örökség védelme
- Oktatás, képzés fejlesztése
- Egyenlő lehetőségek, a szegregáció csökkentése
- Az egészség védelme
- Kulturális szolgáltatások és lehetőségek növelése
- A társadalom nagyobb részvétele a közügyekben
- A tájképi értékek védelme (természeti környezet és épített elemek)
- Erdők védelme

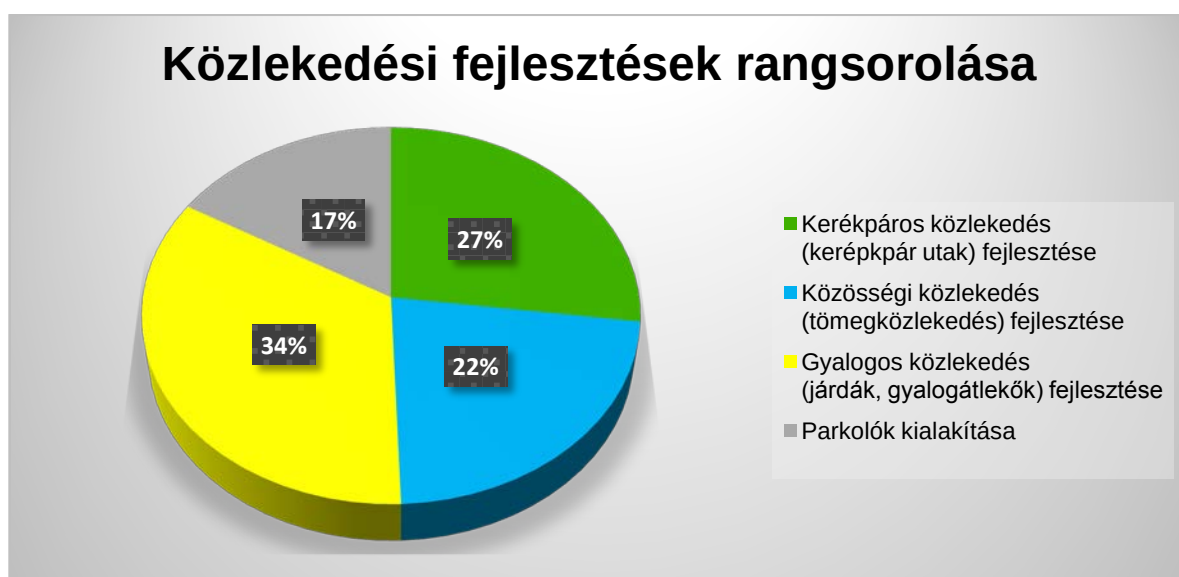
Amit nagyon fontosnak ítélnék az az egészség védelme, az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, légszennyezés csökkentése és az ivóvíztartalék védelme.

Amit kevésbé tartanak fontosnak, az a kulturális örökség védelme, a társadalom nagyobb részvételét a közügyekben, tájképi értékek védelme.

A diagramon összeadva látjuk az adott válasz lehetősége adott pontszámokat

A közlekedési fejlesztésre adott válaszok alapján a lakosság megoszlik, leginkább a gyalogos közlekedést fejlesztенék, ám hasonló arányban gondolják fontosnak a kerékpáros közlekedés modernizációját is, legkevésbé pedig a parkolók kialakítására költenének.

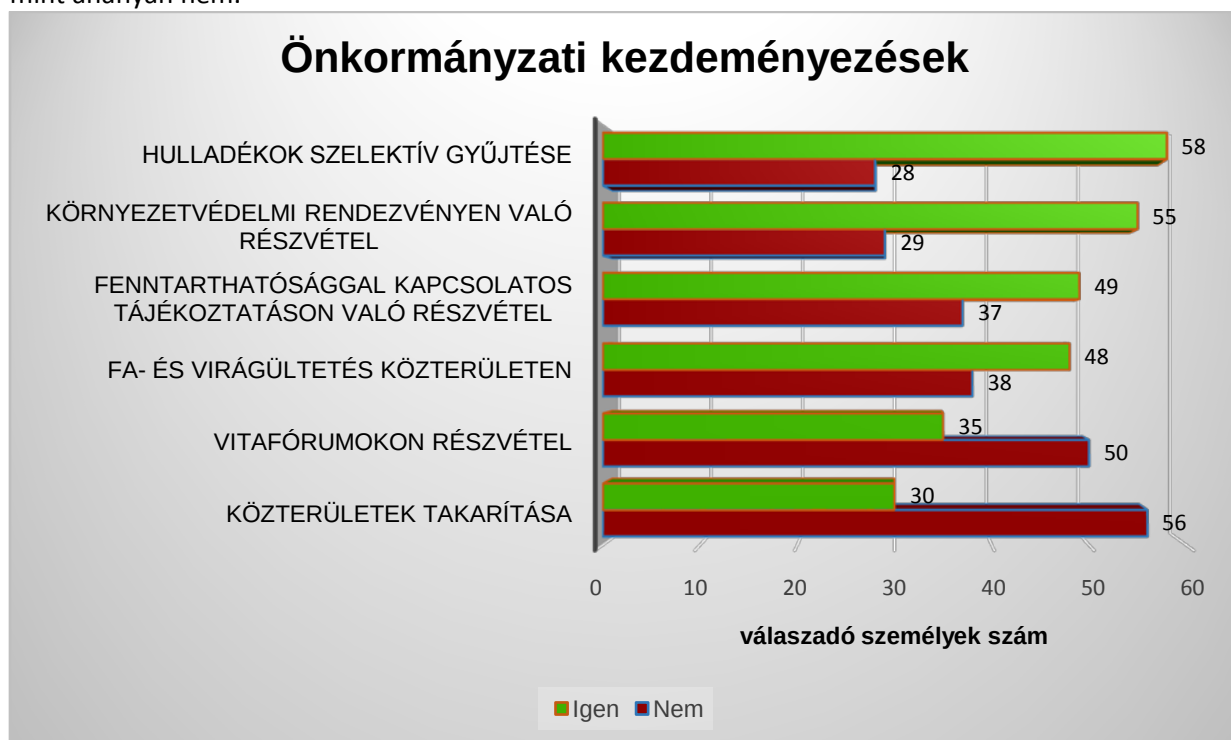
Az utolsó kérdésben arra kérdeztünk rá, hogy az alábbi lakóközösségi vagy önkormányzati kezdeményezésekben részt venne-e vagy sem; az alábbi lehetőségek közül:

- Közterületek takarítása
- Fa- és virágültetés közterületen
- Vitafórumokon részvétel
- Hulladékok szelektív gyűjtése
- Fenntarthatósággal kapcsolatos tájékoztatáson való részvétel
- Környezetvédelmi rendezvényen való részvétel

A legtöbbben a szelektív hulladékgyűjtésben vennének részt a legtöbben és erre a kérdésre jött a legkevesebb elutasító válasz is, összesen 28 fő nem támogatná. E mellett még a környezetvédelmi rendezvényen való részvételt is többen, mint a kitöltők fele, vállalná, ezt a kezdeményezést 35 fő nem támogatja.

Ahol a többségbe kerül már az elutasítottság, az a vitafórumokon való részvétel és a közterületek takarításában való részvétel.

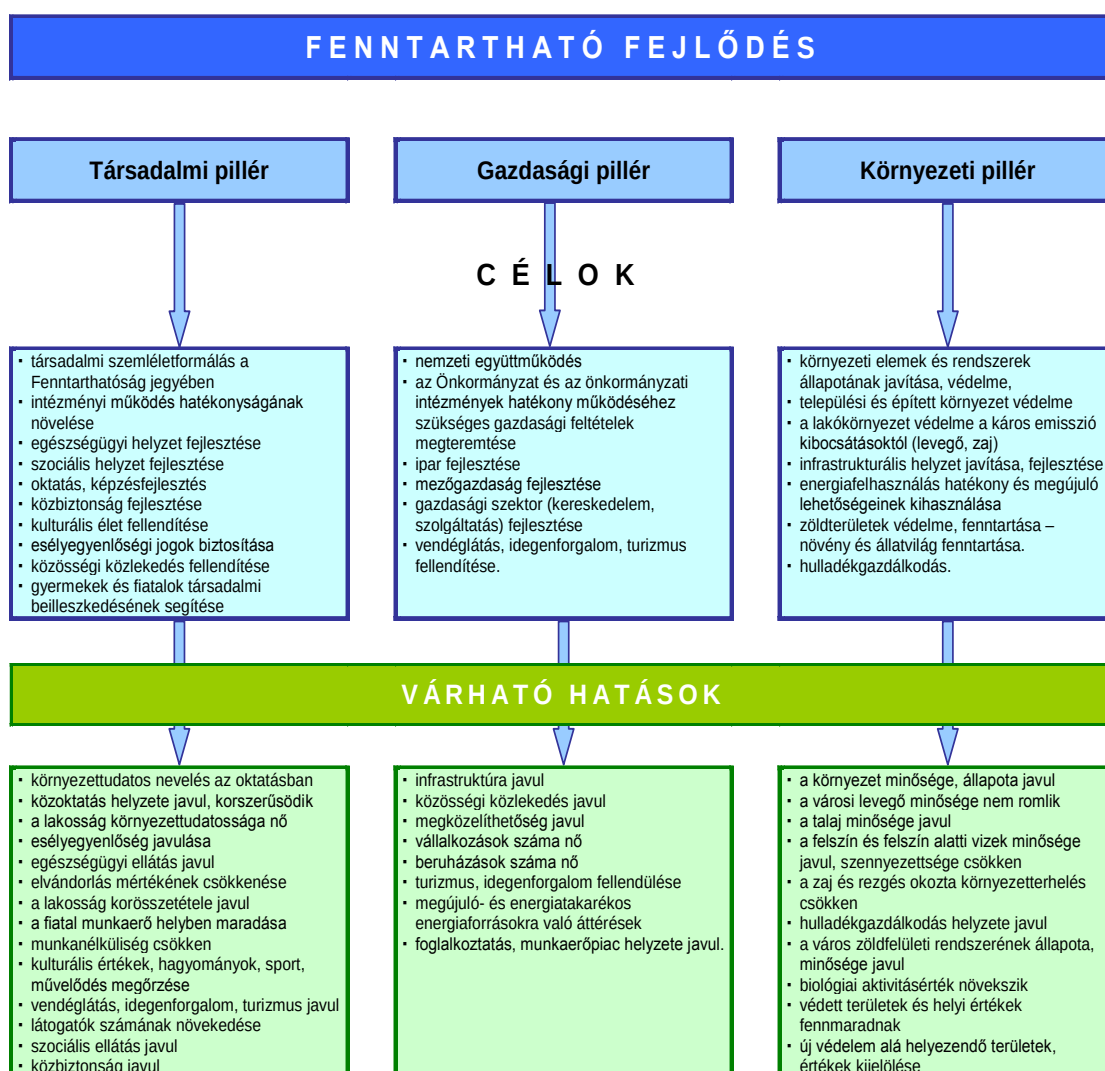
A fa és virág ültetésén, valamint a fenntarthatósággal kapcsolatos tájékoztatáson is többen részt vennének, mint ahányan nem.

5. A FENNTARTHATÓSÁGIFEJLŐDÉSI PROGRAMCÉLKITŰZÉSEI ÉS FELADATAI

A Fenntarthatósági Program fő célkitűzése, hogy elősegítse Füzesgyarmattársadalmi-gazdasági-környezeti fejlődésének közép-, illetve hosszútávon fenntartható pályára való áttérését, figyelembe véve a helyi adottságokat és a tágabb folyamatokat, feltételeket.

A Program a fenntartható fejlődés koncepciójára, szemléletére és értékrendjére, alapelveire, célkitűzéseire és megvalósítási eszközeire építve hosszú távú, átfogó, folyamatosan felülvizsgálandó és megújítandó keretet nyújt a helyi stratégiák, programok, tervek számára, ezzel egyúttal számításba véve az azok közötti összefüggéseket és kölcsönhatásokat, valamint elősegítve azok összhangját (koherenciáját).

Fenntartható fejlődés összefoglaló ábra Füzesgyarmat város tekintetében

5.1. A Fenntarthatósági Program társadalmi célkitűzései és feladatai

Társadalmi prioritások: helyi egyetértés megteremtése a Város alapértékeiről, az egészséges életkörülményekről, a jelenlegi és jövő generációi számára szükséges feltételek biztosításával.

- társadalmi szemléletformálás a Fenntarthatóság jegyében,
- intézményi működés hatékonyságának növelése
- egészségügyi helyzet fejlesztése,
- szociális helyzet fejlesztése,
- oktatás, képzés fejlesztése
- közbiztonság fejlesztése,
- kulturális élet gazdagítása,
- esélyegyenlőségi jogok biztosítása,
- közösségi közlekedés fellendítése
- gyermekek és fiatalok társadalmi beilleszkedésének segítése.

Társadalmi hatások:

- környezettudatos nevelés az oktatásban,
- közoktatás helyzete javul, korszerűsödik,
- a lakosság környezettudatossága nő,
- esélyegyenlőség javulása,
- egészségügyi ellátás javul,
- elvándorlás mértékének csökkenése,
- a lakosság korösszetétele javul,
- a lakosság gyermekvállalási kedve nő,
- a fiatal munkaerő helyben maradása,
- munkanélküliség csökken,
- kulturális értékek, hagyományok, sport, művelődés megőrzése,
- vendéglátás, idegenforgalom, turizmus javul,
- látogatók számának növekedése,
- szociális ellátás javul,
- közbiztonság javul,
- javuló életminőség.

5.1.1. Társadalmi szemléletformálás

Az intézkedés célja: a jelen és a jövő generációk számára a fenntarthatósági szempontok megismertetése.

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	Szemléletformáló közösségi fórumok szervezése a helyi média bevonásával
<i>Projekt célja</i>	Rendszeres, a környezettudatos társadalmi magatartást (komposztálás, szelektív gyűjtés, tudatos vásárlás, hatékony energiagazdálkodás) és a helyi értékek (közösségi, kulturális, épített és természeti értékek) megőrzését elősegítő társadalmi fórumok szervezése, melyről a helyi média is rendszeresen és kiemelten tudósít.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	▪ helyi értékek ▪ védett értékek ▪ Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	az első Local Agenda 21 fórum
<i>Partnerek</i>	▪ Füzesgyarmat Város Önkormányzata ▪ meghívott előadók
<i>Beruházási költség</i>	1.000.000 Ft/év
<i>Megvalósítási keret</i>	▪ pályázati forrás ▪ saját forrás

5.1.2.Intézményi működés hatékonyságának növelése

Az intézkedés célja: a Városban működő intézmények, közintézmények, szervezetek vizsgálata, fejlesztése, elősegítve ezzel a hatékony munkavégzést és a lakossággal való kapcsolat fejlesztését, könnyebb és gyorsabb ügyintézését.

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	Eszközbeszerzés a hatékonyabb intézményi működés érdekében
<i>Projekt célja</i>	Eszközbeszerzés a zöld beszerzés szempontjainak figyelembe vételével.
<i>Célcsoport</i>	Füzesgyarmat Város Polgármesteri Hivatalának alkalmazottai
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város Polgármesteri Hivatala
<i>Javasolt ütemezés</i>	rövid- és középtáv
<i>Partnerek</i>	Füzesgyarmat Város Önkormányzata
<i>Beruházási költség</i>	projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	▪ pályázati forrás ▪ saját forrás

<i>Projekt neve</i>	A civil társadalom és a helyi közigazgatás szereplői közötti együttműködés fejlesztése
<i>Projekt célja</i>	A hatékonyabb közösségi részvétel elősegítése, párbeszéd-programok, fórumok (akár interneten keresztül) révén a lakosság és a hivatalok, hatóságok közötti együttműködés hatékonyságának növelése.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan
<i>Partnerek</i>	▪ Füzesgyarmat Város Önkormányzata ▪ Civil szervezetek
<i>Beruházási költség</i>	projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	▪ pályázati forrás ▪ saját forrás

5.1.3. Egészségügyi helyzet fejlesztése

Az intézkedés célja: Egészséges és kulturált környezet, illetve életkörülmények biztosítása, életminőség javítása. Prioritása az önkormányzatok alapvető feladatai közé tartozik az egészségügyi és szociális ellátás biztosítása.

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	A Város optimális környezet—egészségügyi helyzetének biztosítása
<i>Projekt célja</i>	Egészséges és kulturált környezet biztosítása, a környezet-egészségügyi helyzet folyamatos figyelemmel kísérése és értékelése, szükség esetén az illetékes hatóságok bevonása és a megfelelő intézkedések megtétele. Települési egészségterv készítése, kidolgozása.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan
<i>Beruházási költség</i>	projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	▪ pályázati forrás ▪ saját forrás

Projekt neve	Prevenció és rehabilitáció megvalósítása az egészségügyben
Projekt célja	Primer prevenció megvalósítása, melyen keresztül szűrésekkel, az életmód és az egészségügyi szemlélet formálásával, tanácsadással a betegségek bekövetkezésének gyakorisága csökkenthető - ez pedig jóval olcsóbb, mint az adott betegség ellátása. Szekunder prevenció során - ha már kialakult valamilyen betegség - arra kell törekedni, hogy ne alakuljon ki további szövődmény, ill. irreverzibilis folyamat - megfelelő orvosi ellátás biztosítása. Ha mégis kialakul károsodás, akkor a terciér prevenció keretén belül törekedni kell arra, hogy mindez ne okozzon zavart a társadalmi életben történő részvételkor, ill. ne alakuljon ki rokkantság. Amennyiben a rokkantság nem elkerülhető, fontos, hogy a beteg a maradék képességeinek maximális felhasználásával képes legyen minimálisan az önellátásra, és ha lehetséges, az újbóli társadalmi beilleszkedésre - ez a rehabilitáció megvalósításának esete, amikor szakképzett szociális munkások, ápolók alkalmazását kell biztosítani.
Célcsoport	Lakosság
Érintett terület	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
Javasolt ütemezés	Folyamatosan – feltételek megteremtése rövidtávon
Partnerek	▪ Füzesgyarmat Város Önkormányzata ▪ Körzeti orvosok ▪ Egészségügyi ellátással foglalkozó vállalkozások
Beruházási költség	projektmérettől függően
Megvalósítási keret	▪ pályázati források ▪ saját forrás

Projekt neve	Rendelők, eszközök, épületek felújításának biztosítása
Projekt célja	Az egészségügyi alapellátáshoz szükséges feltételek biztosítása (az orvosi rendelők akadálymentesítése, rendelők korszerűsítése, gépkocsipark fejlesztése).
Célcsoport	Lakosság
Érintett terület	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
Javasolt ütemezés	Középtáv – 2015.
Beruházási költség	projektmérettől függően
Megvalósítási keret	▪ pályázati források ▪ saját forrás

Projekt neve	Egészségügyi rendszer kialakítása
Projekt célja	Szakorvosok és házi orvosok egészségügyi, beteg nyilvántartásának egyesítése, melynek célja a tartósan beteg (magas egészségügyi kockázatú) emberek segítése, számukra könnyebb időpont egyeztetés és hely biztosítása, valamint szűrővizsgálatokra történő felhívás. A projekt megvalósításának alapja számítástechnikai rendszer fejlesztése, valamint szakképzett egészségügyi dolgozókból álló létszámnövelés.
Célcsoport	Lakosság
Érintett terület	Füzesgyarmat egészségügyi intézményei
Javasolt ütemezés	Középtáv – 2015.
Partnerek	Önkormányzat, egészségügyi ellátást biztosító intézmények a Város területén
Beruházási költség	projektmérettől függően
Megvalósítási keret	- pályázati források - saját forrás

5.1.4. Szociális helyzet fejlesztése

Az intézkedés célja: korszerű infrastrukturális keretek között működő, a lakosság igényeit kielégítő szociális ellátás biztosítása.

PROJEKTEK:

Projekt neve	Szociális szolgáltatások fejlesztése
Projekt célja	A szociális szolgáltatások körének szélesítése, a természetbeni szolgáltatások színvonalának javítása, a házi gondozás minőségének javítása, az ellátás elhelyezésére szolgáló épület felújítása. Hosszútávon önkormányzat által üzemeltetett bentlakásos intézmény kialakítása.
Célcsoport	Lakosság
Érintett terület	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
Javasolt ütemezés	Folyamatosan – Önkormányzat hosszútávon
Partnerek	- Füzesgyarmat Város Önkormányzata - Alapítványok - Városban jelenleg is működő szociális intézmények
Beruházási költség	projektmérettől függően
Megvalósítási keret	- pályázati forrás - saját forrás - magántőke

5.1.5. Oktatás, képzés fejlesztése

Az intézkedés célja: a Városban található oktatási intézményekben fellelhető képzés, oktatás fejlesztése, továbbképzések, tanfolyamok indítása a versenyképes munkaerő biztosítása érdekében. Prioritás a lakosság környezettudatosságának növelése.

PROJEKTEK:

Projekt neve	„ÖKO iskola” programban való részvétel
Projekt célja	Az Ökoiskola cím azon iskolák munkájának legmagasabb szintű állami elismerése, melyek iskolafejlesztési, pedagógiai munkája kiemelkedően magas színvonalon képviseli a környezeti nevelés, a fenntarthatóság pedagógiai értékeit. Az Ökoiskola cím adományozása kapcsolódik az ENSZ "A fenntarthatóságra oktatás" 2005 - 2014 . évtizedének programjához. Az Ökoiskola egyfajta szempontrendszer, mely irányt mutat: Egy Ökoiskolában nemcsak a tanításban érvényesülnek a környezeti nevelés, a fenntarthatóság pedagógiájának elvei, hanem az iskolai élet minden területén. Az oktatásban szerepet kap a környezeti nevelés, a diákok ötleteikkel, munkájukkal segítik az iskola környezettudatos működését. Iskolánk működtetése környezetkímélő, a szülőkkel és a helyi közösséggel együttműködve a helyi környezeti problémák megoldásában.
Célcsoport	▪ Iskolások ▪ Oktatók ▪ Tanárok
Érintett terület	Füzesgyarmati iskolák
Javasolt ütemezés	Rövid- és középtáv
Partnerek	▪ Önkormányzat ▪ Iskolák
Beruházási költség	projekt méretétől függ
Megvalósítás helye	Általános és középfokú oktatási intézmények Füzesgyarmaton
Megvalósítási keret	Pályázati forrás, saját forrás

Projekt neve	Egészségnap/hét és környezetvédelmi nap/hét
Projekt célja	Az egészségnap olyan projekt, amelyben helyet kaptak a testi és lelki egészséggel kapcsolatos tevékenységek, a fizikai állapotfelméréstől a különböző sporttevékenységeken, az egészséggel kapcsolatos tesztfeladatok megoldásán, az önértékelésen át az önismereti játékokig. A nap programja kiterjedt a családvédelem, az élelem- és kémiai biztonság, a szájhygiénia, a fogápolás, a testhygiénia, a környezetegészség és az egészséges táplálkozás problémáira. Környezetvédelmi nap szervezéssel a diákok környezettudatos életre nevelésének programja, veszélyes hulladékgyűjtési akciókkal (pl. elem, használaton kívüli mobiltelefon, papírgyűjtés...)
Célcsoport	▪ Iskolások ▪ Oktatók ▪ Tanárok
Érintett terület	Füzesgyarmati iskolák
Javasolt ütemezés	Rövid- és középtáv
Partnerek	▪ Önkormányzat ▪ Iskolák
Beruházási költség	projekt méretétől függ
Megvalósítás helye	Általános és középfokú oktatási intézmények Füzesgyarmaton
Megvalósítási keret	Pályázati forrás, saját forrás

5.1.6. Kulturális élet fellendítése

Az intézkedés célja: a Város különböző érdeklődésű társadalmi csoportjai számára szervezett programokkal a kapcsolódási igények kielégítése.

PROJEKTEK:

Projekt neve	Hagyományőrző rendezvények szervezése, támogatása
Projekt célja	Füzesgyarmat városi hagyományainak megismertetése, helytörténeti anyagok gyűjtése, dokumentálása és kiállítása.
Célcsoport	▪ Lakosság ▪ Turisták ▪ Testvérvárosok ▪ Könyvtárhasználók
Érintett terület	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
Javasolt ütemezés	Folyamatosan
Beruházási költség	Projektmérettől függően
Megvalósítási keret	▪ pályázati források ▪ saját forrás
Projekt neve	Rendszeres szabadtéri nyári programok

<i>Projekt célja</i>	Hagyományteremtő céllal nyári szórakoztató, szabadtéri programok szervezése.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	▪ Városközpont ▪ Közparkok ▪ Iskolák ▪ Közintézmények udvarai
<i>Javasolt ütemezés</i>	Közép- és hosszútáv – éves rendszerességgel
<i>Partnerek</i>	▪ Füzesgyarmat Város Önkormányzata kulturális és művelődési intézményei ▪ Civil szervezetek ▪ Felajánlók
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	▪ Önkormányzati és intézményi önerő ▪ Nemzeti Kulturális Alap ▪ Egyéb kulturális pályázati források ▪ Vállalkozói támogatások ▪ Felajánlások

<i>Projekt neve</i>	Sportrendezvények
<i>Projekt célja</i>	Sporttevékenységek, mozgásos tevékenységek megszerettetése, közösségformálás, egészséges életmódra nevelés.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	▪ Sportpálya ▪ Sportcsarnok ▪ Közparkok ▪ Iskolaudvar ▪ Tornaterem
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan
<i>Partnerek</i>	▪ Füzesgyarmat Város Önkormányzata ▪ Iskolák ▪ Sportot támogató civil szervezetek ▪ Sport Egyesületek
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	▪ Civil szervezetek önerője ▪ Önkormányzati önerő ▪ Pályázati források ▪ Tagdíjak ▪ Felajánlások

5.1.7. Esélyegyenlőségi jogok biztosítása

Az intézkedés célja: a Városban élő kisebbség és fogyatékos személyek a helyi közösség egyenrangú tagjai, ezért meg kell teremteni azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik számukra a társadalmi életben való részvételt az őket megillető jogok biztosításával

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	A fogyatékkal élők jogainak biztosítása
<i>Projekt célja</i>	Az önkormányzat feladata, hogy gondoskodjon a fogyatékos személyeket megillető jogok érvényesítéséről, a fogyatékos személyek hátrányait kompenzáló akadálymentesítésről a Város intézményeinél.
<i>Célcsoport</i>	Füzesgyarmat Városban fogyatékkal élő személyek
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatos
<i>Partnerek</i>	▪ Füzesgyarmat Város Önkormányzata ▪ Füzesgyarmat Városában működő szervezetek
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	▪ Saját forrás ▪ Pályázati forrás

<i>Projekt neve</i>	Fogyatékkal élők integrálása és aktív foglalkoztatása
<i>Projekt célja</i>	Olyan munkahelyek teremtése, ahol a csökkent munkaképességű, fogyatékkal élő Füzesgyarmat-i lakosoknak is biztosítani tudnak munkalehetőséget. Egy jól működő alapítvány, vagy egyesület sokat segíthet abban, hogy ők is teljes életet élhessenek.
<i>Célcsoport</i>	Fogyatékkal élők
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan – hosszútáv
<i>Partnerek</i>	▪ Önkormányzat ▪ Vállalkozások
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függ
<i>Megvalósítási keret</i>	Pályázati lehetőségek

<i>Projekt neve</i>	Akadálymentesítés
<i>Projekt célja</i>	Az intézmények felújításánál, új épületek létesítésénél biztosítani kell az akadálymentes közlekedés feltételeit.
<i>Célcsoport</i>	Fogyatékkal élő személyek
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatos
<i>Partnerek</i>	Füzesgyarmat Város Önkormányzata
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	▪ Saját forrás ▪ Pályázati forrás

5.1.8. Községi közlekedés fellendítése

Az intézkedés célja: A munkaerő mobilitásának biztosításához építeni kell a régió erősségeire, így például a közösségi közlekedés hálózatának, illetve kerékpárutak fejlesztésével, kiterjesztésével.

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	A biztonságos kerékpáros közlekedés feltételeinek biztosítása
<i>Projekt célja</i>	A kerékpáros közlekedést vonzóvá, kényelmessé és biztonságossá kell tenni a lakosság számára ahhoz, hogy valóban növekedjen e közlekedési mód részaránya a városi közlekedésben. Összefüggő kerékpárút hálózatot kell kialakítani a Városban, amely kifelé csatlakozik a fontosabb pihenőterületekhez, biztosítani kell a belvárosban a pihenőterületeken és az intézmények környezetében megfelelő számú fedett, támasztós kerékpártároló kiépítést. El kell végezni a meglévő kerékpár utak burkolatának felújítását, új kerékpárutak kialakítását a kerékpárút hálózat bővítésével. A kerékpárutak és a közlekedési utak kereszteződéseit úgy kell kialakítani, hogy az a kerékpárosok számára biztonságosan használható legyen, az autósok számára külön figyelmeztető jelzéseket kell kialakítani, hogy a kereszteződésben kerékpárút keresztezése is történik.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövid és középtáv
<i>Partnerek</i>	▪ Füzesgyarmat Város Önkormányzata ▪ Civil szervezetek ▪ Kerékpáros egyesület
<i>Beruházási költség</i>	Beruházás méretétől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	pályázati forrás

5.2. A Fenntarthatósági Program környezetvédelmi célkitűzései és feladatai

Környezeti prioritások: a káros anyagoktól való védelemmel és a természeti erőforrások hatékony hasznosításával garantáljuk a lakosság hosszú távú jólétét, valamint a növény és állatvilág életkörülményeinek és sokszínűségének fennmaradását.

- Környezet ismeret, környezettudatosság
- Települési és épített környezet védelme
- a lakókörnyezet védelme a káros emisszió kibocsátásoktól (levegő, zaj)
- infrastrukturális helyzet javítása, fejlesztése,
- energiafelhasználás hatékony és megújuló lehetőségeinek kihasználása,
- zöldterületek védelme, fenntartása – növény és állatvilág fenntartása
- hulladékgazdálkodás.

Környezeti hatások:

- a környezet minősége, állapota javul,
- a városi levegő minősége nem romlik,
- a talaj minősége javul,
- a felszín és felszín alatti vizek minősége javul, szennyezettsége csökken,
- a zaj és rezgés okozta környezetterhelés csökken,
- hulladékgazdálkodás helyzete javul,
- a Város zöldfelületi rendszerének állapota, minősége javul,
- biológiai aktivitásérték növekszik,
- védett területek és helyi értékek fennmaradnak,
- új védelem alá helyezendő területek, értékek kijelölése,
- természetes élőhelyek fennmaradnak.

5.2.1. Környezet ismerete, környezettudatosság

Az intézkedés célja: Az oktatás minden szintjén a környezetvédelmi tudatformálás integrált megjelenítése. Az oktatás pedagógiai célrendszerében helyet kell adni az aktív állampolgárrá nevelésnek, a környezettudatos gondolkodás kialakításának, a fenntartható fejlődés előmozdításának. Rendkívül fontos a helyi környezeti értékek és problémák megismertetése, illetve ezek kezelése.

Cél egy olyan társadalom kialakítása, mely „úgy elégíti ki a jelenben élők szükségleteit, hogy az ne veszélyeztesse a jövő generációk szükségleteinek kielégítését”. A környezeti tudatosság társadalmi beágyazódásának elősegítése a szemléletformálás, környezettudatos gondolkodás kialakítása, az ismeretközvetítés, a környezeti információk terjesztése, aktív állampolgárrá nevelés és közösség fejlesztés révén

Olyan mindenki számára elérhető környezeti adatbázist kell létrehozni, mely biztosítja, hogy a Város polgárai naprakész adatokkal rendelkezzenek a Város környezeti állapotára vonatkozóan és értesülhessenek a Városban előkészítés alatt áll környezeti állapotát esetlegesen befolyásoló beruházások, fejlesztések várható környezeti hatásairól.

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	Füzesgyarmat Környezetvédelmi Programjának felülvizsgálata
<i>Projekt célja</i>	a 2009. évben elkészített Környezetvédelmi Program felülvizsgálata, aktualizálása az 1995. Évi LIII. Tv. 46. §-nak megfelelően.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövidtáv
<i>Partnerek</i>	Füzesgyarmat Város Önkormányzata
<i>Beruházási költség</i>	1.500.000,- Ft.
<i>Megvalósítási keret</i>	Önerő

<i>Projekt neve</i>	Helyi hulladékgazdálkodás jogi szabályozása
<i>Projekt célja</i>	Az országos jogi szabályozás és a hulladékgazdálkodási tervezés folyamatos módosulása, illetve a helyi igények nyomán szükséges a helyi rendelet jogi szempontú folyamatos nyomon követése és amennyiben szükséges azok módosítása illetve újabb rendeletek megalkotása a hulladékgazdálkodás területén.
<i>Célcsoport</i>	▪ Lakosság, ▪ Város közszolgáltató intézménye
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövidtáv, folyamatosan
<i>Partnerek</i>	Füzesgyarmat Város Önkormányzata
<i>Beruházási költség</i>	-
<i>Megvalósítási keret</i>	-

<i>Projekt neve</i>	Környezetvédelmi kommunikációs terv kidolgozása
<i>Projekt célja</i>	A társadalom környezeti tudatossága csak úgy javítható, ha folyamatosan tájékozott környezetének állapotáról, ismeri a gazdaság, társadalom és a környezet összefüggéseit, azok egymásra hatását. Tudatosan törekedni kell arra, hogy a fenntartható fejlődés a mindennapi nyilvánosság részét képezze, beépüljön a hétköznapi világába. A kommunikációs terv alkalmat ad arra, hogy az internetes eszközök, az oktatási rendszer, munkahelyek, a médiumok, tanácsadás, rendezvények és egyéb területeken folyó környezeti kommunikációáramlás egymást erősítse, hatásuk megsokszorozódjon. Összehangolt kommunikációs terv készítésére van szükség, melyben megtörténik az eddigi gyakorlat helyzetelemzése, meghatározásra kerül a kommunikáció cél- és eszközrendszere, a partnerek, a kommunikációs célok és üzenetek célcsoportonként meghatározása, konkrét kampányok kijelölése és e tevékenységek ütemezése.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövidtáv, folyamatosan
<i>Partnerek</i>	Füzesgyarmat Város Önkormányzata Civil szervezetek PR szakértők
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	Pályázati forrás, önerő

Projekt neve	Nyilvánosság a Város környezeti ügyeivel kapcsolatban
Projekt célja	A környezeti tudatosság növelése mellett a környezeti ügyek nyilvánosságának garanciája is lehet a már javasolt kommunikációs terv és annak megvalósítása, melyben helyet kell adni a társadalmi részvételt biztosító tevékenységeknek. Biztosítani kell a nyilvánosság részvételét az egyes tevékenységekkel kapcsolatos döntéshozatalban. Ennek érdekében: ▪ a nyilvánosságot közzététel, hirdetmény formájában tájékoztatni kell a javasolt tevékenységről a döntéshozás legkorábbi fázisában, (tervek, tervpályázatok közzététele, bemutatása) ▪ meg kell ismertetni a közvéleményt a biztosított részvételi formákról (kereshető személyek a hely és időpont megjelölésével, közmeghallgatás helye, ideje, címek stb.), ▪ tájékoztatni kell a szükséges környezeti információk rendelkezésre állásáról, a betekintés módjáról, a nyilvánosságot meg kell ismertetni a várható környezeti hatásokkal és azok csökkentésére tett javaslatokkal, intézkedésekkel, ▪ be kell mutatni a rendelkezésre álló alternatívákat, ▪ lehetővé kell tenni a nyilvánosság számára a közmeghallgatást, vagy írásbeli bejelentés formájában a véleménynyilvánítást, ▪ a nyilvánossággal meg kell ismertetni a döntést és annak szövegét, a fő okokat és megfontolásokat. ▪ elő kell segíteni az Interneten a közérdekű adatok nyilvánosságát, éves jelentéseket, környezeti információkat, ▪ a Város honlapján a közérdekű környezetvédelmi ügyekkel kapcsolatos fórum létrehozása.
Célcsoport	Lakosság
Érintett terület	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
Javasolt ütemezés	Rövidtáv, folyamatosan
Partnerek	Füzesgyarmat Város Önkormányzata Civil szervezetek
Beruházási költség	Projektmérettől függően
Megvalósítási keret	Pályázati forrás, önerő

5.2.2. Települési és épített környezet védelme

Az intézkedés célja: A környezeti konfliktusok kialakulását megelőző mechanizmusok érvényesítése a városi fejlesztési, tervezési és engedélyezési folyamatokban. A településszerkezetből és területhasználatból adódó környezeti konfliktusok megelőzése. A jó lakókörnyezet és életminőség hosszú távú biztosítása a városlakók számára.

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	Természet közeli élőhelyek védelme
<i>Projekt célja</i>	Megvédeni és megőrizni a természetközeli élőhelyeket hozzájárulva a biodiverzitás sokszínűségéhez. Természetközeli élőhelyeknek tekinthetők azok a területek, ahol az emberi beavatkozás, emberi tevékenységek (pl. gazdálkodás) mértéke elhanyagolható. Szükség esetén a védelem biztosítása jogszabályi úton (városi rendelettel).
<i>Célcsoport</i>	▪ Lakosság ▪ Városba látogatók
<i>Érintett terület</i>	▪ Füzesgyarmat Város közigazgatási területe ▪ helyi védetté nyilvánításra javasolt területek ▪ már védettség alatt álló területek
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan
<i>Partnerek</i>	▪ Füzesgyarmat Város Önkormányzata ▪ Civil szervezetek ▪ Nemzeti Park ▪ Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	▪ Pályázati forrás ▪ Saját forrás

<i>Projekt neve</i>	Helyi jelentőségű védett területek arányának növelése, a védelemre tervezett területek védetté nyilvánításának lefolytatása
<i>Projekt célja</i>	Helyi jelentőséggel bíró természeti területek, zöldfelületek, kulturális szempontból kiemelkedő fontosságú különleges területek, egyedi tájértékek védettségének biztosítása jogszabályi úton (városi rendeletekkel). A védettség érvényesítése a helyi tervek, programok tartalmában.
<i>Célcsoport</i>	▪ Lakosság ▪ Városba látogatók
<i>Érintett terület</i>	▪ Füzesgyarmat Város közigazgatási területe ▪ természeti területek ▪ védetté nyilvánításra javasolt területek
<i>Javasolt ütemezés</i>	Közép- és hosszútáv
<i>Partnerek</i>	Füzesgyarmat Város Önkormányzata Civil szervezetek
<i>Beruházási költség</i>	-
<i>Megvalósítási keret</i>	-

<i>Projekt neve</i>	Műemléki épületek, helyi jelentőségű épített értékek, régészeti lelőhelyek védelme, a Város építészeti emlékeinek felújítása
<i>Projekt célja</i>	A Város műemlékeinek, műemlék jellegű épületeinek és építményeinek, továbbá a helyi szempontból védelemre méltó, értékes épületek rekonstrukciója vizuális környezetesztétikai szempontból is fontos.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság, turisták, ide látogatók
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Közép- és hosszútáv
<i>Partnerek</i>	- Füzesgyarmat Város Önkormányzata - Kulturális Örökségvédelmi Hivatal
<i>Beruházási költség</i>	-
<i>Megvalósítási keret</i>	Saját forrás, pályázat

<i>Projekt neve</i>	Tájvédelmi tevékenység
<i>Projekt célja</i>	A településrendezési terv módosításakor a természet közeli tájállapot érvényre jutatása. Megfelelő zöldfelület arány kialakítása, természetközeli területek beépítési arányának és módjának szigorú szabályozása.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	folyamatos
<i>Partnerek</i>	Füzesgyarmat Város Önkormányzata
<i>Beruházási költség</i>	-
<i>Megvalósítási keret</i>	-

5.2.3. A lakókörnyezet védelme a káros emisszió kibocsátásoktól (levegő, víz, zaj)

Az intézkedés célja: az emisszió kibocsátási értékeinek csökkentésére való intézkedési program megfogalmazása.

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	Környezetminőség javítása, élhető, egészséges városi környezet kialakítása
<i>Projekt célja</i>	Az élhető, vonzó városi környezet megteremtéséhez mindenképp az egészségre veszélyes környezeti ártalmak csökkentésére (a levegő, a víz, a talaj szennyezésének visszaszorítására, valamint a zajterhelés korlátozására) van szükség. - Levegőtisztaság védelem, - Talajvédelem, - Vízvédelem, - Élővilág, természetvédelem, - Hulladékgazdálkodás és szennyvízkezelés, - Környezeti ismeretek környezettudatosság közvetítése a lakosság részére, - Zajvédelem, - Települési és épített környezet védelme, - Energiagazdálkodás, - Környezetbiztonság.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság, turisták, ide látogatók
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe és térsége
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövidtáv
<i>Partnerek</i>	▪ Füzesgyarmat Város Önkormányzata ▪ Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	Saját forrás, pályázati lehetőségek

Projekt neve	Allergén növényekkel kapcsolatos intézkedések
Projekt célja	Az allergén növények egészségkárosító hatásának mérséklése érdekében: ▪ Részletesen fel kell térképezni a Város területén előforduló allergén növények elterjedését, tényleges és potenciális élőhelyeit. ▪ Meg kell határozni azon növények körét, amelyek pollenje ténylegesen jelentős egészségügyi veszélyforrást jelent. ▪ Az elterjedési térkép alapján intézkedési programot kell kidolgozni, amely meghatározza a különböző területtípusok kezelési feladatait az allergén növények terjedésének visszaszorítása érdekében. A kezelési feladatoknak elsődlegesen az élőhelyi körülmények természetes módszerekkel történő megváltoztatására kell irányulniuk, amely az allergén növény terjedését akadályozza meg. ▪ Az intézkedési program megvalósítása. A programot megfelelően kommunikálni kell, megvalósításába be kell vonni a területhasználókat, tulajdonosokat ▪ A növényvédelemről szóló 2000. évi XXXV. Törvény előírja, hogy minden földtulajdonos és földhasználó köteles az ingatlanán és az ingatlan előtti területen a gyommentesítést június 30.-ig elvégezni. Ezt követően a fertőzött területen közérdekű védekezés (kényszerkaszálás) elrendelésére is sor kerülhet.
Célcsoport	Lakosság
Érintett terület	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
Javasolt ütemezés	Rövidtáv
Partnerek	▪ Füzesgyarmat Város Önkormányzata
Beruházási költség	-
Megvalósítási keret	-

Projekt neve	Utak pormentesítése
Projekt célja	A Város útjai okozta diffúz porszennyezés csökkentésének leghatékonyabb módja a burkolatlan utak szilárd burkolattal történő ellátása, illetve szilárd burkolatú utakon a rendszeres utcaseprés elvégzése illetve nyáron az utak locsolása.
Célcsoport	Lakosság, turisták, ide látogatók
Érintett terület	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
Javasolt ütemezés	folyamatosan
Partnerek	▪ Füzesgyarmat Város Önkormányzata
Beruházási költség	Projektmérettől függ
Megvalósítási keret	Pályázati forrás és saját költség

<i>Projekt neve</i>	Levegőtisztaság-védelmi intézkedési terv készítése
<i>Projekt célja</i>	Uniós elvárásoknak és a jogszabályokban előírt határértékeknek való megfelelés.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság, turisták, ide látogatók
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe és térsége
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövidtáv
<i>Partnerek</i>	▪ Füzesgyarmat Város Önkormányzata ▪ Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	Saját forrás

<i>Projekt neve</i>	A felszíni vizekbe történő illegális szennyvízbevezetések feltárása és visszaszorítása
<i>Projekt célja</i>	Fel kell tártatni és meg kell szüntetni a Város felszíni vizeibe történő közvetlen szennyvízbevezetéseket. Szükséges azonosítani azokat a szennyezőforrásokat is, amelyek a csapadécsatornákon keresztül terhelik ezeket a vizeket. Illegális folyékonyhulladék leürítő helyek és illegális szennyvíz és csapadékvíz bevezetések megszüntetése.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság, turisták, ide látogatók
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	folyamatos
<i>Partnerek</i>	▪ Füzesgyarmat Város Önkormányzata ▪ Civil szervezetek ▪ Víz és csatornamű szolgáltató
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függ
<i>Megvalósítási keret</i>	Pályázati forrás és saját költség

<i>Projekt neve</i>	A felszíni és felszín alatti vizeket szennyező illegális hulladéktelepítők helyek felszámolása
<i>Projekt célja</i>	A felszíni és felszín alatti vizeket szennyező illegális hulladéklerakók felszámolása különös tekintettel a felszíni vizek parti sávjában és azon mélyfekvésű területekre, ahol a hulladék és a talajvíz közvetlenül érintkezhet. Illegális hulladéklerakó és hulladéktelepítő helyek megszüntetése.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	folyamatos
<i>Partnerek</i>	▪ Füzesgyarmat Város Önkormányzata ▪ Civil szervezetek ▪ Környezetvédelmi Felügyelőség
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függ
<i>Megvalósítási keret</i>	Pályázati forrás és saját költség

<i>Projekt neve</i>	Záportározók, vízgyűjtő medencék kialakítása
<i>Projekt célja</i>	Csapadékvíz rendezés, lehullott nagy mennyiségű csapadékvíz elvezetése.
<i>Célcsoport</i>	▪ Lakosság ▪ Intézmények
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Közép- és hosszútáv
<i>Partnerek</i>	▪ Önkormányzat ▪ Szolgáltató
<i>Beruházási költség</i>	Beruházás méretétől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	Pályázati forrás, önerő

Projekt neve	Zajterhelés megelőzése
Projekt célja	A településrendezési tervekben a zajvédelmi követelmények érvényre juttatása (pl. zajvédelmi távolságok). Telephely engedélyezése során műszeres méréssel kell ellenőrizni, illetve igazolni a megengedett zajterhelési határértékek teljesülését. Közlekedési eredetű fokozott zajterhelés csökkentése érdekében forgalomszervezési, járműkorszerűsítési és útminőségi fejlesztések elvégzése.
Célcsoport	Lakosság, turisták, ide látogatók
Érintett terület	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
Javasolt ütemezés	folyamatos
Partnerek	- Füzesgyarmat Város Önkormányzata - Civil szervezetek - Környezetvédelmi Felügyelőség
Beruházási költség	Projektmérettől függ
Megvalósítási keret	Pályázati forrás és saját költség

Projekt neve	Lakóövezeti zajforrások megszüntetése
Projekt célja	A lakóterületek közé ékelődött zajt okozó létesítmények áttelepítése, megszüntetése (pl. hulladék gyűjtősziget).
Célcsoport	Lakosság
Érintett terület	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
Javasolt ütemezés	folyamatos
Partnerek	- Füzesgyarmat Város Önkormányzata - Civil szervezetek - Környezetvédelmi Felügyelőség
Beruházási költség	Projektmérettől függ
Megvalósítási keret	Pályázati forrás és saját költség

5.2.4. Infrastrukturális helyzet javítása, fejlesztése

Az intézkedés célja: a városi infrastruktúra fejlesztése, egyben a szennyvíz- és ivóvízhálózat korszerűsítése, mivel a megfelelő infrastrukturális kiépítettség nagymértékben hozzájárul a beruházások, tőke idevonzásához és a környezeti elemek, ill. rendszerek védelméhez

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	Füzesgyarmat szennyvíztisztító telep rekonstrukciója, és bővítése, a szennyvízelvezető rendszer fejlesztése
<i>Projekt célja</i>	A szennyvízhálózat 100%-ra való bővítése, a szennyvíztisztító telep kapacitásának növelése.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe és térsége
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövidtáv
<i>Partnerek</i>	▪ Füzesgyarmat Város Önkormányzata
<i>Beruházási költség</i>	projekt összköltsége
<i>Megvalósítási keret</i>	KEOP-1.2.0/2F pályázati konstrukció

<i>Projekt neve</i>	Belterületi csapadékvíz-elvezetés és gyűjtés
<i>Projekt célja</i>	A felszíni vízelvezetés problémájának megoldása
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	A Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Középtáv
<i>Partnerek</i>	Füzesgyarmat Város Önkormányzata
<i>Beruházási költség</i>	-
<i>Megvalósítási keret</i>	Pályázati lehetőségek

<i>Projekt neve</i>	Önkormányzati tulajdonú kül- és belterületi meglévő közutak fejlesztése, földburkolatú utcákban aszfalt utak kiépítése
<i>Projekt célja</i>	A meglévő útburkolat minőségének javítása, 5,5 m széles aszfalt burkolatú kül- és belterületi utak építése a jelenleg még burkolatlan utcákban.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Minőségjavítás folyamatos, építés hosszútáv
<i>Partnerek</i>	Füzesgyarmat Város Önkormányzata
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	Pályázati forrás

Projekt neve	Lakossági Járdáépítési Program
<i>Projekt célja</i>	Ahol nincs kiépítve, ill. a nem megfelelően kialakított járdák helyett biztonságosan használható járdák építése, a lakosság bevonásával.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város területe – ahol szükséges
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan
<i>Partnerek</i>	▪ Füzesgyarmat Város Önkormányzata ▪ Lakosság
<i>Beruházási költség</i>	Költségvetésben elkülönített összeg
<i>Megvalósítási keret</i>	Önkormányzati és lakossági önerő
Projekt neve	A városközpont járdáinak egységesítése
<i>Projekt célja</i>	Biztonságosan használható, kiselemes térburkolóval kialakított járdák építése a városkép szempontjából hangsúlyos területeken, attraktívabbá, egységessé téve ezáltal a városközpontot.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Városközpont még fel nem újított járdái
<i>Javasolt ütemezés</i>	Közép- és hosszútáv
<i>Partnerek</i>	Füzesgyarmat Város Önkormányzata
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	Pályázati források

Projekt neve	A kerékpárút bel és külterületi szakaszának felújítása, bővítése
<i>Projekt célja</i>	Kerékpáros közlekedés biztonságos feltételeinek kialakítása, útminőség javítása, bővítése.
<i>Célcsoport</i>	▪ Lakosság ▪ Ide látogató kerékpáros turisták
<i>Érintett terület</i>	Városközpont még fel nem újított járdái
<i>Javasolt ütemezés</i>	Közép- és hosszútáv
<i>Partnerek</i>	Füzesgyarmat Város Önkormányzata
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	Pályázati források

5.2.5. Energiafelhasználás hatékony és megújuló lehetőségeinek kihasználása

Az intézkedés célja: a megújuló energiaforrások felhasználási arányának növelése, környezetbarát technológiák bevezetése a Városban, törekedni kell az energiatakarékosságra, melyhez szükség van a megújuló energiaforrások felhasználásának növelésére.

Az Önkormányzat a saját energiafogyasztását csökkenti és segítségnyújtás a lakosság saját energia felhasználásának csökkentéséhez.

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	Napenergia hasznosítási és alkalmazási lehetőségeinek vizsgálata (napelemek, napkóhó)
<i>Projekt célja</i>	A napsütéses órák száma a Város területén megközelíti a 2000 órát, mely kedvező mennyiségű hőenergia átalakítására, ill. áram termelésére nyújt lehetőséget.
<i>Célcsoport</i>	▪ Lakosság ▪ Intézmények
<i>Érintett terület</i>	▪ Közintézmények ▪ Iparterületek ▪ Lakóházak
<i>Javasolt ütemezés</i>	▪ Megvalósíthatósági vizsgálat - Középtáv – 2015. ▪ Létesítés - hosszútáv – 2030.
<i>Partnerek</i>	▪ Füzesgyarmat MJ Város Önkormányzata ▪ Non-profit szervezetek ▪ Vállalkozások
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	▪ Pályázati források ▪ Magántőke

<i>Projekt neve</i>	„Megújuló energia, megújuló közösség” előadások
<i>Projekt célja</i>	Környezetvédelmi előadások keretében a lakosság ismereteinek bővítése, szemléletváltás elősegítése, vállalkozásösztönzés. Ökológiai lábnyom számításával kapcsolatos ismeret átadás.
<i>Célcsoport</i>	▪ Lakosság ▪ Vállalkozók
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövidtáv – 2012-től folyamatosan
<i>Partnerek</i>	Füzesgyarmat Város Önkormányzata
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	Pályázati források

<i>Projekt neve</i>	Geotermikus energia, szélenergia alkalmazási lehetőségeinek vizsgálata
<i>Projekt célja</i>	A fosszilis energiahordozók helyett megújuló energiák alkalmazása, csökkentve ezzel a környezetterhelést, és hosszútávon az energiaköltségeket.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	▪ Közintézmények ▪ Iparterületek ▪ Lakóházak
<i> Javasolt ütemezés</i>	Megvalósíthatósági vizsgálat – középtáv; Létesítés - hosszútáv
<i>Partnerek</i>	▪ Füzesgyarmat Város Önkormányzata ▪ Non-profit szervezetek ▪ Vállalkozások
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	▪ Pályázati források ▪ Magántőke

<i>Projekt neve</i>	Támogatások, segélyezések energiahatékonysághoz kötötten
<i>Projekt célja</i>	Kedvezőbb feltételek biztosítása, ill. támogatás nyújtása azoknak, akik meghatározott típusú és meghatározott mennyiségben megújuló energiaforrásokat használnak, támogatás, vagy kedvezmények nyújtása azon lakosság számára, akik energiatakarékos eszközöket használnak (energiatakarékos izzó).
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
<i> Javasolt ütemezés</i>	Hosszútáv – 2030.
<i>Partnerek</i>	Füzesgyarmat Város Önkormányzata
<i>Megvalósítási keret</i>	Pályázati források

5.2.6. Zöldterületek védelme, fenntartása – növény és állatvilág fenntartása

Az intézkedés célja: a városi környezet javítása, a biológiai aktivitás és esztétikai érték növelése, a megfelelően kialakított városi zöldfelületi rendszer a lakosság jólétét szolgálja, javítja a városi klímát, jótékonyan befolyásolja a városképet.

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	Meglévő közparkok megújítása és új közparkok, közösségi terek kialakítása zöldterületeken, Sétálóutca kiépítése Kossuth utcán
<i>Projekt célja</i>	A lakosság számára rekreációs területként szolgáló rendezett közparkok kialakítása, ezáltal a Város összképének javítása, turistabaráttá tétele.
<i>Célcsoport</i>	▪ Lakosság ▪ Városba látogatók, turisták
<i>Érintett terület</i>	▪ Közparkok ▪ Játsszóterek
<i>Javasolt ütemezés</i>	Közép- vagy hosszútáv
<i>Partnerek</i>	Füzesgyarmat Város Önkormányzata
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	Pályázati források

<i>Projekt neve</i>	Szabványos játszótér kialakítása
<i>Projekt célja</i>	Új szabványos játszótér kialakítása a városközpontban lévő zöldterületeken, lakóövezetekben, lakóparkokba hozzájárulva a családbarát városképhez.
<i>Célcsoport</i>	▪ Lakosság ▪ Városba látogatók, turisták
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe.
<i>Javasolt ütemezés</i>	Középtáv
<i>Partnerek</i>	Füzesgyarmat Város Önkormányzata
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	▪ Pályázati forrás ▪ Saját forrás

5.2.7. Hulladékgazdálkodás

Az intézkedés célja: az országos, regionális és helyi hulladékgazdálkodási tervek prioritásainak érvényesítése, a megelőzés szempontú hulladékgazdálkodás kialakítása. Környezetbarát és „a szennyező fizet” elven alapuló rendszer kialakítása. A termelési és a lakossági hulladékcsökkentés ösztönzése. Lakossági veszélyes hulladékmennyiség csökkentése és szervezett begyűjtés megvalósítása.

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	Települési illegális hulladéklerakó helyek felszámolása, szelekciója
<i>Projekt célja</i>	A Város bel-és külterületén található illegális hulladéklerakó helyek felszámolása. Cél önkéntesek, illetve civil szervezetek és a városi közszolgáltató segítségével felmérni az illegális hulladéklerakó helyeket és közös összefogással megszüntetni.
<i>Célcsoport</i>	Illegális hulladéklerakó és hulladékleürítő helyek
<i>Érintett terület</i>	A Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Hosszútáv, folyamatos
<i>Partnerek</i>	Füzesgyarmat Város Önkormányzata
<i>Beruházási költség</i>	-
<i>Megvalósítási keret</i>	Saját forrás

<i>Projekt neve</i>	Házi komposztálás és esővíz-gazdálkodás ösztönzése, tájékoztató kampányok
<i>Projekt célja</i>	A családi házas ingatlanok esetén az ingatlantulajdonosok tájékoztatási és meggyőzése e tevékenységek előnyeiről mind közösségi szinten, mind háztartás szintjén. A drága és fenntarthatatlan zöldhulladék-szállítás helyett gazdálkodást, valamint az ingatlanon való ésszerű vízgazdálkodást ösztönözni.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság, intézménytulajdonosok
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	2015-től kezdődően
<i>Partnerek</i>	Füzesgyarmat Város Önkormányzata
<i>Beruházási költség</i>	500.000 – 1.000.000 Ft
<i>Megvalósítási keret</i>	Önerő

<i>Projekt neve</i>	Házi szennyvíztisztítás fejlesztése a közműves szennyvízcsatornával gazdaságosan el nem látható területeken
<i>Projekt célja</i>	A különböző előírások vagy terepviszonyok miatt közműves csatornával el nem látható területeken a szennyvíztisztítás és kezelés korszerűbb, fenntarthatóbb módjának elterjesztése, bevezetése
<i>Célcsoport</i>	▪ Lakosság, ingatlantulajdonosok
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	2015- től kezdődően.
<i>Partnerek</i>	Füzesgyarmat Város Önkormányzata
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	Ingyen
<i>Projekt neve</i>	Hulladékgyűjtő udvar(ok) kialakítása

<i>Projekt célja</i>	A hulladékok szelektív gyűjtésének elősegítésére, valamint a nem kívánatos gyűjtőszigetek megszüntetésére a Város több pontján célszerű hulladékgyűjtő udvarokat kialakítani.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Közép- és hosszútáv
<i>Partnerek</i>	▪ Füzesgyarmat Város Önkormányzata
<i>Beruházási költség</i>	Tervezéstől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	Pályázati lehetőségek és saját forrás

<i>Projekt neve</i>	Építési és bontási hulladékok hasznosítása
<i>Projekt célja</i>	A lakosság megfelelő tájékoztatásával el kell érni, hogy a Városban keletkező építési és bontási hulladékokat a hulladékkezelő telepre szállítsák, ne pedig illegális hulladéklerakások keletkezzenek belőlük a Város külterületein. Szükséges a hulladékszállítást végző vállalkozások rendszeres ellenőrzése. Ösztönözni szükséges az építési hulladékok újrahasznosítását pl. a városi utak, épületek felújítása során keletkező nem veszélyes bontási hulladékokból a szilárd burkolattal nem ellátott utak útalapját is elkészíthetik.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság, építési vállalkozók
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövidtáv, folyamatosan
<i>Partnerek</i>	▪ Füzesgyarmat Város Önkormányzata ▪ Helyi építési vállalkozók
<i>Beruházási költség</i>	-
<i>Megvalósítási keret</i>	Saját forrás

Projekt neve	Oktatás, szemléletformálás
Projekt célja	Fogyasztói magatartás befolyásolása: közterületi és önkormányzati médiában szereplő reklámok környezettudatos kezelése. Intézményi hulladékcsökkentő megoldások bevezetése. Alternatívák alkalmazása. Az önkormányzati oktatási és kulturális intézményi hálózaton keresztül lehetőség van a keletkező hulladékmennyiség csökkentését szolgáló, a helyi hulladékgazdálkodási tervben részletezett nevelési és szemléletformálási programok teljesítésére. Az Önkormányzat és a közszolgáltató közös hulladékgazdálkodási akciók megvalósítása: Iskolákban és óvodákban szelektív hulladékgyűjtést népszerűsítő oktatóprogram, A szelektív hulladékgyűjtést népszerűsítő Hulladékért virágot akció, Karácsonyfagyűjtő akció, Általános iskolások számára vetélkedősorozat szervezése a szelektív hulladékgyűjtés témakörében, A környezetvédelmi világnap alkalmából egy napos szelektív hulladékgyűjtést szorgalmazó akció
Célcsoport	Lakosság
Érintett terület	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
Javasolt ütemezés	Folyamatos
Partnerek	- Füzesgyarmat Város Önkormányzata - Civil szervezetek
Beruházási költség	Beruházás méretétől függően
Megvalósítási keret	Pályázati forrás, önerő

5.3.A Fenntarthatósági Program gazdasági célkitűzései és feladatai

Gazdasági prioritások

Jelentős mértékben támaszkodik az emberi munkaerőre, a megújuló energiaforrásokra, erőforrásokra és a nemzetgazdaság egésze szempontjából optimális gazdasági formációkra.

Nemzetközi együttműködés az Önkormányzat és az önkormányzati intézmények hatékony működéséhez szükséges gazdasági feltételek megteremtése,

- ipar fejlesztése,
- mezőgazdaság fejlesztése,
- gazdasági szektor (kereskedelem, szolgáltatás) fejlesztése,
- vendéglátás, idegenforgalom, turizmus fellendítése.

Gazdasági hatások:

- infrastruktúra javul,
- közösségi közlekedés javul,
- megközelíthetőség javul,
- vállalkozások száma nő,
- beruházások száma nő,
- turizmus, idegenforgalom fellendülése,
- megújuló- és energiatakarékos energiaforrásokra való áttérések,

- foglalkoztatás, munkaerőpiac helyzete javul.

5.3.1. Az Önkormányzat és az önkormányzati intézmények hatékony működéséhez szükséges gazdasági feltételek megteremtése

Az intézkedés célja: avárosi kötelező és a vállalt feladatok ellátása az önkormányzat feladata, így az intézkedés célja a városi önkormányzati feladatok ellátásához szükséges tőke előteremtése, biztosítása, biztosítva ezzel a lakosság megfelelő életminőségét és elősegítve a Város és az ott található intézmények fejlődését

PROJEKTEK:

Projekt neve	Önkormányzati bevételek növelése
Projekt célja	A bevételek és kiadások egyensúlyának megteremtése, a költségvetési arányok jelenlegi helyzetének felmérése, a közpénzek gazdaságos és hatékony elosztása, a bevételek növelése pályázatok és vissza nem térítendő támogatások révén.
Célcsoport	Füzesgyarmat Város Önkormányzata
Javasolt ütemezés	Folyamatosan
Partnerek	Füzesgyarmat Város Önkormányzata
Megvalósítási keret	Projekttől függ
Megvalósítási keret	▪ Pályázati források ▪ Adók, egyéb támogatások

Projekt neve	Hatékony intézményi struktúra kialakítása
Projekt célja	Városi intézményekben optimálisan kialakítható munkakörök meghatározása, tényleges igényeknek megfelelő feladatmegoldások alkalmazása, intézmények személyi állományának, az optimális létszámszükségletnek biztosítása a kialakított munkakörök és foglalkoztatottság alapján. Szervezetek közötti együttműködés hatékonyságának növelése.
Célcsoport	Füzesgyarmat Város Önkormányzata
Érintett terület	Városi Intézmények
Javasolt ütemezés	Folyamatosan
Partnerek	▪ Intézmények ▪ Füzesgyarmat Város Önkormányzata
Beruházási költség	-
Megvalósítási keret	▪ Pályázati források ▪ Saját forrás

<i>Projekt neve</i>	Pályázatokkal kapcsolatos monitoring
<i>Projekt célja</i>	Pályázatok horizontális (esélyegyenlőségi és környezeti fenntarthatósági) vállalásaihoz kapcsolódó monitoring rendszer kialakítása, működtetése a Polgármesteri Hivatalban.
<i>Célcsoport</i>	Füzesgyarmat Város Önkormányzata
<i>Érintett terület</i>	Polgármesteri Hivatal
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan
<i>Partnerek</i>	-
<i>Beruházási költség</i>	-
<i>Megvalósítási keret</i>	-

5.3.2. Ipar fejlesztése

Az intézkedés célja: Füzesgyarmat Városában olyan ipari termelő egységek letelepedésének elősegítése, melyek alacsony környezeti terhelés mellett nagy hozzáadott értékű termékeket állítanak elő. Az ipar fejlesztésének további célja a Városban képzett szakemberek számára helyi munkalehetőség biztosítása.

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	Befektetési projekt-portfólió összeállítása, népszerűsítése
<i>Projekt célja</i>	A Városban található befektetési lehetőségek feltérképezése, népszerűsítése által sikeres magánberuházások generálása, Füzesgyarmat-i munkahelyek létrehozása érdekében.
<i>Célcsoport</i>	Potenciális befektetők
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	2012-től folyamatosan, hosszútávra
<i>Partnerek</i>	- Füzesgyarmat Város Önkormányzata - Nemzetgazdasági Minisztérium
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	Saját forrás, Pályázati forrás, EU támogatás

<i>Projekt neve</i>	Helyi vállalkozás-támogatási program kidolgozása és működtetése
<i>Projekt célja</i>	A Városban beruházni kívánó vállalkozások megtelepedésének elősegítése, ügyintézésének előmozdítása, ezáltal sikeres magánberuházások generálása, Füzesgyarmat-i munkahelyek létrehozása érdekében.
<i>Célcsoport</i>	Potenciális befektetők
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	2015-től folyamatosan, hosszútávra
<i>Partnerek</i>	- Füzesgyarmat Város Önkormányzata - Nemzetgazdasági Minisztérium
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	Saját forrás, Pályázati forrás, EU támogatás

<i>Projekt neve</i>	Szakképzett munkaerőt foglalkoztató vállalatok letelepedésének kiemelt támogatása
<i>Projekt célja</i>	Füzesgyarmat Városában rendelkezésre álló szakképzett munkaerő részére helyi munkahelyek létrehozásának segítése, mely nagyban csökkentené a helyi lakosság fővárosi munkahelyre való utazásának időigényét.
<i>Célcsoport</i>	Munkavállalók
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Közép- és hosszútáv
<i>Partnerek</i>	- Termelők - Vállalkozók
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	- Pályázati források - Magántőke

<i>Projekt neve</i>	Nagy hozzáadott értékű termékeket előállító vállalatok letelepedésének kiemelt támogatása
<i>Projekt célja</i>	A hozzáadott érték növelésének (minőségi alapanyagok, hagyományokra építkező termelés, szaktudás, hatékonyság, optimális termékösszetétel) eredményeképp nő az előállított termékek jövedelmezősége.
<i>Célcsoport</i>	- Vállalkozók - Termelők - Szolgáltatók
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Közép- és hosszútáv
<i>Partnerek</i>	- Termelők - Vállalkozók
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	Pályázati források; Magántőke

Projekt neve	Környezetbarát technológiák alkalmazása
Projekt célja	A környezetbarát technológiák olyan megoldásokat biztosítanak, amelyek révén csökkenthető a nyersanyagigény, visszaszorítható az energia-felhasználás és a károsanyag kibocsátás, valamint minimalizálhatók a hulladékártalmatlanítási problémák. Tehát csökkenek a környezetet ért károk, terhelések, hosszú távon elősegítve a fenntartható fejlődést.
Célcsoport	- Vállalkozók - Termelők
Érintett terület	- Füzesgyarmat Város közigazgatási területe - Vállalkozások
Javasolt ütemezés	Folyamatos
Partnerek	Vállalkozások
Beruházási költség	Projektmérettől függően
Megvalósítási keret	- Pályázati források - Magántőke

Projekt neve	Megújuló energiákra alapozott ipar telepítése
Projekt célja	Olyan ipari üzemek letelepedésének kiemelt támogatása, melyek a megújuló energiát hasznosító berendezéseket állítanak elő (pl. napkollektor, széltubina...)
Célcsoport	- Vállalkozók - Termelők
Érintett terület	- Füzesgyarmat Város közigazgatási területe - Iparterület
Javasolt ütemezés	Közép- és hosszútáv
Partnerek	- Befektetők - Önkormányzat
Beruházási költség	Projektmérettől függően
Megvalósítási keret	- Pályázati források - Magántőke

5.3.3. Mezőgazdaság fejlesztése

Az intézkedés célja: Az erőforrásokkal kíméletesen gazdálkodó, hatékony és fenntartható mezőgazdaság kialakítása, mely megélhetési forrást biztosít és segít fenntartani a természeti, környezeti értékeket.

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	Biotermékek előállítása – biotermesztés, biotermelés
<i>Projekt célja</i>	Káros szermaradványoktól mentes, kiváló minőségű élelmiszer előállítása.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság – mint vásárló.
<i>Érintett terület</i>	Biotermelésre bejelentett területek.
<i> Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan.
<i>Partnerek</i>	Gazdálkodók
<i>Beruházási költség</i>	A biotermelés magasabb költségeket eredményez a szigorított termelési feltételek következtében, azonban mégis tisztességesebb jövedelemre tesznek szert, termékeikkel (túlvegyszerezett, érésgyorsítóval kezelt) nem verik át a vásárlókat.
<i>Megvalósítási keret</i>	Pályázati források

<i>Projekt neve</i>	Vegyszermentes háztáji termékek előállítása
<i>Projekt célja</i>	Háztáji keretek között, műtrágyák és növényvédőszeres felhasználása nélkül előállított, biztonságosan fogyasztható élelmiszerek termelése.
<i>Célcsoport</i>	Társadalom – mint hatásviselő.
<i>Érintett terület</i>	Gazdálkodók földterületei.
<i> Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan.
<i>Partnerek</i>	Gazdálkodók
<i>Beruházási költség</i>	▪ Termelői költség ▪ Vetőmag költség
<i>Megvalósítási keret</i>	Saját forrás

<i>Projekt neve</i>	Termelői Értékesítési Szövetkezet létrejöttének elősegítése
<i>Projekt célja</i>	A Füzesgyarmat –i mezőgazdasági termelők piacra jutásának segítése, piaci pozícióinak javítása, a város mezőgazdaság jövedelemtermelő potenciáljának növelése
<i>Célcsoport</i>	Helyi mezőgazdasági vállalkozások
<i>Érintett terület</i>	Helyi termelők
<i> Javasolt ütemezés</i>	2015-től.
<i>Partnerek</i>	Gazdálkodók
<i>Beruházási költség</i>	-
<i>Megvalósítási keret</i>	Pályázati források

<i>Projekt neve</i>	Helyi kistermelők piaca
<i>Projekt célja</i>	A helyi kistermelők helyi lakóknak való értékesítésének megteremtése
<i>Célcsoport</i>	Lakosság – mint vásárló, kistermelők – mint értékesítők
<i>Érintett terület</i>	Piaci árusok, kistermelők
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan.
<i>Partnerek</i>	Gazdálkodók
<i>Beruházási költség</i>	-
<i>Megvalósítási keret</i>	Saját területek felhasználásával, az érintett termelők bevonásával

5.3.4. Gazdasági szektor (kereskedelem, szolgáltatás) fejlesztése

Az intézkedés célja: A gazdaság fejlesztésekor nem kerülhetnek háttérbe a környezetvédelmi szempontok és a környezettudatos magatartás. A gazdaság dinamikus fejlesztéséhez, a beruházások, a tőke Városba vonzásához szükség van a gazdasági kockázatok csökkentésére.

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	Marketingstratégia kidolgozása
<i>Projekt célja</i>	Megfelelő marketingstratégia kidolgozásával, a célcsoportok, arculati elemek, reklámanyagok meghatározásával az értékesítési lehetőségek javulnak, a piaci pozíció megszilárdul.
<i>Célcsoport</i>	Vállalkozók
<i>Érintett terület</i>	▪ Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Közép- és hosszútáv
<i>Partnerek</i>	▪ Füzesgyarmat Város Önkormányzata ▪ Kistérségi társulás ▪ Vállalkozások
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	▪ Pályázati források ▪ Magántőke

<i>Projekt neve</i>	Önkormányzati támogatás és koordináció a gazdaságfejlesztési / munkahelyteremtő folyamatokban
<i>Projekt célja</i>	Kedvező feltételek biztosítása a gazdasági fejlesztések támogatásához.
<i>Célcsoport</i>	▪ Lakosság ▪ Vállalkozók
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan
<i>Partnerek</i>	Füzesgyarmat Város Önkormányzata
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	▪ Pályázati források ▪ Saját forrás ▪ Magántőke

<i>Projekt neve</i>	Fórumok, kiállítások szervezése a helyi vállalkozások számára
<i>Projekt célja</i>	Információs szolgáltatás és gyűjtés, kapcsolati tőke kiépítésének céljából tájékoztató előadások, fórumok, kiállítások szervezése.
<i>Célcsoport</i>	Vállalkozók
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Közép- és hosszútáv
<i>Partnerek</i>	▪ Füzesgyarmat Város Önkormányzata ▪ Meghívott előadók
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	Pályázati források

<i>Projekt neve</i>	Mikro-, kis- és középvállalkozások támogatása
<i>Projekt célja</i>	Vállalkozások technológiai, infrastrukturális és ingatlan jellegű fejlesztéseinek támogatása, együttműködésének és piacra jutásának segítése, javítva ezzel munkahelyteremtő képességüket és jövedelmezőségüket.
<i>Célcsoport</i>	Mikro-, kis- és középvállalkozások
<i>Érintett terület</i>	Füzesgyarmat Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan
<i>Partnerek</i>	▪ Önkormányzat ▪ Állami szervek ▪ Mikro-, kis- és középvállalkozások
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	▪ Pályázati források ▪ Magántőke

Projekt neve	Környezetbarát technológiák alkalmazása
Projekt célja	A környezetbarát technológiák olyan megoldásokat biztosítanak, amelyek révén csökkenthető a nyersanyagigény, visszaszorítható az energiafelhasználás és a károsanyag kibocsátás, valamint minimalizálhatók a hulladékártalmatlanítási problémák. Tehát csökkenek a környezetet ért károk, terhelések, hosszú távon elősegítve a fenntartható fejlődést.
Célcsoport	- Vállalkozók - Termelők
Érintett terület	- Füzesgyarmat Város közigazgatási területe - Vállalkozások
Javasolt ütemezés	Közép- és hosszútáv
Partnerek	Vállalkozások
Beruházási költség	Projektmérettől függően
Megvalósítási keret	- Pályázati források - Magántőke

5.3.5. Vendéglátás, idegenforgalom, turizmus fellendítése

Az intézkedés célja: alternatív jövedelemforrás teremtése.

PROJEKTEK:

Projekt neve	Szálláshelyek és vendéglátóhelyek számának bővítése
Projekt célja	Vendéglátóhelyek, éttermek, szállodák, panziók, hotelek, camping és magánszálláshelyek létrehozása, fejlesztése.
Célcsoport	- Füzesgyarmat Város Önkormányzata - Családok - Kisebbségi csoportok - Befektetők
Érintett terület	- Füzesgyarmat Város közigazgatási területe - Magántulajdonban lévő telkek, épületek
Javasolt ütemezés	Közép- és hosszútáv
Partnerek	- Füzesgyarmat Város Önkormányzata - Befektetők - Utazási irodák
Beruházási költség	Projektmérettől függően
Megvalósítási keret	- Pályázati források - Magántőke

<i>Projekt neve</i>	Komplex turisztikai tájékoztatórendszer kialakítása
<i>Projekt célja</i>	Tájékoztatás szórólapokon, kiadványokon és az internet segítségével, a tájékozódás, egységes arculat kialakítása, internetes honlap készítése, korszerűsítése.
<i>Célcsoport</i>	Füzesgyarmat Városába látogató turisták
<i>Érintett terület</i>	▪ Meglévő utazási irodák, ▪ Közintézmények ▪ Város forgalmasabb pontjai, útkereszteződései – táblák kihelyezése ▪ Sajtó ▪ Internet
<i>Javasolt ütemezés</i>	Középtáv
<i>Partnerek</i>	Füzesgyarmat Város Önkormányzata
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	▪ Pályázati források ▪ Befektetők

<i>Projekt neve</i>	Gyógyvíz felhasználása és a kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése
<i>Projekt célja</i>	A Város természeti értékének számító gyógy termálvíz turisztikai forgalmának növelése. Kastélypark Fürdő fejlesztése (pl. élmény komplexum) és további önkormányzati szálláshelyek létrehozása
<i>Célcsoport</i>	Lakosság, Füzesgyarmat Városába látogató turisták
<i>Érintett terület</i>	▪ Utazási irodák ▪ Önkormányzat ▪ Befektetők
<i>Javasolt ütemezés</i>	Középtáv
<i>Partnerek</i>	Füzesgyarmat Város Önkormányzata, befektetők
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	▪ Pályázati források ▪ Befektetők

<i>Projekt neve</i>	Lovas turizmus fejlesztése
<i>Projekt célja</i>	Város külterületén, esetleg látványosságaihoz vezető lovas ösvény kijelölése.
<i>Célcsoport</i>	Füzesgyarmat Városába látogató turisták, lakosság
<i>Érintett terület</i>	▪ Füzesgyarmat közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Középtáv
<i>Partnerek</i>	Füzesgyarmat Város Önkormányzata, befektetők
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	▪ Pályázati források ▪ Befektetők

<i>Projekt neve</i>	Sport turizmus fejlesztése
<i>Projekt célja</i>	A Város külterületén, mezőgazdasági művelésre alkalmatlan területen Kalandpark és sportpályák (tenisz, golf) kialakításának lehetősége. A Sárréti túraútvonalakhoz igazodva helyi túraútvonalak megtervezése
<i>Célcsoport</i>	Füzesgyarmat Városába látogató turisták, lakosság
<i>Érintett terület</i>	▪ Füzesgyarmat közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Középtáv
<i>Partnerek</i>	Füzesgyarmat Város Önkormányzata, sportegyesület, befektetők
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	▪ Pályázati források ▪ Befektetők

6. MONITORING JAVASLAT

A monitoring célja

A partnerkapcsolatok és programok beindítása, működtetése. A terv végrehajtása közben adatgyűjtés a folyó tevékenységekről, a szolgáltatásokban és a rendszerekben bekövetkezett változásokról.

- Az erőforrásigények és források meghatározása.
- Kivitelezési ütemterv.
- Az önkormányzati költségvetés és az akcióterv közötti „híd” megteremtése.
- A programok kivitelezése.
- A tevékenységek és eredmények dokumentálása.
- A sikerek és problémák felismerése, jelentéskészítés.

A visszacsatolás és értékelés célja

Az előrehaladás és teljesítmény hagyományos értékelése célközpontú mutatók segítségével. A szolgáltatók és felhasználók tájékoztatása az eredményekről. A konzultáció, felülvizsgálat és/vagy tervezési folyamat megismétlése meghatározott küszöböknel.

- Értékelő csoportok létrehozása.
- Értékelés időbeosztásának meghatározása.
- Célokra alapuló mutatók kidolgozása.
- A jelentés kereteinek definiálása.
- Értékelés elvégzése.
- A partnerek tájékoztatása az értékelés eredményeiről.

Cselekvési terv

1. Fenntarthatósági megbízott és monitoring csoportok kijelölése

A fenntarthatósági tervben leírtakkal, valamint a Város környezeti fenntartásával kapcsolatos feladatok koordinálására, a fenti tervben leírt feladatok betartásának figyelemmel kísérésére, a fenntarthatósági terv felülvizsgálatához szükséges lakossági véleménygyűjtéshez fenntarthatósági megbízott kijelölése szükséges.

2. Fenntarthatósági terv felülvizsgálata

Jelen Környezeti Fenntarthatósági Terv felülvizsgálatát évente 1 alkalommal felül kell vizsgálni, a fenntarthatósági megbízott által begyűjtött lakossági és intézményi vélemények figyelembe vételével, ennek megfelelően a szükséges módosításokat el kell végezni.

3. Tudatformálás, konzultációk, gyűlések tartása

Évente két alkalommal – tavasszal és ősszel – konzultáció szervezése a környezeti fenntarthatósági tervben foglaltak megvalósításáról, valamint az elhangzott vélemények, ajánlatok kiértékelése és a fenntarthatósági terv ennek alapján történő felülvizsgálata.

Monitoring rendszer szereplői

Polgármester

Alpolgármester

Bizottsági elnökök

- Szociális és Humánügyek Bizottság
- Gazdálkodási és Ellenőrzési Bizottság
- Településfejlesztési, Közbeszerzési és Turisztikai Bizottság

Az Önkormányzat által fenntartott oktatási Intézmények vezetői

- Kossuth Lajos Általános és Alapfokú Művészeti Iskola, Napközi Otthonos Óvoda Egységes Pedagógiai Szakszolgálat

Az önkormányzat által fenntartott óvodák vezetői

- Kossuth Lajos Általános és Alapfokú Művészeti Iskola, Napközi Otthonos Óvoda Egységes Pedagógiai Szakszolgálat

Az önkormányzat által fenntartott közintézmények vezetői

- Hegyesi János Városi Könyvtár és Közművelődési Intézmény
- Egészségügyi Központ

Társulások

- Füzesgyarmati Víziközmű Társulat
- Szeghalmi Többcélú Kistérségi Társulás

Közműszolgáltatók

- Hulladékgazdálkodás: Békés-Manifest Közszolgáltató Kht.....
- Víz-, és csatornaszolgáltató: Békés Megyei Vízművek Zrt.....
- Gázosztálytató: GDF-SUEZ Energia Magyarország Zrt.....
- Áramszolgáltató: .E-ON Tiszántúli Áramhálózati Zrt.
- Polgármesteri hivatal munkatársai
- Jegyző
- Aljegyző
- Pénzügyi Irodavezető
- Szociális Csoport vezetője
- Műszaki csoport vezetője
- Városmenedzser
- egyéb (civil szervezetek, helyi közösségek)

A fenti irodavezetőkkel, illetve csoportvezetővel történt egyeztetések alapján a monitoring csoportban – az LA21-ben – az irodavezetők kerülnek megjelölésre, akik, adott esetben kijelölik az adott iroda azon munkatársát vagy munkatársait, akik a konkrét monitoring feladatot ellájtják.

Indikátorok

A Local Agenda 21 program keretén belül szükség van az előrehaladás, a bekövetkezett változások, a teljesítmény értékelésére. Az egyes részek előrehaladásának méréséhez olyan mutatószámok (INDIKÁTOROK) szükségesek, amelyek segítségével értékelhetők a bekövetkezett változások. Az indikátorok a környezeti, társadalmi-, gazdasági folyamatok elemzéséhez, teljesítményértékeléshez nyújtanak segítséget és az információkat közérthető formában juttatják el a célszemélyekhez. Hozzájárulnak a társadalom szereplőinek tudatossága és viselkedése közötti eltérés csökkentésére, segítik a döntési folyamatok koordinációját - mindezt a fenntarthatóság alapelvének érvényesülése érdekében.

Az indikátorok meghatározásánál jól mérhető, a KSH adatbázisában és a helyzetelemzés fejezeteiben is szereplő és alkalmazott statisztikai paramétereket választottunk, melyeket táblázatos formában foglaltunk össze. Ezen fenntarthatósági pillérenként készített táblázatok évenkénti kitöltésével és kiértékelésével hosszú távon is nyomon követhetők az időközben bekövetkezett változások, folyamatok.

Fontos hangsúlyozni, hogy az egyes indikátorok nem elsősorban egy-egy állapot leírására törekednek, hanem a LA21 előrehaladásával, megvalósulásával kapcsolatos változásokat mutatják be, és alkalmasak a közösségi teljesítmény mérésére, vagy akár az országos, ill. nemzetközi trendekkel való összehasonlításra.

A meghatározott célkitűzések megvalósulásának nyomon követése elsősorban az Önkormányzat feladatkörébe tartozik. Továbbá biztosítani kell a szolgáltatók, a lakosság tájékoztatását az eredményekről és a bekövetkezett változásokról.

Az indikátorok összegyűjtése pillérenként és célonként más-más intézmény feladata. Az oktatással kapcsolatos indikátorok és adatok összegyűjtése az oktatási intézmények feladata, melyből éves adatszolgáltatást kell adjon az Önkormányzat részére. A demográfiai adatok összegyűjtéséért az Önkormányzat illetékes osztálya a felelős. Az infrastruktúra adatait a szolgáltatók kötelessége szolgáltatni. A hulladékgazdálkodással kapcsolatos információkat a közszolgáltatóknak kell összegyűjteni adott évre vonatkozóan. Az egészségügyi, szociális és közbiztonsággal kapcsolatos indikátorok összegyűjtése szintén az Önkormányzat feladata segítséget kérve az érintett intézmények vezetőitől. A gazdasági pillérrel kapcsolatos összes adat összegyűjtése, kiértékelése az Önkormányzat feladata, csakúgy, mint a kitűzött célok megfogalmazása. A kulturális adatok szolgáltatásáért a Város kulturális intézményei a felelősek.

Az indikátorok összegyűjtésére segítségül szolgálnak az alább látható táblázatok, amelyeket 3 részre tagoltunk:

- Társadalmi pillér
- Gazdasági pillér
- Környezeti pillér

TÁRSADALMI PILLÉR

Részcélok	Indikátorok	2015	2016	2017	2018
Általános adatok	állandó népesség száma (fő)				
	elváándorlások száma (eset)				
	Odavándorlások száma (eset)				
Egészségügyi helyzet fejlesztése	Működő háziorvosok száma (fő)				
	Működő házi gyermekorvosok száma (fő)				
	A háziorvosok által ellátott szolgálatok száma (szolgálat)				
	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (szolgálat)				
	A háziorvosi ellátásban a megjelentek és a meglátogatottak száma összesen (eset)				
	A házi gyermekorvosi ellátásban a rendelésen megjelentek száma (eset)				
	A házi gyermekorvosi ellátásban a látogatások száma összesen (eset)				
	A háziorvosi ellátásban a rendelésen megjelentek száma (eset)				
	A háziorvosi ellátásban a lakáson történt beteglátogatás (eset)				
	Megjelenési esetek száma a járóbeteg szakellátásban (székhely szerinti adat (eset)				
	Beavatkozások száma a járóbeteg szakellátásban (székhely szerinti adatok) (db)				
	Gyógyszertárak száma (humán) (db)				
Szociális helyzet fejlesztése	Nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)				
	Éven túl nyilvántartott álláskeresők száma				
	Járadék típusú ellátásban részesülők				
	Segély típusú ellátásban részesülők				
	Rendszeres szociális segélyben részesülők				
	Munkavállaló korú népesség				
	Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya				

Oktatás, képzés fejlesztése	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (fő)				
	Az általános iskolai osztályok száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (db)				
	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (fő)				
	A napközis tanulók száma a nappali oktatásban az általános iskolákban (iskolaotthonos tanulókkal együtt) (fő)				
	Általános iskolai főállású pedagógusok száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (fő)				
	Naponta bejáró általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (fő)				
	Számítógépek száma az általános iskolai feladat ellátási helyeken (db)				
	Középiskolai osztályok száma a nappali oktatásban (db)				
	Középiskolai tanulók száma a nappali oktatásban (a hat-, nyolc évfolyamos gimnáziumok megfelelő évfolyamaival együtt) (fő)				
	Gimnáziumi tanulók száma a nappali oktatásban (a hat-, nyolc évfolyamos gimnáziumok megfelelő évfolyamaival együtt) (fő)				
	Szakközépiskolai tanulók száma a nappali oktatásban (szakmai képzéssel együtt) (fő)				
	Középiskolai főállású pedagógusok száma (fő)				
	Szakiskolai és speciális szakiskolai osztályok száma a nappali oktatásban (db)				
	Szakiskolai és speciális szakiskolai tanulók száma a nappali oktatásban (fő)				
	Főállású pedagógusok száma a szakiskolákban és a speciális szakiskolában (fő)				
	Nemzetiségi, etnikai oktatásban tanulók száma a nappali oktatásban, a középiskolában (fő)				
Közbiztonság fejlesztése	Településőrök száma (fő)				
	Bűncselekmények száma (db)				

Kulturális élet fellendítése	A települési könyvtárak beiratkozott olvasóinak száma (fő)				
	Múzeumi kiállítások száma (db)				
	Múzeumi látogatók száma (fő)				
	Rendszeres művelődési foglalkozások száma (db)				
	Rendszeres művelődési formákban résztvevők száma (fő)				
	Kulturális rendezvények száma (db)				
	Kulturális rendezvényeken résztvevők száma (fő)				
	Alkotó művelődési közösségek száma (db)				
	Alkotó művelődési közösségek tagjainak száma (fő)				

GAZDASÁGI PILLÉR

Részcélok	Indikátorok	2015	2016	2017	2018
Nemzetközi együttműködés	Pályázati lehetőségek				
Az Önkormányzat és az önkormányzati intézmények hatékony működéséhez szükséges gazdasági feltételek megteremtése	önkormányzati bevételek összesen (Ft)				
	önkormányzati kiadások összesen (Ft)				
	adóbevételek (Ft)				
	összes felvett támogatás (Ft)				
	összes elnyert pályázati forrás (Ft)				
	összes kifizetett pályázati önerő (Ft)				
Mezőgazdaság fejlesztése	összes mezőgazdasági használatú földterület (ha)				
	egyéni gazdaságok száma (db)				
	kistermelői gazdaságok száma (db)				
	mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek száma (db)				
	biotermesztés alatt álló földterület (ha)				
Gazdasági szektor (kereskedelem, szolgáltatás) fejlesztése	ipari szektorban foglalkoztatottak száma (fő)				
	ipartelepek száma (db)				
	bejegyzett vállalkozások száma (db)				
	környezetbarát technológiák alkalmazása (%)				
Vendéglátás, idegenforgalom, turizmus fellendítése	szálláshelyek száma (db)				
	összes szállásférőhelyek száma (db)				
	vendégéjszakák száma az összes szálláshelyen (vendégéjszaka)				
	külföldiek által eltöltött vendégéjszakák száma az összes szálláshelyen (vendégéjszaka)				
	vendéglátóhelyek száma (db)				
	turisztikai információs pontok, irodák száma (db)				

KÖRNYEZETI PILLÉR

<i>Részcélok</i>	<i>Indikátorok</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>
Környezeti elemek és rendszerek állapotának javítása, védelme	összes elszállított települési szilárd hulladék mennyisége (t)				
	a lakosságtól szelektív hulladékgyűjtésben elszállított települési szilárd hulladék mennyisége (t)				
	komposztáló háztartások száma (db)				
	biohulladék mennyisége (t)				
	helyi védettség alatt álló területek (m ²)				
	helyi védettségű épített objektumok száma (db)				
	felújításra szoruló középületek száma (db)				
A lakókörnyezet védelme a káros emisszió kibocsátásoktól (levegő, zaj)	zajszennyezés mértéke (dB)				
	szén-dioxid (CO ₂) koncentráció (ppm)				
Infrastrukturális helyzet javítása, fejlesztése	Lakásállomány (db)				
	Közüzemi ivóvízvezeték-hálózat hossza (km)				
	Közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)				
	Közüzemi szennyvízcsatorna-hálózat hossza (km)				
	Közüzemi szennyvízcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)				
	Villamosenergia-fogyasztók száma (db)				
	Az összes gázcsőhálózat hossza (km)				
	Összes gázfogyasztók száma (db)				
	Távfűtésbe bekapcsolt lakások száma (db)				
	Melegvízhálózatba bekapcsolt lakások száma (db)				
	Rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások száma (db)				
	Önkormányzati kiépített út és köztér hossza (km)				
	Állami közutak hossza (km)				
	Összes szolgáltatott víz mennyisége (1000 m ³)				
	Szolgáltatott összes villamosenergia mennyisége (1000 kWh)				
	Az összes szolgáltatott vezetékes gáz mennyisége (átszámítás nélkül) (1000 m ³)				
	Összes elszállított települési szilárd hulladék (tonna)				
	Összes elvezetett szennyvíz mennyisége (1000 m ³)				

Energiafelhasználás hatékony és megújuló lehetőségeinek kihasználása	fenntartható energiahasználat témájú előadások résztvevőinek száma (fő)				
	megújuló energiaforrást alkalmazó középületek száma (db)				
	megújuló energiaforrást alkalmazó háztartások száma (db)				
	egy főre jutó összes energiafogyasztás (fő/MJ)				
Zöldterületek védelme, fenntartása – növény és állatvilág fenntartása	erdő művelési ág aránya a területhasználatban (%)				
	biológiai aktivitás mértéke (%)				
	összes zöldterület a településszerkezetben (m ²)				
	egy főre jutó zöldterület (fő/m ²)				
	szabványos játszóterek száma (db)				
	a zöldfelületek fenntartásra szánt költség (Ft/ha)				

7. MEGVALÓSÍTÁS

A város fejlesztése, versenyképességének növelése csak akkor lehet hosszú távon eredményes és fenntartható, ha széles társadalmi bázison nyugszik, minél több ember vesz részt a javak környezetkímélő előállításában, és élvezzi azok előnyeit.

Alapvető fontosságú, hogy a Füzesgyarmat Fenntartható Fejlődésének Programjában szereplő célok eléréséhez vezető úton a társadalmi szereplők folyamatosan tisztában legyenek azzal, hogy milyen célért milyen befektetéseket és erőfeszítéseket kell megtenni. A célok elérése ugyanakkor – egyes esetekben a konfliktust is vállaló – reformok, és a helyi társadalom minden tagjának tudatos tevékenysége által mehet végbe.

A Fenntartható Fejlődés Program meghatározza a fenntartható fejlődés elérésének folyamatát, szervezeti hátterét és eszközeit. A fenntarthatóság felé való elmozdulás csak egységes rendszerszemlélet alapján képzelhető el. E szemlélet alapján – folyamatosan (kétévente) felülvizsgálva és szükség esetén megújítva a program tartalmát – meghatározhatók azok a követelmények, megoldási módok, amelyek biztosítják az egyes intézkedések összhangját, kapcsolódásait és hatásosságát.

7.1. Az önkormányzat szerepe a helyi fenntarthatóság megvalósításában

A Fenntartható Fejlődés Program megvalósításához az önkormányzat részéről olyan politikai kultúra megteremtése szükséges, mely:

- párbeszédet folytat a jövőképről, a fejlődés lehetséges irányairól, a közösség jövőjének értékeiről és alapvető döntéseiről,
- a párbeszédbe bevonja a társadalom minden csoportját,
- az általános megegyezés (konszenzus) elven alapszik.

Az önkormányzatnak a program megvalósításában kapott központi szerepét a következő jellemzők indokolják:

- Az önkormányzat a helyi közösséghez „közel van”, így érzékenyebb a helyi problémákra (szubszidiaritás elve)
- Kiterjedt szolgáltató-rendszer működtetője
- Az erőforrások egyik jelentős felhasználója. A legtöbb közösségben az önkormányzat számottevő munkáltató és erőforrás-felhasználó, ezért a fenntarthatósági célok megvalósítása
- A piacot befolyásoló erő. Mint az áruk és szolgáltatások egyik legnagyobb fogyasztója helyi szinten, az önkormányzat jelentős befolyást gyakorolhat beszállítóira.
- Példakép más szervezetek számára. A környezetmenedzsment javuló gyakorlatával kapcsolatban szükség van a megfelelően tanulmányozott és jól dokumentált példákra
- Az önkormányzat saját tapasztalatainak továbbadása ösztönzőleg hathat mások számára. A legnehezebb feladat az, hogy a magasabb szintű környezeti teljesítményt egy szervezet integráns részévé tegyék, ezért az ezen a téren elért sikerek továbbadása felbecsülhetetlen értékkel bír és ritkán követel nagy tőkebefektetést.
- Információsztolgáltató. Egyre több helyen felismerik, hogy az információ könnyű elérésének lehetővé tétele nagyban támogatja a helyi közösséget.
- Támogató. Az önkormányzat kezében számos eszköz van arra, hogy stratégiai keretet biztosítson a polgárok személyes környezeti teljesítményének javításához. Sőt, számos nagy szervezet hagyatkozhat meg a központi gondoskodásra: tömegközlekedés, hulladékfeldolgozás, oktatás stb.
- Hálózatműködtető. Amennyiben egy közösség teljes erőforrásbázisát mozgósítani akarjuk, akkor az üzleti, a társadalmi és az állami szektor erőit egyesíteni kell és ebben fontos szerepe van a helyi önkormányzatnak. Képesnek kell lennie arra, hogy az együttműködések és társulások

különböző formáin keresztül bevonja az említett csoportokat a folyamatba, ezzel biztosítva a nagyobb fenntarthatóságot.

- Lobbizó és az általános megegyezést segítő fél. Az önkormányzat szócsőként is kell, hogy működjön, ami eljuttatja a közösség céljait és törekvéseit régiós, nemzeti és nemzetközi szintre.

7.2. A fenntartható fejlődés érvényesítésének lépései

A.) Partnerségi kapcsolatok kiépítése

Szervezeti struktúra kialakítása, a szolgáltatások nyújtói és felhasználói a közös tervezésről partnerségi megállapodásokat kötnek.

- Lehetséges partnerek azonosítása.
- A partnerkapcsolatok céljainak és feladatainak meghatározása.
- A tervezés területének meghatározása.
- A tervezésre létrejött partnerkapcsolatok hatáskörének körülírása.
- A partnerkapcsolat-tervezés szervezeti kereteinek létrehozása.

B.) Közösségközpontú problémaelemzés

1. Közösségi prioritások kijelölése.

A szolgáltatási igények és problémák felfedése és rangsorolása közösségi konzultációkon keresztül.

- Célközösségek” definiálása.
- Konzultáció módszerének kiválasztása.
- A közösségi ügyek felismerésének elősegítése.
- Az ügyek konkretizálásának elősegítése: a problémák pontos meghatározása.
- A közösségi prioritások kijelölésének elősegítése.
- A folyamat dokumentálása és értékelése.

2. Helyzetfelmérés, auditálás

A kiemelt szolgáltatási igényekhez és problémákhoz kapcsolódó szolgáltató rendszerek felülvizsgálatának elvégzése.

- A felülvizsgálat(ok) hatáskörének meghatározása.
- A felülvizsgálandó szolgáltató rendszer jellemzőinek meghatározása.
- A szolgáltató rendszer térképének elkészítése.
- Az adatszükséglet és források azonosítása.
- Az adatfeldolgozás és elemzés normáinak megalkotása.
- Adatgyűjtés és feldolgozás.
- A szolgáltató rendszer állapotának felülvizsgálata és adatbázis létrehozása.
- A kapacitás és teljesítmény határainak, trendjeinek meghatározása az aktuális rendszerre vonatkozóan.
- Felülvizsgálati jelentés készítése.

C.) Stratégiai akciótervezés

Akciófeladatok és cselekvési lehetőségek meghatározása. Korlátok kijelölése a rendszerfeltételeket illetően, amelyek további problémaelemzést és tervezést vonnak maguk után.

- A közösségi prioritások és rendszer-felülvizsgálat áttekintése.
- A fenntartható szolgáltató rendszer jövőképe megalkotása.
- Akciófeladatok meghatározása.
- Cselekvési lehetőségek felismerése.
- Rendszerfejlesztési és teljesítménybeli célok meghatározása.

- A célok elérésére létrehozott partnerkapcsolatok és programok meghatározása.
- Ösztönzés a jövőbeni elemzésre és tervezésre.
- Az akciótervről szóló jelentés elkészítése.

D.) Megvalósítás és monitoring

A partnerkapcsolatok és programok beindítása, működtetése. A tervek végrehajtása közben adatgyűjtés a folyó tevékenységekről és a szolgáltatásokban, illetve a rendszerekben bekövetkezett változásokról.

- Az erőforrásigények és a források meghatározása.
- Kivitelezési ütemterv.
- Az önkormányzati költségvetés és az akcióterv közötti összhang megteremtése.
- A programok kivitelezése.
- A tevékenységek és eredmények dokumentálása.
- A sikerek és problémák felismerése, jelentéskészítés.

E.) Értékelés (audit) és visszacsatolás

Az előrehaladás és teljesítmény értékelése célközpontú mutatók (indikátorok) segítségével. A szolgáltatók és felhasználók tájékoztatása az eredményekről (visszacsatolás). A konzultáció, felülvizsgálat és/vagy tervezési folyamat megismétlése meghatározott küszöböknel.

- Értékelő csoportok létrehozása.
- Értékelés időbeosztásának meghatározása.
- Célokon alapuló mutatók kidolgozása.
- A jelentés kereteinek definiálása.
- Értékelés elvégzése.

A partnerek tájékoztatása az értékelés eredményeiről.

8. IRODALOMJEGYZÉK

- Füzesgyarmat Város Local Agenda 21 (2012)
- Füzesgyarmat Környezetvédelmi Programja (2009)
- Füzesgyarmat Helyi Esélyegyenlőségi Programja (2013)
- Füzesgyarmat Város honlapja. www.fuzesgyarmat.hu